MITRE CARAMAN

ŞTEFAN ROMEO GHIOC

URSITOARELE

Mirili

Într-o singură generație,

de la Ceamurlia de Sus pe Champs Elisees!

Descrierea CIP a Bibliotecii Nationale a Romaniei
Ghioc, Stefan Romeo
Caraman, Mitre
URSITOARELE
- proza -
ISBN: 978-606-598-151

Bun de tipar: septembrie 2011
Tiraj: 500 exemplare

Colectia DAIMA

Editura KAROGRAF Tulcea

ÎN LOC DE PREFAȚĂ

… Dedic această carte minunatei mele familii, care m-a ajutat şi pe care-am ajutat-o toată viața, tuturor rudelor şi bunilor mei prieteni, armâni şi români, împreună cu care am răzbit prin toate încercările vieții.

Şi mai întâi de orice, ridic toate gândurile mele înspre Prea-Bunul Dumnezeu, Cel care m-a îndrumat şi vegheat în toate cele şi-n fața căruia îngenunchez cu toată evlavia. Doamne-ajută!

CAMI

Un armân pentru armâname

Zilnic, mulți armâni pensionari pot fi întâlniți în parcul din centrul oraşului. Privindu-i, ți se pare că toți sunt ca unul şi unul ca toți. Discuțiile lor sunt axate pe anii din tinerețe şi pe greutățile prin care au fost nevoiți să treacă. Se simt bine într-o lume care a devenit nesigură. Printre mulțimea de armâni l-am văzut şi pe Cami.

Căldura şi sinceritatea lui Mitre Caraman m-au făcut să-i dedic câteva rânduri. Fire veselă şi cu inițiativă, Mitre Caraman (Cami) a ajuns o personalitate în cadrul comunității tulcene. Este unul dintre armânii care-şi cinsteşte şi-şi apără familia şi neamul.

Ursitoarele l-au înzestrat cu tot ceea ce şi-a dorit. A fost un autodidact şi acest lucru l-a făcut să se afirme la toate manifestările artistice din cadrul comunității noastre.

Are foarte mulți prieteni români care-i datorează un respect deosebit, afirmând daima „suntem mândri că avem un prieten armân".

Dorind să lase ceva urmaşilor săi, Mitre Caraman îşi prezintă, prin intermediul lui Ştefan Romeo Ghioc, întreaga viață.

Prin această carte el rămâne o unicitate în cadrul comunității armâneşti.

Îl privesc astăzi, la vârsta senectuții, şi văd în Cami un armân care se bucură de respect în cadrul tuturor armânilor.

Este încă un om pentru care pe primul loc sunt afacerile. El a reuşit să învingă tranziția şi este mândru de ceea ce a realizat până în prezent.

Gică Gică,
revista „Daima"

„ZIUA CEA MAI LUNGĂ”

… Şi dintr-odată casa întreagă începu a se-nvârti nebuneşte de-odată cu el, atât jur-împrejurul său cât şi pe verticală. Mobila din sufragerie se bulucea dezordonat spre uşa de intrare a apartamentului şi tot de-acolo, din sufragerie, dăduse buzna bunul său prieten, stăpânul casei ce se rotea într-una, bătând haotic aerul cu mâinile şi strigându-i vorbe neînţelese. Îl mai zări apoi ca prin vis gesticulând aprig şi ţipând spre cineva la telefon, după care se lăsă moale pe-o canapea care-l luă cu ea în rotirea aceea nebună. Mai apoi auzi aevea claxoane ca de Ambulanţă şi zări ca prin ceaţă oameni în alb şi toate culorile agitându-se şi parcă purtându-l pe sus. O toropeală moale îl inundă parcă şi se lăsă în voia tuturor, într-un târziu simţindu-se înconjurat doar de pereţi albi ca laptele şi de umbre ce se foiau jur-împrejurul său, într-o agitaţie ciudată şi greu de-nţeles.

Apoi toate cele din jur se stinseră brusc, nemaizărind şi nemaiauzind nimic. Era o beznă ca-ntr-o sală de cinema unde, ca din senin, pe un perete lăptos din faţă începu a se derula, cine ştie de unde adus, o ciudăţenie de film…

***

La început, pe ecranul acela apăru un om ce semăna neînţeles de mult cu el însuşi şi-un calendar obişnuit pe care erau înscrise datele de luni, 5 ianuarie 2005. Deşi aflat în toamna vieţii, omul acela se urcă cu mişcări neaşteptat de agile într-un Mercedes pe care zări cu uimire nişte date extrem de

familiale: 35 TL CAM. Văzu limuzina cum ieşi dintr-un oraş, şerpuind odată cu şoseaua printre nişte vii şi printre nişte dealuri mărunte, colbuite de zăpada zgârcită a începutului de ianuarie şi de an nou.

Nu peste multă vreme, omul acela începu să vorbească la un telefon mobil şi nu pricepea cum, deşi filmul acela ce se derula pe peretele acela lăptos n-avea sonor, înţelegea şi ştia totul. Sunase la telefon, din Capitală, un prieten bun care-l ruga insistent pe omul acela de la volan să vină repede la el cu o sumă de bani, având el o mare urgenţă. Şoferul deschise torpedoul, evaluând din priviri banii de-acolo. Erau destui, aşa că îi dădu prietenului răspunsul mult dorit. Şi, chiar dacă iniţial Mercedesul acela strălucitor avea drept cap-compas Marea cea Mare şi oraşul de pe ţărmul ei, la prima intersecţie coti vijelios spre dreapta, luând calea spre Capitală. Omul acela de la volan şi care-i părea ciudat de cunoscut începu să accelereze nebuneşte, încât aproape-i veni să strige la el că e inconştient, că la viteza asta poate să i se-ntâmple orice, că-şi pune viaţa-n pericol! Sau poate chiar îi strigă, chiar dacă în întunericul camerei acelea cu pereţi lăptoşi nu se-auzi nici un sunet…

Poate de-aceea omul de pe ecran nu schiţă nici un gest şi apăsă mai vârtos pe acceleraţie încât drept înainte drumul se zărea aşa, ca un triunghi tot mai subţire încheiat într-un vârf de ac. Şi astfel, în doar două ore şi jumătate Mercedesul străbătu drumul, intrând val vârtej într-o Capitală învăluită în fumu-i caracteristic şi-n razele unui soare ce lumina bleg, obosit, în după-amiaza aceea de iarnă nehotărâtă…

Apoi maşina opri în faţa unui bloc ciudat de cunoscut iar omul acela se opri la o uşă ciudat de cunoscută, încercând s-o descuie cu cheile. De fapt (de unde oare cunoştea toate acestea?) cheile originale fuseseră pierdute şi acum omul se chinuia să descuie uşa cu nişte chei copiate la un atelier de-acolo, din oraşul de unde plecase în ziua aceea sălcie de ianuarie. Se întâlnise „scurt” cu prietenul ce-l … deturnase din

călătorie, schimbând doar câteva vorbe şi dându-i teancul cu bani. Acum se chinuia amarnic să descuie uşa aceea încăpăţânată, cu gândul la un duş fierbinte înainte de-ntoarcerea acasă, dar uşa era de neclintit. „Tu-ţi tămădăul măti!" mormăi omul printre dinţi, după care-şi luă gândul de la uşa casei sale. Sună un bun prieten spunându-i ce se întâmplă iar acela, bucuros ca-ntotdeauna de-o revedere, îl rugă să vină imediat la el, că uşa lui nu e blocată, ba chiar îl aşteaptă deschisă larg. Că are gata o raţă la cuptor, sau cam aşa ceva şi alte galanterii prieteneşti. Aşa că omul mai privi odată cu ciudă spre uşa aceea încăpăţânată şi spre cheile ce nu se potriveau şi imediat Mercedesul porni spre adresa ştiută, unde-l aştepta baia fierbinte şi, probabil, raţa aceea…

Apoi, ca un făcut, şi filmul tot începu să se rotească haotic jur-împrejur şi pe verticală, cu mobila din sufragerie dând buzna spre uşa de la intrare şi cu un om cunoscut care-şi agita mâinile haotic.

La urmă haosul începu să se oprească treptat şi nu se ştie cum, pe ecran apăru o clădire cunoscută pe care scria clar: Spitalul Colentina. Iar într-un pat dintr-o cameră cu pereţi lăptoşi şedea întins omul acela ciudat de familial şi care, culmea!, părea a privi un film, în vreme ce broboane vii de sânge şi seruri curgeau neîncetat printr-o reţea densă de tuburi doctoriceşti de care parcă era legat cu totul.

Începu să ignore filmul care se derula într-una pe peretele lăptos din camera întunecată. Mai văzu acolo după un timp o altă clădire cunoscută pe care scris clar: Spitalul Militar Central şi iarăşi pe omul acela cunoscut care de-acum vorbea cu medicii lucruri numai de el ştiute. Se hotărî să lase cu totul filmul acela care-i părea aşa, o „făcătură" ca atâtea altele. O vreme chiar izbuti să nu-i mai dea nici o atenţie şi se cufundă iar în starea aceea de letargie, indiferent cu totul la toate cele din preajmă…

***

…Dar dintr-odată aproape că-i veni să se ridice în „capul" oaselor şi poate chiar s-ar fi ridicat dacă corpul, mâinile, picioarele, ar fi putut să-l asculte!

Acolo, pe ecranul de pe peretele lăptos, începuseră a se perinda imagini vechi, de mult uitate, dintr-o „Ţară Uitată" (*) cu un sat lung ca o zi de post la intrarea în care, pe-o placă de tablă ruginită, şedea înscris, cu litere la fel de ruginite, un cuvânt ce-l copleşea neaşteptat: Toccilari. Iar într-o curte din sat un copil ciudat de cunoscut, o „mână" de om cu priviri jucăuşe şi fără astâmpăr.

Se hotărî să privească cu toată atenţia filmul acela care, nu se ştie de ce, începea parcă să facă parte din el, să se mute de pe ecranul acela lăptos chiar în el însuşi…

* ***„Ţara uitată"*** – o valoroasă lucrare istorico-literară lansată, inclusiv la Tulcea, de profesorul Cătălin NEGOIŢĂ şi din care, cu bunăvoinţa domniei sale, ne vom permite a face scurte trimiteri în debutul lucrării de faţă, „Ţara uitată" fiind, ni se pare, cea mai autorizată scriere cu privire la istoria „Cadrilaterului" şi-a armânilor trăitori, în timp, de-o parte şi de alta a lui.

● CAPITOLUL I

DIN „ȚARA UITATĂ” ÎN „ȚARA” DE PIATRĂ…

… Copilul o rupse la fugă spre marginea cea mai îndepărtată a grădinii. Era acolo o lume numai de el ştiută şi numai a lui, cu tufe de lilieci ce înfloriseră bogat, copleşind cu parfumul lor grădina, curtea părintească şi ulițele din jur. Erau o grădină şi-o curte pe care copilul le percepea ca un întreg copleşitor de mare, dominat de-o casă peste care stăpâneau tatăl lui, Stere, şi mama Elena şi-n care-şi depănau poveştile copilăriei cei trei copii: Maria, Cami şi Chirața.

Dintre toți, Cami, îl iubea cel mai mult pe tatăl Stere, un bărbat cum puțini erau în satul acela de mari gospodari armâni, risipit printre nişte dealuri firave şi veşnic prăfuite unde totul curgea după calendarul ancestral al tuturor zilelor şi vieților: scularea oilor, diminețile, şi mulgerea lor târziu, înspre seară. Nu că satul Toccilari n-ar fi avut bărbați voinici şi curajoşi, ba chiar nu ducea lipsă de ei, dar Stere îi întrecea deseori pe toți. Era tatăl lui Cami un „palicar” (1) vestit care, după ce-i trântise în luptă dreaptă pe toți voinicii întâlniți în cale, nu pregeta defel să-i înfrunte pe voinicii veniți anume pentru asta din tot județul Caliacra, de multe ori vestitele lupte dându-se pe bani grei şi pariuri la fel de grele. Mai mereu tatăl lui Cami ieşea învingător iar dacă-n vremurile acelea (ce vremuri…) în Caliacra Cadrilaterului ar fi existat vreo urmă de mişcare sportivă organizată, cu siguranță că „palicarul” Stere

Caraman ar fi fost numit campionul Caliacrei sau, cine ştie, al Cadrilaterului…

Deocamdată copilul fugea întins spre marginea cea mai îndepărtată a grădinii acolo unde, în lumea lui numai de el ştiută, liliecii miroseau înnebunitor, copleşind toate întinderile din jur cu mireasma ştiută.

Dar ce să-i faci, că-n jocurile copilăriei nimic nu se potriveşte cu jocurile vârstei mature, care n-au niciodată vreo urmă de haz ori copilărie…

Acolo, înainte de teritoriul sacru unde până şi tufele de lilieci păreau că se-mbătaseră de atâta mireasmă era o groapă pe care cei mari o săpaseră pentru treburi numai de ei ştiute. Ploile din ultimul timp umpluseră groapa cu apă iar pe marginea gropii pe cine să vezi? Pe surioara mai mare, Maria, cea care avea - n-avea treabă, dădea mereu târcoale acelei „lumi” cu tufe de liliac pe care Cami şi-o ştia a fi numai şi numai a lui.

Aşa se face că, având în minte anume delimitări, copilul dădu un „umăr” prietenesc surioarei, suficient însă ca micuța să cadă în groapa plină cu apă! După care fugi înfricoşat spre casă strigând cu glasu-i pițigăiat cum că biata surioară a alunecat pe marginea gropii din grădină, veste la care toate femeile aflate în „obor” porniră în fugă spre groapa cu apă de unde, fără mari străduințe, o scoaseră pe fetița ce n-avea alt necaz decât că-şi… înmuiase binişor „țoalele”…

***

Răstimp, copilul începea a creşte binişor. Dădea semne evidente de formidabilă precocitate şi, chiar dacă pe vremea aceea (1939) termenul încă nu era prea cunoscut, „campionul” Stere înțelegea bine cam ce spirit se dezvoltă în „gâza” aceea de copil de 4 ani, adunându-l din ce în ce mai des la pieptul său voinic, nu musai cu fapta. Îi făcea toate voile, doar era singurul

băiat dintre urmaşii săi şi, desigur, năstruşnicul Cami nu pregeta defel să se folosească de bunăvoința, deseori chiar excesivă, a fălosului şi atotputernicului părinte.

Ba chiar într-o bună zi, pe când se plimba prin Toccilari lângă piciorul falnicului tată, văzând un măgăruş dintre sutele ce furnicau pe ulițe îi zise voinicului:

- Tată, uite ce mânz frumos…

Ştia prea bine tatăl că mânzu-i mânz iar măgaru-i măgar dar îşi lăsă favoritul în plata lui. Oameni mici, oameni mari, măgăruşi ori mânji, cu toții erau suflete din Împărăția Domnului…

- Tati – se-ncurajă cel mic – nu-i aşa că o să-mi cumperi şi mie un mânzuc, să mă joc cu el?

Şi ce era să facă falnicul palicar Stere? Putea să pună jos o uliță-ntreagă de voinici asemeni lui numai că, în fața piticaniei de copil, sânge din sângele lui, voinicul se înmuia precum… cârpa iar năzdrăvanul acela de abia 4 ani ştia bine lucrul acesta, pe care-l intuia cu simțirea fără de greş a tuturor puştilor de vârsta lui.

Aşa se face că, a doua zi, un prea-simpatic măgăruş îşi făcu apariția în „oborul" gospodăriei, spre nemăsurata bucurie şi mândrie a copilului care, de-acum, îşi avea lângă el prietenul şi „mânzucul" mult-dorit.

Peste tot îşi purtă Cami prea-docilul mânzuc. Îl făcu să cunoască bine lumea aceea, numai de el ştiută, din marginea cea mai îndepărtată a grădinii părinteşti, acolo unde parfumurile de liliac se preschimbau după o lege numai de ele ştiută cu cele de tei ori mai apoi cu alte minuni ale verii ori toamnei şi pe unde sora cea mare nu mai venea demult, de teama altei „băi" provocate, fără… voia lui, de năstruşnicul frate. Îl îndopa Cami pe mânzuc cu de toate: biscuiți şi bomboane primite de la părinți ori la vizitele făcute de cunoscuți, uneori chiar turtă dulce, cea care făcea fala Cadrilaterului şi multe alte bunătăți încât „mânzucul" se făcuse

un măgăruş rotofei ce picotea veşnic în preajma micului său stăpân, cu un aer bonom şi ochii mereu închişi-întredeschişi, cu o mulțumire aşa de mare de parcă-nțelegea că-n lumea lui l-a apucat de picior pe dumnezeul-măgăruşilor…

Asta până-ntr-o zi, când marea idilă s-a încheiat.

În ziua aceea, năstruşnicul Cami veni la masă, la masa unde, de multe ori, avea ca mare preferință culinară omleta cu ou. Şi făcea mama Elena o aşa omletă că îți lingeai degetele după ea, nu alta. Numai că, de data aceasta, nici urmă de omletă!

- Băiete (i s-a explicat), de-aici încolo nu mai „pupi" tu nici o omletă, nici ou fiert, nimic! Să ştii că „mânzucu'" tău nu-i aşa cuminte cum îl crezi; în fiecare noapte mănâncă toate ouăle ce le găseşte prin cuibare! Până acum am tot cumpărat ouă de la vecini ca să-ți facem mâncare, de-acum nu mai au nici ei, că „mânzucu'" tău le mănâncă şi pe-acelea. Aşa că spune ce vrei: ori mănânci omletă la masă ori îl dăm pe nesătulul ăsta care ne lasă fără ouă şi ne-a pus şi vecinii „în cap"…

Grea alegere pentru Cami! Încercă să vorbească cu mânzucul dar acesta se complăcea într-o mutenie de nepătruns, ținând mereu pleoapele lăsate peste ochii-i blegi de animal fără… idealuri, mulțumit până peste poate de toate ce i se-ntâmplă. Şi, mai presus de orice, sătul nevoie mare, cu un burdihan veşnic stând a plesni de atâta-ndestulare. Şi atunci, în lipsa oricărui răspuns şi privind burdihanul cât un butoi, băiatul pricepu că da, mânzucul e vinovat de toate celea, mai ales de dat iama-n ouăle tuturor, că altfel n-ar avea burta aşa de mare şi lucioasă şi aerul acela aşa de mulțumit şi de sătul…

… Aşa se face că, puțin după aceea, tata – Stere vându „mânzucul" înapoi sau cine ştie ce făcu cu el iar curtea se împuțină cu un suflet. Cami îşi colinda iar singur lumea aceea numai şi numai a lui de la hotarul cel mai îndepărtat al grădinii unde primăvara liliecii înnebuneau jur-împrejurul cu

parfumurile lor iar toamna-iarna bătrânii gutui luminau nopțile cu galbenul aprins al gutuilor ce parcă sclipeau în întuneric, ca nişte lampioane ale curgerii timpului…

***

Şi, dintr-o dată, lumea întreagă s-a răsucit cu totul!

Copilul văzuse bine cum, de-o vreme-ncoace, oamenii mari din sat adunaseră pe frunți mai multe cute, tot vorbind între ei de dimineață până seara târziu lucruri numai de ei ştiute. Cei mici habar n-aveau de toată vânzoleala aceea ce învălurise satul iar când Cami se aduna cu ochii plini de întrebări lângă genunchii de piatră ai lui tata – Stere, uriaşul îl aduna la pieptul lui cât poarta de la uliță zicându-i toate cele de-ale copiilor, încât băiatul cădea într-o toropeală dulce ştiind el bine că acolo, la pieptul acela, nicicând nu i se vor întâmpla lucruri rele…

Aşa se face că mai apoi, în toiul toamnei, urmări fără neliniști, ba chiar participă cu puterile lui, la vreo două zile în care toți cei ai casei, la fel ca satul întreg, înghesuiră în căruțe tot calabalâcul gospodăriei încât caii cei aprigi se încordară până peste poate spre a urni din loc căruțele pline „cu vârf" de toată agoniseala vieții, a vieților toate. Doar Cami mai dădu fuga acolo, la hotarul cel mai îndepărtat al grădinii, în lumea aceea a lui şi numai de el ştiută, unde liliecii lui aprilie plecaseră de mult pe drumuri numai de ei ştiute iar acum, în nopțile adânci de toamnă, luminau ca nişte lampioane vii gutuile din ramuri.

Ceva aşa, ca o sfâşiere neînțeleasă îl străbătu pe copilul ce înțelese brusc că lumea aceea a copilăriei sale nu va mai fi nicicând şi că roata lumii s-a răsucit cu totul spre orizonturi necunoscute. Rupse din ramuri o gutuie doar şi alergă înfrigurat spre căruța din frunte acolo unde sus, pe capră, aştepta răbdător orizontul cel mai cunoscut al copilăriei sale.

Tata – Stere dădu iute bice bidiviilor care, opintindu-se straşnic, porniră pe drumul fără întoarcere de-acolo, din „Țara uitată", spre viitoarea „Țară de piatră"…

***

Câteva zile şi nopți a durat acel nemaivăzut exod, cu sute de căruțe şi vreo mie de oameni mari şi mici din satul acela, având drept țintă o țară pe cât de nouă pe-atât de dragă şi care urma să se rotunjească curând în hotarele-i de-acum: România. De fapt pentru „toccilarii" porniți în lunga bejanie ca şi pentru zecile de mii de armâni care-n acelaşi timp îşi scârțâiau căruțele către aceeaşi destinație, nici nu exista sentimentul cum că s-ar muta în vreo altă… țară. „Sentimentul" poate fi doar pentru noi, cei de azi. În vremea aceea (1940) cele două județe din nordul Bulgariei de azi, Caliacra şi Durostor, unite în ceea ce se cheamă azi „Cadrilater" făceau parte integrantă din România de-atunci, aşa că bravii armâni din Cadrilater care-şi duceau căruțele şi viețile spre nord călătoreau, de fapt, tot prin propria țară. Şi, cine ştie, poate desăvârşeau acum ursita din străvechimi a armânilor; aceea de a se aduna, din timp în timp, în vatra cea străbună românească. Aşa cum şi strămoşii lui Cami cel mic, la fel ca toți cei din Toccilariul din Caliacra, mai făcuseră cu multe decenii în urmă un „pas" către țara iubită, strămutându-se de la marginea de sud a Bulgariei de-atunci, înspre nordul ei.

Dar să-i lăsăm pe istoricii mai vechi ori mai noi să netezească, cu ştiința lor, drumurile istoriei. Noi vom urma doar drumul spre țara „de bază" a armânilor din Toccilari, fostul județ Caliacra şi, de aici, drumul prin viață al lui Cami, în toamna aceea ploioasă doar un băiețel… plouat pe care tata-Stere îl aduna aprig sub subsioara lui, mânându-şi aprig caiii către o nouă istorie…

***

În aceeaşi săptămână pestriţă de toamnă, bejenarii din Toccilari şi mulţi alţii ca ei au poposit în „miezul” Bărăganului românesc, în Dragalina ialomiţeană. Desigur, traseul fusese stabilit şi urmărit ca atare de autorităţile bulgare (la plecare) şi române (în România), cum aceleaşi autorităţi organizau şi „monitorizau” (N.A. – punem termenul între ghilimele întrucât, la vremea aceea, nici vorbă să existe în dicţionare!) şi migraţia inversă, a populaţiei de origine bulgară din Dobrogea spre ţara natală, conform *Tratatului de la Craiova* (2).

Desigur că micuţul Cami habar n-avea de toate aceste. Văzu doar, cu ochii copilului de 5 ani, cum nişte jandarmi români îi cazau pe cei veniţi din sudul Dunării la gospodarii din satul acela mare, Dragalina. Care gospodari nu erau sub nici un chip bucuroşi de oaspeţii cei nepoftiţi. Care gazdă-i bucuroasă dacă vin jandarmii sau oricare alţii să-ţi bage cu forţa, în casă, câte-o familie sau două de oameni străini, pe care nu i-ai chemat la tine şi despre care nu ştii nimic? Gospodarii din Toccilari înţelegeau bine lucrul acesta şi s-au comportat ca atare, nerăspunzând decât cu... vorbe bune ostilităţii făţişe a localnicilor din inima Bărăganului, obligaţi să găzduiască sub acoperişurile lor atâţia străini de loc şi, parcă, de ţară. Aşa se face că, după ce-au îndurat vreme de 3 luni atmosfera aceea, „bejenarii” din Caliacra parcă s-au uşurat atunci când, tot la porunca oficialităţilor, şi-au pornit căruţele către est, spre „ţara de piatră” a Dobrogei care, de atunci şi până azi şi de-acum în veci va rămâne casa lor şi-a urmaşilor-urmaşilor ce vor fi să vină…

Şi astfel, în toiul lui decembrie 1940 „toccilarii” au poposit la Ceamurlia de Sus, pe vremea aceea un sat frumos cu gospodării înstărite şi unde au rămas cu toţii primind de la oficialităţi, cu acte în regulă, câte o casă şi câte 10 hectare de pământ pentru fiece familie. Şi unde micul Cami şi surioarele

încercau a-şi găsi o altă lume a copilăriei precum cea rămasă acolo departe, la Toccilari chiar dacă foarte curând, în anul ce-a urmat, falnicul Stere (tatăl) a trebuit să meargă pe front, către ruşi, slujindu-şi ţara cea nouă şi cea veche, România.

Surorile ca surorile, dar Cami se topea de dorul voinicului tată. Îi lipsea mereu pieptul acela mare cât poarta de la uliţă unde Stere – tatăl îl aduna adesea vorbindu-i în şoaptă pe sub mustăţile-i stufoase şi unde băiatul se simţea în cea mai deplină siguranţă. Mergea de-acum Cami la grădiniţa din sat cu surorile Maria şi Chiraţa, în vreme ce mama Elena îşi depăna zilele şi nopţile-n tăcere, urzind neştiute cărări de dor către Stere al ei, ajuns cu puşca-n mână la Nistru şi dincolo de el. Mai ales nopţile erau grele şi parcă fără liman. Tot într-o noapte îl adusese pe lume şi pe prâslea ăsta de Cami când s-a speriat de moarte să nu-i omoare ursitoarele odorul. Le văzuse cu ochii ei de mamă speriată, în vis ori aievea, cum îl aşezaseră pe Cami pe pragul uşii unde-l tot călcau cu genunchii pe cap. Ţipase la ele din răsputeri să-i lase copilul în pace că îl omoară dar femeile acelea tot o linişteau spunându-i să nu-i fie frică, că ce-i fac ele acolo e ca să-i intre cât mai multă minte în cap, ca să aibă-n viaţă judecată multă şi multe avere. Se trezise mama Elena în braţele şi sub mustăţile lui Stere care încerca s-o liniştească zicându-i că a visat urât dar numai ea ştia că n-a fost vis şi că femeile acelea străvezii fuseseră în realitate acolo, pe pragul uşii, unde-l călcau pe Cami al ei cu genunchii pe cap ţipând la ea să nu se mai sperie atâta, că doar aşa micuţul va avea în cap minte multă şi, astfel, multă avere…

Acum, treaba cu mintea părea că-i una adevărată de vreme ce Cami cel mic îi întrecea pe toţi la învăţătură, de nu mai prididea cu laudele şi, desigur, cu notele mari domnul învăţător că, vorba timpului de-atunci, cu toţii trebuia să fim tovarăşi, că „domnii erau la puşcărie”. Şi chiar erau destui, doar că băiatul Cami şi ai lui nu mai aveau timp şi chef de-a înţelege întorsăturile istoriei.

Prin mai 1943 tatăl Stere s-a întors de pe front numai că nu „sub scut", ca învingătorii, ci „pe scut". Acolo, prin stepele ruseşti, falnicul armân se-mbolnăvise de plămâni şi fusese trimis acasă. Şi-n numai două luni, Stere – tatăl s-a dus acolo, în Grădina cea Mare şi Veşnică a lui Dumnezeu, răpus de boală! Greu de-nțeles pentru bietul Cami şi pentru toți cei din jur cum se făcea că falnicul bărbat, cel neculcat de nimeni la pământ prin toate luptele cu cei mai tari palicari, zăcea acum culcat pe spate de-un adversar nevăzut şi mai puternic decât toți voinicii lumii laolaltă…

Şi astfel în iulie 1943 luase premiul cel mare la absolvirea primei clase de şcoală acolo, la Ceamurlia de Sus, împreună cu doi colegi ai săi, Gicu Cinileanu şi Mihai Raiciu. Cu toate acestea, Cami rămânea orfan de tată la numai 8 ani, nemaiavând chef de nici un premiu. Ce să facă cu coronița aceea? Ar fi-nvățat fără-ncetare noapte şi zi, ar fi adunat toate coronițele vârstei sale de-ar fi ştiut că astfel dragul lui Stere ar pleca de-acolo, din țintirimul satului, ca să se-ntoarcă acasă şi să-l adune din nou lângă el, ocrotindu-l cu puterea şi căldura sa. Dar de-acum Cami nu mai era piciul neştiutor şi fără griji dintre liliecii sau gutuii grădinii părinteşti din **Ceamurlia**. Avea deja 8 ani, era premiant al şcolii locale şi-nțelesese bine că de-acolo, din țintirimul veşniciei, nimeni nu se mai întorcea acasă…

***

… Dar viața trebuie să îşi continue curgerea şi peste un an mama Elena s-a recăsătorit cu un armân din… Colilia, la vreo 3 aruncături de praştie de Ceamurlia, unde se strămută întreaga familie.

Era Colilia asta un fost sat „nemțesc" din raionul de-atunci Istria, croit după toate legile nemțeşti: o singură stradă,

cu gospodării de-o parte şi de alta, cu ieşiri înspre stradă şi grădini în spatele caselor, până-n marginile aşezării.

Pe-atunci, în anul de grație 1944 când Cami şi ai lui se mutară la Colilia, Valea Casimcei fremăta de viață, pe vreo 20 km² fiind nu mai puțin de 6 sate mai mari sau mai mici, fiecare cu istoria şi oamenii săi. La nord, spre Sarighiol de Deal şi Casimcea, satele Râmnicul de Sus şi, desigur, cel „de Jos" lângă care, foarte aproape de cel „de Jos" se găsea Colilia. Spre vest', Pantelimonul de Sus şi apoi cel „de Jos" după care se-nfiripa satul Grădina, cu toate alcătuind o mare… grădină cu oameni harnici şi extrem de gospodari, în majoritate de etnie armână.

Acolo, chiar în mijlocul Coliliei, l-a cunoscut Cami pe tatăl său „de-al doilea", prea bunul Mihai Caramihai, gospodar renumit în toată Valea Casimcei şi înstărit ca atare, cu casă cât un conac şi grădini roditoare, cu 30 ha de pământ roditor şi mai bine de 400 de oi care-şi sporeau de la an la an turma. Era şi-a fost mereu Mihai Caramihai un om chibzuit, de-o bunătate rară, care în cel mai scurt timp întemeie o familie ce era parcă de când lumea cu mama Elena, cu Cami şi cele două surori şi cei doi copii ai tatălui cel nou, Elena şi Dimciu. Încet-încet, Cami începu să-l lase într-o amintire frumoasă pe voinicul din poveşti, acel neînfricat Stere din sângele căruia se întrupase, prețuindu-l şi iubindu-l fără rezerve pe înțeleptul nou tată Mihai, cel care cu bunătatea lui îi făcu pe noii săi copii să treacă aşa, ca într-un vis frumos, de la realitatea cu tatăl ce-a fost la noua realitate.

Trei ani la rând cutreieră Cami hotarele strâmte ale Coliliei şi încăperile la fel de mici ale şcolii săteşti unde la sfârşitul fiecărui an adună, singur sau împreună cu colegul Dimciu Şaguna, toate coronițele şi laudele cuvenite premiilor I. Iar asta în condițiile anilor de-atunci, când prin şcolile țării nici vorbă de manuale şcolare, de rechizite, ghiozdane şi toate „ustensilele" copiilor de-acum! Doar cei mai înstăriți veneau la

şcoală cu faimoasele „tăbliţe” pe care se scria cu creioane speciale, butucănoase, ori cu câte-o „numărătoare” manuală! Iar asta nu prin… evul mediu ci abia cu vreo 60 de ani în urmă, când nimeni n-ar fi visat la ghiozdanele copiilor de azi, burduşite cu cărţi şi caiete, calculatoare ori telefoane mobile…

***

Răstimp, la Colilia ca şi-n toată valea Casimcei şi mai departe, în Dobrogea şi-n alte zone ale ţării, se derulau evenimente istorice pe care, la cei 10 ani ai săi, Cami n-avea cum a le-nţelege. Nu le-a înţeles pe deplin nici pleiada de oameni maturi care şi-au perindat vieţile de-atunci şi până azi, aşa cum nici azi nu sunt pe deplin înţelese.

Este vorba de vestita flacără a mişcării legionare „anticomuniste şi antisovietice” care atunci, la începutul anilor '50, cuprinsese cu vâlvătăile ei mai toată comunitatea armână a Dobrogei şi nu numai, cu rezonanţe până-n munţii Apusenilor şi-ai Făgăraşului.

Desigur, această lucrare având o tematică strict autobiografică, nu ne propunem vreo investigaţie în acest domeniu. Îi lăsăm pe cei în drept să o facă, recomandând spre edificare cartea „*Rezistenţa*” (3), alături de multe alte lucrări pe aceeaşi temă. Cu titlu absolut personal (* *Romeo Ghioc*) consider că la mijloc a fost şi o anume confuzie, iscată de necunoaşterea întocmai a realităţii internaţionale ce a urmat celui de-al Doilea Război Mondial când, se ştie (cunoscătorii ştiau şi atunci), Aliaţii în frunte cu Anglia cedaseră definitiv România lui Stalin, în schimbul Greciei. Or, vajnicii luptători ai rezistenţei armân o-legionare, ce propovăduiau? Iscarea unei mari „răscoale”, mai ales a ţărănimii de la sate, pentru a oferi SUA… motivul de-a interveni în forţă, în Dobrogea şi-n toată România împotriva URSS (cu trupe de ocupaţie în toată România!) şi-a comunismului! Câtă naivitate! La vremea

aceea, minţile lucide din amintita Rezistenţă au înţeles prea bine naivitatea şi non-sensul (să se ridice iar SUA la alt război după unul abia terminat, cu jertfele şi cheltuielile de rigoare, de dragul unor păstori sau nepăstori din România?!), încercând în repetate rânduri să-i tempereze pe capii rezistenţei dobrogene. Dar, cum spuneam, să-i lăsăm pe analiştii istoriei să-şi ducă munca mai departe…

***

Până una-alta acolo, în Colilia cea prăfuită din miezul arzător al Dobrogei „de piatră”, Cami colecţiona nu numai coroniţe şi premii. Premiantul era deja cunoscut nu doar prin năstruşniciile sale. Într-o zi a spart aşa, „de-al naibii”, o cană cu care învăţătorul tot îi trimitea în curte pe copii la fântână cu… mesajul, desigur, interpretabil, de „sparge-mi şi mie” – şugubăţul voia să se-nţeleagă „adu-mi şi mie – cana asta cu apă”. Şi doar năbădăiosul Cami chiar a avut curajul să i-o… spargă de-adevăratelea, fapt cu care se lăuda mereu! Aşadar, Cami făcea şi năzbâtii de-ale copilăriei dar şi lucruri uimitoare pentru cei din preajma lui, chiar în şcoala aceea a anilor ’46-’47 unde, într-o singură odaie, se-nghesuiau de-a valma vreo 20 de copii de toate vârstele şi clasele, „păstoriţi” de-un singur învăţător, pe nume Calu Ion, cel cu cana…

Într-o zi, în pauza dintre ore, pe catedra lui „sparge-mi cana”, apăruseră nişte broşuri din care uneori chiar se ţineau lecţii, cum spuneam, la vremea aceea neexistând manuale şcolare. Curios din fire, în pauza aceea Cami răsfoi o broşură unde află o simpatică poezie comică a vremii, cu vreo 20 de strofe aşezate sub titlul „Tunsă sau rasă”. Citi Cami parodia şi, plăcându-i tare, o memoră pe toată. Numaidecât sosi şi domnul învăţător care, de la catedra sa, porunci tuturor elevilor, indiferent de clasă, să înveţe poezia cu pricina, că urmează a-i asculta. Şi, în vreme ce bieţii copii trudeau pe capete, în grup,

să buchisească acele strofe, doar Cami îşi vedea de alte lucruri încât, destul de iritat, învățătorul s-a răţoit la el: „Tu ce faci acolo, nu citeşti tema?! Am să te-ascult şi dai tu de naiba!” Răspunsul? „Eu n-am de ce s-o mai citesc, că o ştiu pe dinafară!”

Cu ochii crescuți cât… strachina de uimire („de unde să ştie pezevenghiul ăsta, chiar aşa, premiant cum e, o poezie apărută-n clasă cu vreo jumătate oră mai devreme şi, evident, nepredată?!”), învățătorul i-a poruncit de îndată: „Aşa?! Hai aici, în fața clasei, să vedem dac-o ştii!”, în caz contrar urmând, desigur, nota-pedeapsă!

Dar ce… pedeapsă? Micul – încă – Cami a recitat dintr-o suflare cele 20 de strofe ale poeziei – parodie! Şi nu oricum, precum… papagalul, ci cu intonația şi înțelesurile de rigoare, semn sigur că nu doar învățase pe de rost poezia atunci, în minutele pauzei, dar mai ales că-i pricepuse pe deplin tâlcurile! A înghițit în sec învățătorul „sparge-cană”, asemuindu-l cu Iorga, în vreme ce copiii clasei nu mai pridideau a-l lăuda pe Cami pentru isprava lui ce, în aceeaşi zi, făcu ocolul satului.

Dar cum mai spuneam, alături de memoria deosebită cu care ursitoarele de demult îl hărăziseră, „eroul” nostru începuse a-şi dezvolta şi o latură interpretativă care avea să-l facă vestit prin toată Valea Casimcei şi hăt, mai departe.

Aşa de departe că, nu mult după ce-a trecut bariera primilor 10 ani de viață, a fost la un… deget de a-şi schimba viața cu totul pentru ca, cine ştie, astăzi să fi vorbit despre Marele Maestru Cami, de la Tulcea. Cum? Veți afla din paginile ce urmează…

1. „Palicar”: luptător practicant de trânte voiniceşti
2. Vezi „Țara uitată”, autor C. Negoiță
3. Olimpia Cotan, Taşcu Beca, editura Fundației „Andrei Şaguna”, Constanța, 1995

● CAPITOLUL II

LA UN PAS DE GLORIE, CU TOȚI PAŞII ÎN REALITATE…

… În vremea aceea, a „enigmaticului deceniu”, aşa cum încă-i mai spun scriitorii, peste satele majoritar armâneşti din uscata Vale a Casimcei pluteau nişte ani tulburi, nişte timpuri ale extremelor nedesluşite. Pe de-o parte, colectivizarea pe care comuniştii o făceau cu multe surle şi trâmbițe şi care, în final, avea să transforme Dobrogea în cea dintâi regiune colectivizată a României, pe de alta lupta ultimilor luptători armâni ai „rezistenței anticomuniste şi antisovietice” care, fiesc, se opuneau acelei colectivizări cu forța! Iar între cele două extreme se aflau, desigur, cei mulți, cei care nu doreau de la viață vreun alt avantaj decât acela de-a fi lăsați ca s-o trăiască adevărat şi simplu, ca moşii şi strămoşii lor, după rânduielile şi legile nescrise moştenite de la aceştia…

Cum aminteam într-un capitol anterior, în (încă) micul Cami începeau a se dezvolta oarişce laturi interpretative ce, foarte repede, i-au impresionat pe cei din şcoala şi satul Colilia. La fel ca-n toate şcolile frecventate majoritar de copii armâni, şi la Colilia conducerea şcolii organizase un veritabil ansamblu de copii axat pe promovarea tradițiilor armâne, cu elevi îmbrăcați în costume tradiționale şi serbări-spectacol găzduite nu doar prin satele din jur, dar până hăt-departe, în mai toată Dobrogea de-acum şi de-atunci! De fiecare dată, punctele forte ale spectacolelor (n.a. – cu nici un fel de urmă

cu caracter politic!) îl constituiau momentele vesele, cu nişte „scheciuri” în care elevul Cami era „prima vioară”, determinând săli întregi pline-ochi cu spectatori să… cadă pe jos de râs; evident spectatorii, nicidecum sălile…

Aşa se face că la 12-13 ani, năstruşnicul Cami de la Colilia ajunsese un soi de personalitate în zona Văii Casimcei şi mult mai departe, prezența lui la vreun spectacol umplând deja săli ale căminelor culturale de-atunci şi făcându-i pe oameni să mai uite, chiar şi pentru câteva ore, cumplitele necazuri ale acelor timpuri când, printre atâtea altele, autoritățile nu se sfiau defel să-ți dea buzna în curte şi să-ți „rechiziționeze”, după bunul plac, orice bunuri dobândiseşi într-o viață de trudă… Se petreceau asemenea hoții… oficiale şi-acasă la micul artist unde, din cele peste 400 de oi, abia mai rămăseseră vreo 100, restul plecând mereu spre nevoile „clasei muncitoare”.

Şi tot atunci, prin anul 1948, la Colilia şi jur-împrejur mai înflorise o „modă” a vremii: aceea ca părinții să-şi dea copiii să urmeze cursurile unei aşa-zise şcoli de… croitorie de la Ceamurlia de Sus, acolo unde, vrând-nevrând, fu trimis şi Cami, ca să devină croitor vestit după absolvirea a 3 ani de cursuri! „Gemeau” sărmanele încăperi ale „caselor” de croitorie de copii veniți din toată zona de-ai fi crezut că aşa, dintr-o dată, bravii armâni se hotărâseră să abandoneze ocupațiile lor tradiționale, oieritul sau comerțul, pentru a croi pantaloni şi izmene! Nu avem a şti ce anume gândiseră pe-atunci ei, armânii. În cazul prea-înțeleptului tată al lui Cami, lucrurile erau pe cât de complicate, pe-atât de simple. El, Mihai Caramihai, chiaburul cel mare de la Colilia, prigonit şi urgisit de noua orânduire pentru starea lui socială, gândise pesemne cu toată luciditatea. Odată, dragul lui, Cami, nu putea fi prigonit peste ani la fel ca el, întrucât nu purta acelaşi nume de familie. Apoi, era bine să aibă o oarecare origine… muncitorească la bază, care să-i folosească într-o viață care,

din anii aceia grei, se prevedea a fi una trăită sub zodia clasei muncitoare. Aşadar, gata cu originile chiabureşti, sunt mult mai bune cele „croitoreşti” şi astfel, Cami deveni elev cu acte-n regulă ale bietei şcoli muncitoreşti – croitoreşti din Ceamurlia, fiind găzduit ca unul de-al casei la matuşa sa, Fudulea Chiraţa, sora tatălui!

***

Nu peste multă vreme, prin viața „croitoraşului cel viteaz” începură a se perinda o seamă de întâmplări deloc… întâmplătoare, de care ne vom ocupa de aici înainte chiar cu subtitluri proprii, multe dintre acestea impunând evidențierea strictă din contextul acestei lucrări, din motivații diverse…

1950: TOMA CARAGIU: „HAI CU MINE-N BUCUREŞTI ŞI TE FAC CEL MAI MARE!”

Pe-atunci, în anii „obsedantului deceniu” (N.N. – obsesia e determinată de faptul că nu există suficiente informaţii din anii aceia), minerii constituiau o categorie socială aflată la mare înălţime, trăind – bine – sub sloganul naţional „Ţării, cât mai mult cărbune!” La Altân-Tepe, o aruncătură de băţ de Eschibaba (Stejaru de azi) şi Ceamurlia de Sus, minerii nu scoteau cărbune ci, mai de preţ, faimoasa pirită cupriferă în care, pe lângă metalele de bază, existau inclusiv anumite cantităţi de argint şi de aur! Aşa se face că atunci, într-un august uscat, „Ziua Minerului” adunase pe câmpia de lângă mină o mulţime imensă de ortaci şi săteni de prin toată „ţara armânească” din jur, cu zeci şi zeci de scene în aer liber şi una mai centrală şi mai mare, unde urmau a-şi etala talentele marii artişti de la „centru”. Şi ce artişti… Veniseră acolo, lângă „Dealul de Aur” (Altân-Tepe, în limba turcilor de-odinioară, care confundaseră cuprul cu aurul) o pleiadă de mari artişti, rămaşi pentru totdeauna în filele de aur ale culturii române: Maria Lătăreţu, Rodica Bujor, Dorina Drăghici, Vasile Tomazian, Toma Caragiu şi mulţi alţii. Venise acolo şi Cami, un băiat frumuşel de 14 ani îmbrăcat în tradiţionalul costum popular armânesc care, îndrăzneţ din fire, s-a dus glonţ la marele armân Toma Caragiu pe care, fără a-l fi cunoscut vreodată, l-a întrebat de-a dreptul dacă poate prezenta şi el pe scenă un „scheci”, un moment vesel. Uimit din cale-afară de îndrăzneala puştiului, marele Toma a stat câteva clipe pe

gânduri măsurându-l din cap până-n picioare şi înapoi, după care şi-a dat încuviinţarea: „Bine mă copile, hai să te vedem!” L-a prezentat personal publicului şi a rămas în culise, să vadă ce poate puştiul.

Iar puştiul a putut. Cu vârf şi îndesat chiar! Se tăvăleau pe jos de râs ortacii şi toţi ceilalţi adunaţi acolo, pe câmpia de lângă „Dealul de Aur”, unde difuzoarele bubuiau cale de kilometri iar grătarele sfârâiau de mama focului! Până şi marele Toma acolo, în culise, a râs cu poftă, aplaudându-l pe puşti, la sfârşitul monologului luându-l după umeri şi întrebându-l: „Mai ştii vreunul?” „Câte vreţi!” i-a răspuns Cami fără să clipească. „Atunci (a hotărât Toma) rămâi aici cu oamenii, noi mergem în culise la treburile noastre. Baftă!”

Şi mai bine de-o oră, cât timp şi-au văzut marii artişti de… treburile lor (că oameni erau şi ei, nu?) Cami i-a încântat pe toţi cu monologurile şi glumele lui spuse cu talent şi har desăvârşite, încât ropotele de aplauze „răpăiau” până hăt, departe, poate-n Colilia copilăriei sale…

La sfârşitul reprezentaţiei, în vreme ce la microfon ajunsese Maria Lătăreţu, Toma Caragiu l-a luat pe Cami în culise. L-a felicitat, l-a lăudat şi i-a spus-o direct: „Băiete, astă seară când se termină spectacolul, mergi cu mine direct la Bucureşti. Du-te acasă şi spune-le alor tăi lucrul acesta. Să n-aibă grijă de nimic, eu te educ şi te hrănesc, nu-i costă nici o para, dar fac din tine cel mai mare actor din ţară! Fugi şi ia-ţi la revedere, te aştept!”

Nerăbdător, Cami alergă într-un suflet la Mihai Hulene, prieten, cel mai tânăr preşedinte de cooperaţie din ţară, şi-l rugă să-i împrumute noua sa bicicletă, „Mifa”, pentru a ajunge mai repede acasă la teta Chirața. Acesta i-o dădu imediat, cu toată încrederea.

Bucuros şi plin de emoţii, băiatul a ajuns într-un suflet acasă, la „teta” (sora tatălui) să-i spună vestea cea mare. Dar … dezastru! Teta Chirața nici n-a vrut s-audă de una ca asta!

Ba mai mult, a zis că ea se-aruncă în fântână dacă Cami pleacă cumva aşa, de capul lui, cu străinii aceia! Era vorba, aici de acel legământ nescris al armânilor, în care o „tetă", primind spre îngrijire un copil al fratelui, sub nici o formă nu făcea altceva decât ce hotărâse cu fratele! În cazul nostru să stea la Ceamurlia 3 ani, ca să devină croitor…

Cu lacrimi în ochi şi-n suflet, băiatul s-a întors acolo, pe câmpia Altân-Tepe-ului, unde-l aştepta drumul spre glorie. Tot printre lacrimi i-a povestit totul marelui Toma Caragiu. Acesta l-a strâns la piept, l-a mângâiat pe creştet şi, într-un târziu, s-a întrebat cu vocea plină de durere: „Ce fel de oameni sunt ăia care nu te lasă la aşa ceva? Păcat măi băiete, mare păcat…"

Păcat – nepăcat, Cami s-a întors acasă la ai lui, rămânând nu actor, ci croitor!

***

… Dar ce naibii de croitorie să faci la Colilia-n sat unde, la 60 de case, deja erau vreo… 120 de croitori?! Ce viaţă să-ţi placă-n satul ăsta bătut de vânturi când gloria actoriei îi trecuse prin faţă, refuzată vehement de-o… Chiraţă bătrână cu brâul de lână care, cu altfel de cuvinte, sugerase că doar cei fără de minte îşi iau lumea-n cap aşa, dintr-odată, plecând spre alte meleaguri neştiute? De unde să ştie biata bătrână că tot aşa, cu vreun veac şi ceva în urmă, o „ţară" întreagă de irlandezi şi scoţieni îşi luaseră şi ei „lumea-n cap" pornind spre neştiutele meleaguri ale Americii de unde acum, urmaşii urmaşilor lor par a controla lumea întreagă cu buzunarele şi conturile doldora de dolari?

Până una-alta, la Colilia nu se-ntâmpla nimic din toate acestea. Numai că, iată, în loc de vreun american, în viaţa băiatului Cami apare un… bulgar, Mitică Stoian care, ca toţi bulgarii, era mare meşter în castraveţi şi alte legume la secţia

Colilia a IAS-ului de-atunci Râmnicul de Sus. Erau acolo vreo 15 hectare de grădină, iar Stoian căuta de zor pe cineva din Colilia, musai cu clase de şcoală, care să fie şef de echipă peste ceilalţi legumicultori, să pună ferma pe roate, cum se zice. Nu se ştie de ce, toţi l-au… împins în faţă pe junele Cami, pe care bulgarul l-a acceptat imediat. Şi iar, nu se ştie cum, băiatul de 17 ani a făcut din cele 15 hectare un fel de „rai" al legumelor, născocind inclusiv un soi de sistem local de irigaţii nemaivăzut, ceva în genul marelui baraj al hidrocentralei de la Bicaz, în mare vogă atunci, care la Colilia uda hectare cu legume în regim „non-stop". Doi ani a fost Cami şeful necontestat al legumelor din Colilia, vreme în care „s-a umplut" de bani şi-a înţeles că în viaţă există ceva mai presus şi mai durabil decât gloria şi aplauzele: BANII!

Răstimp acolo, în Valea Casimcei anilor '50 se derulau lucruri şi fapte încă greu de desluşit pentru adolescentul Cami. Cum să înţelegi, la vârsta aceea, de ce 6 bărbaţi în floarea vârstei, care se ascundeau de câţiva ani prin satele din jur, sunt răpuşi cu mitralierele de nişte criminali „legali" ai vremii, pe motiv că sunt legionari şi cântaseră până ce le-au intrat gloanţele-n carne acel imn al lor, „Sfântă tinereţe legionară", unde era vorba de nişte tineri „cu piepturi de oţel"?!

Cum să înţelegi de ce, într-o lume scăpată de sub control, nu doar „criminalii legali" dar până şi ţiganii de-atunci terorizau satele de gospodari din Valea Casimcei? Coborâse atunci, peste bietele sate, o teroare greu înţeleasă. Cum se-apropia nunta unei fete armâne, cu 2-3 nopţi înainte indivizi necunoscuţi şi negri ca noaptea furau, în toiul nopţii, toată zestrea pregătită pentru fete dispărând apoi ca nălucile nopţii! O dată, de 7 ori, de 9 ori! Lesne de înţeles ce lăsau hoţii în urmă: nunţi „sparte" fără vina mirilor; familii întregi falimentate de agoniseala de-o viaţă! Iar autorităţile erau încă foarte „şubrede" iar principala lor atenţie (nu doar în Dobrogea) era aţintită spre eliminarea legionarilor… Aşa că

ţiganii de-atunci descoperiseră breşa, furând într-una agoniseala gospodarilor şi dispărând ca nevăzuţi, cum bănuiau toţi cei jefuiţi, în codrii Ciucurovei şi-ai Topologului.

Până într-o noapte, când timpul tâlharilor a prins a se termina. Atunci, la Colilia, într-o gospodărie pregătită de nuntă, un brav localnic a stat la pândă, noaptea întreagă. Târziu în noapte, a văzut o ceată de inşi cu două căruţe cum opresc la gard. Cum intră prin curte şi-n casă într-o linişte absolută, cărând în căruţe toată zestrea viitoarei mirese. I-a lăsat pândarul să plece în voia lor dar i-a urmărit de la distanţă, văzând exact locul din pădure unde era toată şatra.

Aşa că-n ziua ce-a urmat autorităţilor le-a fost lesne să dea iama-n şatră, unde-au găsit şi confiscat uriaşe grămezi de bunuri furate de la cele 5-6 nunţi care nu se mai „nuntiseră" din… lipsa zestrelor. Evident, a fost la fel de uşor de a-i încătuşa pe cei 11 ţigani dintre capii răutăţilor toate care, probabil ca un semn de dreptate, au fost duşi „legaţi" tocmai la Râmnic, satul cel mai năpăstuit de faptele lor. Şi unde, într-o după-amiază toridă de vară, adolescentul Cami a asistat neputincios la un veritabil linşaj colectiv, în care hoţii de-atunci au căzut pe rând, ucişi de bâtele şi pietrele sătenilor…

… Răstimp însă, adolescentul Cami câştiga nu numai bani frumoşi acolo, în grădina cu zarzavaturi dar şi un oarece prestigiu local, fiind ales între capii organizaţiei locale de tineret, pe atunci UTM. Îl ajutase mult (vedeţi?) nu doar activitatea deosebită de la zarzavat dar şi faptul că el, personal, nu purta numele de familie al tatălui său chiabur, başca patalamaua de la acea şcoală „proletară" de croitorie pe care-o urmase! Aşa că, în asemenea condiţii, Cami participa chiar cu drept de vot la toate întrunirile UTM-ului local, întrevăzându-se în el chiar un viitor lider. Până una-alta, „viitorul lider" gândea tot cu mintea lui, mai ales într-o seară târzie când acolo, la organizaţia din Colilia, liderii momentului şi nişte „tovarăşi" misterioşi ce nu mai fuseseră văzuţi prin sat au

hotărât că săteanul „X" trebuie arestat de îndată dat fiind că este legionar, deci duşman al poporului! Lui Cami, mai să-i stea inima-n loc. „Săteanul X" era cel mai bun prieten al familiei sale, iar la Colilia şi mult mai departe se ştia ce se-ntâmplă cu sătenii arestaţi pentru aşa ceva, de regulă nimeni nemaiîntorcându-se vreodată acasă. Doar că la acea întrunire, fiind orele târzii, tovarăşii au hotărât să amâne arestarea pentru dimineaţă. Şi nu se ştie cum (?), puţin timp după aceea, „Săteanul X" a fost avertizat de ce urma să-l aştepte în zori. Îngrozit, omul şi-a pus într-o căruţă tot ce-a crezut şi-n cumpăna nopţii a ieşit din gospodărie prin poarta din „fundul" grădinii, inversă şoselei principale, luând calea Ialomiţei şi de-acolo mai departe, cum s-a auzit apoi, până-n munţii Făgăraşului, unde încă mai ardea făclia „Rezistenţei"…

Aici s-ar cuveni o adăugire care să ilustreze specificul acelor vremi tulburi din „enigmaticul deceniu", când lupta de clasă îi orbea şi învrăjbea între ei până şi pe fraţii cei buni. Acolo, la Colilia, a fost un asemenea exemplu. Acolo, în sala unde comuniştii şi securiştii hotărau soarta (mai exact, execuţia „săteanului X") se afla chiar fratele acestuia. Aşadar într-o singură familie un frate, cel judecat, cu antecedente legionare (Hagi Iancu), iar printre judecători chiar fratele său bun, comunistul Hagi Stere. Credeţi că Hagi cel comunist a mişcat vreun deget spre a salva viaţa fratelui mai mare, cel legionar? Nici vorbă! Ba chiar s-a pronunţat răspicat cum că „asta-i linia partidului, iar noi trebuie musai s-o respectăm!" Mama ei de „linie", mama lor de timpuri! Un frate îşi dădea girul pentru condamnarea la moarte a celuilalt frate, ce vremuri… Noroc cu tânărul Cami cel care, cum sugeram, după şedinţă a dat fuga acasă la Hagi Iancu (cu infinite precauţii, la început unii din sală urmărindu-l intens, să vadă în ce curte intră!), anunţându-l pe om despre cele stabilite acolo şi practic salvându-i viaţa…

***

Tot prin vremea aceea soarta, sau ursitoarele acelea, i-au rezervat adolescentului nostru o seamă de întâmplări greu de uitat. Mai întâi a fost un ordin de încorporare pentru fratele său vitreg, un ordin evident greşit. Ce să caute în armată fratele Dimciu, la numai 16 ani? Numai că „frățiorul" era plecat cu stâna în balta Ialomiței şi n-avea habar de ordinul primit iar lucrurile trebuiau musai rezolvate, că altfel cine ştie ce mai urma…

Şi astfel, Cami a primit „ordin" de la tatăl său să meargă cât poate de iute în Balta Ialomiței, să-l caute pe fratele Dimciu şi să-l trimită acasă, rămânând el să-i țină locul! Cu ce să meargă Cami de-a latul Dobrogei până acolo, în „baltă"? Evident, cu… pasul. Şi astfel a început o cursă nebunească în care adolescentul a alergat vreo 40 de kilometri până la malul Dunării. Acolo l-a trecut cineva cu barca iar în insulă mai erau vreo 10 km până la stână. I-a parcurs şi pe ăştia alergând cu frica-n sân prin pădure, asaltat de tot felul de vedenii şi fantasme urâte dar… ia stâna de unde nu-i! Tocmai o mutaseră oamenii cine-ştie-unde mai departe. Şi cum s-o afle bietul adolescent atunci, după cumpăna nopții, când tremura ca varga de frica întunericului de smoală şi a ce s-o ascunde pe-acolo, în smoală? Şi atunci ursitoarele de-odinioară l-au călăuzit iar (nu oare ele îi speriaseră mama lovindu-l cu capul de pragul uşii ca să aibă-n viață minte multă?), cerându-i să urce de îndată în plopul de lângă el. De-acolo, din vârful plopului, începu Cami să „hăulească", doar-doar l-or auzi ai lui. Nu-l auziră ai lui, oamenii care dormeau „buştean" atunci, pe la două noaptea. Îl auziră însă câinii cei viteji de la stână care se-adunară îndată la temelia plopului, lătrând cu voioşie şi dând din coadă bucuroşi către stăpânul cel mic pe care-l recunoscură fără greş cu simțuri numai de ei simțite! L-au condus cu alai mare şi câinesc la stână unde atunci, în toată puterea nopții albindu-se deja a dimineață, oamenii s-au crucit văzându-l pe stăpânul cel

mic de la Colilia, cale de mai bine de 40 de kilometri, în mijlocul stânei. Mai apoi, când fratele vitreg a plecat spre Colilia pentru a dovedi autorităților că are doar 16 ani, deci nu poate pleca în armată, cei de la stână au socotit aşa, pe degete, isprava lui Cami. Pornise aşadar din Colilia pe la orele 12. Apoi trecuse apa cu nişte barcagii. Seara o pornise, orbecăind, cale de încă 10 kilometri, spre locul unde ştia că s-ar afla stâna. Îl prinsese aici noaptea cea adâncă nemaiştiind ce să facă aflând locul gol, până ce dincolo de cumpăna nopții l-au auzit câinii strigând din vârful de plop, aducându-l la stână. Cu totul şi cu totul, Cami străbătuse pe jos mai bine de 50 de kilometri într-o noapte, o zi şi-un „pic" de noapte, mai ceva ca faimosul maratonist rămas în istoria lumii…

***

În modul cel mai sigur, nici Cami şi nici cei din jur nu auziseră vreodată de eroii antichității rămaşi în istorie. Iar Cami a rămas pe loc, să-l „suplinească" pe fratele vitreg până se va întoarce de la înfățişările cerute de autorități.

Şi ce de lucruri trebuiau rezolvate acolo, în „Balta Ialomiței", de fapt o insulă cât toate zilele ştiută de toți, cu vreo 60 de kilometri lungime şi cine-mai-ştie cât în lățime, întotdeauna plină cu o populație pestriță în care, desigur, predominau oierii de pe-o parte şi alta a fluviului. Aşa se face că, într-o zi, tot scotocind împrejurimile, năbădăiosul Cami găsi ascunse adânc, între vrejuri de mure, zeci şi zeci de putini de brânză, cine ştie de cine ascunse acolo. A „confiscat" şi Cami ce a putut, expediind marfa în sat, la Colilia. În altă zi, adolescentul a găsit mai mulți stupi părăsiți, cu albine în stare de amorțire în toamna aceea adâncă ce copleşise cu rugină toată vegetația insulei. Rezultatul? Câteva zeci de sticle cu miere trimise, la fel, la „centrul" din Colilia, spre şi dinspre care colindau periodic căruțe cu oameni şi mărfuri diverse şi

unde tatăl Mihai începuse a se cruci de capacitățile lui Cami de-a scoate foloase concrete de unde nici nu te-aştepți. Numai mama Elena nu se minuna deloc. Îşi amintea bine ce-i strigaseră ursitoarele acelea, în noaptea când se speriase de moarte că-i omoară copilul tot călcându-l pe cap pe pragul uşii: „Nu te speria deloc, ştim noi ce facem, o să aibă minte multă de tot cu care o să facă avere multă…"

Iar băiatul din inima „bălții" îşi continua isprăvile. Şi într-o altă zi, mergând după turmele cu oi alături de tovarăşii mai mari, cu toții rămaseră uimiți de-un zgomot necunoscut, un fel de țipete ce răsunau jur-împrejurul lor. Inimosul Cami fugi iute spre malul apei şi-acolo, ce să vezi? Dunărea se „umflase" mult şi tot malul era plin de ştiucă de călcai pe ea, că n-aveai pe unde merge! Şi numai bucăți de 3-4 kilograme, mii şi mii de ştiuci ce se zbăteau amarnic pe mal nemaigăsind calea de-ntoarcere în apă. Trebuiau, desigur, nişte coşuri în care să aduni prețioasa marfă picată aşa, parcă din cer. Dar de unde coşuri? În mai puțin de jumătate de ceas apăru însă şi coşul. De unde, cum? Din imaginația băiatului care, chiar dacă nu mai făcuse în viața lui şi nici nu văzuse cum se face un coş de nuiele, improviză pe loc. Se urcă într-o salcie de unde, cu briceagul, tăie sute şi sute de ramuri tinere aruncându-le pe jos. Apoi începu a împleti marginile unui coş, până ce totul devenea un întreg. Cum a fost gata un coş îl şi umplu cu ştiucile cât toate zilele ce se zbăteau amarnic, precum… peştii pe uscat, cărându-l la stână împreună cu ciobanii.

La stâna unde ciobanii se preschimbară ad-hoc în pescari, tăind capetele la ştiuci, scoțându-le măruntaiele şi punându-le „la sare" în putini de lemn bine spălate. 6 putini mari, de vreo 30 de kilograme fiecare s-au umplut – ochi cu mormanele de ştiuci căzute parcă din ceruri şi care a doua zi luară şi ele calea Coliliei, pe prispa tatălui Mihai Caramihai care, cu adevărat, începu a crede în povestea cu ursitoarele… Putini cu brânză, zeci de sticle de miere, acum putini mari cu

ştiucă; toate fără un ban cheltuit; cum reuşea atâtea lucruri băiatul acesta în numai o lună petrecută acolo, în insula sălbatică dintre brațele Dunării şi Borcea?

Numai că acolo, între brațele Dunării, ființa o veritabilă „şcoală a vieții" la care Cami a învățat temeinic, participând la tot felul de lecții, între care, cum vom afla, unele deosebit de dure…

NOAPTEA LUPOAICEI

Cum aminteam, băiatul se „nărăvise" în a colinda şi-a cerceta pe îndelete jur-împrejurul stânei, împins mereu de acel spirit al aventurii pe care nu toţi îl avem.

Aşa se face că, într-o altă zi, trecând peste o japşă întunecată descoperi un loc unde, cu siguranţă, nu călcase nicicând picior de om. Şi de unde, din scorbura unei sălcii prăvălite peste apa japşei, răzbăteau nişte schelălăituri de căţei care scânceau amarnic dintre nişte vrejuri de mure. 7 „căţei" a scos cu greu Cami din scorbura aceea şi, ajutat de-un văr mai mare, i-au dus la stână unde vărul le-a dat lapte din oaie să bea dintr-un vas. „Căţeii" n-au vrut să bea lapte şi atunci vărul cel mare, care ştiuse din prima clipă că-i vorba de pui de lup, nicidecum de căţei, a început a-i omorî fără milă, trântind cu ei de pământ: „Mama voastră, nu vreţi lapte, voi numai carne vreţi?!" Abia de-a reuşit Cami să salveze doi dintre pui, fugind cu ei într-o pivniţă unde i-a ascuns cât a putut de bine, scăpându-i de furia neghioabă a vărului care, între timp, reuşise a-i omorî pe ceilalţi 5.

Spre seară, când s-au întors la târlă ciobanii cu oile, toţi au aflat de isprava vărului. Unii poate s-au bucurat (scăpaseră de nişte viitori lupi, nu?) dar alţii, mai cu „scaun" la cap au prevăzut că mama-lupoaică se va răzbuna cumplit, drept pentru care era musai să ia măsurile de rigoare şi să se pregătească de-o noapte „albă". Aflând acestea toate, junele Cami şi-a amenajat un soi de pat într-o salcie, cât mai sus, aşteptând tremurând sosirea lupoaicei.

Cei de jos făcuseră un foc mare cu care nădăjduiau s-o domine pe lupoaica cea care nu prea târziu chiar îşi făcu apariţia. Dar ce lupoaică! Era una de-a dreptul uriaşă, cât un măgar, încât oamenii aprinseră la repezeală şi alte focuri pe lângă cel mare. La primul ei urlet (ce urlet sinistru, se auzise pesemne în toată Balta Ialomiţei!) oile s-au speriat de moarte adunându-se unele în altele, în stilul caracteristic, aşa de strâns unite încât puteai merge pe deasupra lor, ca pe şosea!

Iar Cami de-acolo de sus, din patul improvizat, vedea totul „ca-n palmă". Mai întâi un câine neînfricat din cei 12 ai stânii i-a sărit lupoaicei în cârcă dar namila l-a aruncat ca pe-un nimic câţiva metri mai departe, dintr-o singură mişcare. Ceilalţi 10-11 câini o fugăreau şi-o ameţeau din toate părţile în timp ce uriaşul haitei de câini a reuşit s-o trântească scurt timp la pământ. Dar zadarnic. Namila de lupoaică îi aruncă de lângă ea ca pe surcele, până ce dulăii au dat înapoi cu cozile între picioare, declarându-se învinşi.

După care namila, stăpână pe situaţie, s-a aşezat „în fund" la marginea stânii, dincolo de focuri, urlând amarnic de parcă tremura insula toată. De bunăseamă îi blestema în limba ei pe oamenii aceia care-i omorâseră puii, cerându-le socoteală pentru asta. Din când în când, câte-un cioban ridica din foc vreun retevei arzând, aruncându-l spre lupoaică. Nici vorbă ca aceasta să se sperie! Se muta doar câţiva paşi mai departe de reteveiul arzând şi tot aşa mereu, urlând necontenit ore în şir. De sus, din înaltul salciei, Cami privea îngrozit acest autentic film de groază, mirându-se de pântecele uriaş al lupoaicei care se revărsa între picioarele-i din spate, cu mult mai mare decât văzuse el la toate oile şi vacile copilăriei.

Abia târziu, către zorii zilei, lupoaica a plecat de lângă stână. În zilele care-au urmat, tovarăşii lui Cami au aflat că-n drumul ei spre dimineaţa aceea, fiara făcuse prăpăd mare pe la toate târlele pe lângă care trecuse, lăsând în urmă zeci şi zeci

de oi, de vite şi de cai sfârtecate aşa, ca o supremă şi ultimă răzbunare…

***

Numai că lucrurile n-aveau a se opri aici. Puțin după amiaza zilei ce-a urmat, lângă stână a oprit un docar frumos, plin cu 5 lucrători ai Ocolului Silvic Feteşti care, nu se ştie de unde şi cum, ştiau exact tot ce se-ntâmplase, începând a-i lua „la întrebări" pe oameni. Ce-i mâna pe ei în luptă? Nimic altceva decât o… lege valabilă şi-n anii aceia, care preciza că sub nici o formă n-ai dreptul să omori aşa, de capul tău, pui de animale sălbatice!

Cât pe ce s-o pățească rău tovarăşii mai mari ai lui Cami care, vorbăreți nevoie mare, povestiseră de-a fir în păr toate cele întâmplate, ba semnaseră şi un proces verbal pe tema aceasta, în baza căruia unii puteau chiar să-nfunde puşcăria. Şi-atunci, ca din senin, iar au apărut ursitoarele acelea, dându-i băiatului instrucțiuni clare. Astfel, băiatul coborî iute în beciul şi-n locul numai de el ştiut, aducând la lumina zilei cei doi pui de lup pe care apucase să-i ascundă de furia vărului, hrănindu-i pe ascuns tot timpul. Iar ancheta silvicultorilor şi-a schimbat de îndată cursul. Cei doi lupani au fost legați cu meşteşug acolo, în zona sălbatică de lângă scorbura unde văzuseră lumina vieții. Trei nopți la rând au stat la pândă acolo pădurarii, înarmați cu puştile de rigoare, doar-doar va veni lupoaica înapoi să-i vadă. N-a mai venit nicicând lupoaica. Pesemne trecuse Dunărea înot spre orizonturi numai de ea ştiute, cu oameni care să nu-i mai omoare puii aiurea, câtă vreme nici ea nu le făcuse vreun rău…

***

POVESTEA INULUI

Nu mult mai apoi, revenit definitiv acasă din acea „Baltă" a Ialomiței, tânărul Cami (bătea deja spre 17 ani) îşi ascultă din nou ursitoarele, dând pesemne cea mai deplină „lovitură" la o asemenea vârstă, lovitură care-l făcu şi pe taciturnul Mihai Caramihai să declare, sus şi tare: „Nimeni nu-i ca băiatul meu!"

Ce se întâmplase? Nimic altceva decât că „băiatul" se apucase tare de muncile câmpului, chibzuind ca nimeni altul rostul celor 30 de hectare ale familiei. Numai într-o parte a moşiei, cultivată cu in, lucrurile nu mergeau deloc bine, tânărul agricultor gândindu-se chiar să desființeze recolta ce i se părea cam „slabă", înlocuind-o cu altă cultură. Numai că (ursitoarele?) a doua zi drumurile l-au purtat spre un loc unde a prins „din zbor" o conversație între mai mulți oameni. Zicea unul din ei, considerat cel mai informat din tot satul: „Anul acesta, cine are in om se face, se umple de bani!"

Bani? Numai ce fusese vestita reformă monetară iar banii ce fuseseră se… topiseră ca prin farmec, într-o singură noapte şi zi, când şi tatăl său, marele chiabur Caramihai, tocmai aruncase câțiva… saci cu bani de hârtie, care nu mai valorau nici cât o ceapă degerată!

Alte timpuri, alți bani, aşa că tânărul agricultor s-a pus iute pe treabă, recoltând cu tot elanul holdele cu in, aşa sărăcăcioase cum i se păruseră, de se minunau toți sătenii ce naiba l-a apucat pe Cami cu inul acela. Numai Cami nu spunea nimic, în câteva zile punând toată recolta în căruțe şi poposind cu ea la silozul cel mai apropiat. Avea acolo, în căruțe, aproape

4 tone de in. A negociat „la sânge” cu magazionerul, i-a dat şi acestuia un… comision şi ce să vezi? Să vezi şi să nu crezi. Vreo… 30.000 de lei în mână primiți cu acte-n toată regula, o sumă imensă, uriaşă pentru vremea aceea, ceva în genul miliardelor de lei vechi din ziua de azi!!! Aşa se face că, ducând acasă cu mândrie tot puhoiul acela de bani, taciturnul său tată a declarat sus şi tare, ca să ştie toată lumea, că „nimeni nu-i ca băiatul meu, Cami!”

***

Toate ca toate dar, răstimp, Cami se făcuse flăcău în toată regula, cu fală multă acolo, pe Valea Casimcei şi dincolo de ea. De unde fala? Păi, mai întâi din faimoasele spectacole susținute prin toate satele zonei, unde flăcăul era renumit drept cel mai mare actor al locului, cel care fusese cât pe ce să plece departe, la Bucureşti, cu marele Toma Caragiu care-l lăudase până peste poate. Apoi îi mersese „buhul” de băiat descurcăreț ce era, „loviturile” cu putinile de brânză, sticlele cu miere, putinile cu ştiucă sau sacul cu bani luat din vânzarea inului făcând ani la rând ocolului satelor din preajmă, încât domnişoarele vremii începuseră a-i arunca priviri lungi de „vino-ncoace” iar… babele îl cântăreau cu precizie, găsindu-l drept o „partidă” extrem de avantajoasă. Nu erau uitate (cum să uite ele aşa ceva) nici casele ce se-nvârteau după soare în ograda familiei, nici cele 30 de hectare ale moşiei sau turmele cu sute de oi ale celei mai bogate familii din Colilia, în care bunul cel mai de preț se întrezărea a fi de-acum tânărul Cami, cel hărăzit de ursitoare spre minte multă şi avere pe măsură…

În privința oilor însă, turmele se-mpuținau amarnic. Conform „modei” timpului, în răstimpuri nu prea rare trimişii clasei muncitoare dădeau buzna prin gospodăriile mai pricopsite luând de-acolo cu ei, fără nici o plată, tot ce le pofteau inimile. Iar inimile le-au poftit la oi aşa de mult încât,

într-o noapte, stăpânii abia mai reuşiseră să „rupă” de-acolo vreo 100 de capete cu care ajunseră în mare taină în port la Constanța, unde le vândură pe bani frumoşi la turcii cei mâncători de ovine. Măcar s-au ales cu ceva de pe urma muncii de-o viață, altminteri le luau comuniştii gratis pe toate…

Şi cam prin vremea aceea, într-un februarie geros al anului 1954, la nici 18 ani, junele Cami şi-a cunoscut logodnica şi-apoi tovarăşa de viață, o „tovărăşie” lungă şi frumoasă trecută deja de pragul ei (nunta) de aur, îndreptându-se de-acum spre pragul (nunta) de diamant! Doamna Sica de azi era pe-atunci o junâ din Râmnicu de Jos, la 3 „paşi” (kilometri) de Colilia care-n cataloagele şcolii răspundea la numele Carataş Anastasia, de unde diminutivul „Sica”. Provenea, precum Cami, dintr-o familie la fel de înstărită, cei doi cunoscându-se, la fel ca-n atâtea alte poveşti de iubire, prin intermediul unui verişor de-al fetei care făcu, aşa cum se spune, „vorbele” de început. După care cei doi aleşi îşi vorbiră unul altuia direct, fără verişori prin preajmă, cum la fel de direct îşi vorbiră, pe îndelete şi cele două familii, după care, fără vreun impediment, logodna deveni realitate.

După care, în toamna anului acela avu loc şi nunta. O nuntă cât se… mai putea de mare pentru vremurile de-atunci când, din motive de cruntă represiune politică, Colilia şi satele din jur începuseră a se goli de oameni, majoritatea risipindu-se prin țară pentru a-şi pierde urmele de militanți legionari, pentru care erau vânați mai aprig decât lighioanele pădurii.

Altminteri însă atunci, la 14 noiembrie 1954 (de Ziua Dobrogei!) la Colilia bătătura curții şi odăile casei lui Mihai Caramihai abia puteau cuprinde mulțimea de nuntaşi veniți din 7 sate spre a se bucura de întemeierea noii familii şi a ura viață lungă şi îmbelşugată tinerilor însurăței, Sica şi Cami. Şi tot după… puterile şi regulile vremii mulțimea mâncă în mai multe „serii”, cu câte-o farfurie la câte 4 oameni, lucru obişnuit

pe-atunci în satele Dobrogei cea „trâmbițată” în toată țara drept prima regiune colectivizată a României! Nici vorbă, mâncare era berechet dar pe ce s-o aşezi, în palmă?!

Şi iată-l pe proaspătul căsătorit Cami ditamai „cap de familie”. Nici pomeneală să îl… intimideze cumva postura aceasta sau grijile legate de întreținerea familiei. Făcuse el, chiar necăsătorit, isprăvi cu mult mai mari. Iar în noaptea aceea de 14 noiembrie 1954, noaptea nunții, nici nu trecuse singur acel prag al destinului, al vieții. Nevăzute şi nesimțite de nimeni acolo, printre nuntaşi, umblaseră şi ursitoarele acelea care cu 18 ani în urmă o speriaseră de moarte pe mama Elena, călcându-l cu genunchii pe cap pe micul Cami acolo, pe primul prag al vieții, „ca să aibă-n viață minte multă şi astfel, avere la fel de multă…”

***

… Cum aminteam anterior, nu era Cami flăcăul care să fie impresionat de corvoadele vieții. Încă de pe la 13 ani ara voiniceşte ogoarele cu pluguri trase de câte 2 sau 3 cai, de se cruceau gospodarii în cumpăna vieții de unde atâta tărie şi forță la copilul acela ce plecase spre adolescență şi care ara de unul singur hectare întregi din (atenție!) proprie inițiativă şi voie, fără să-l oblige nimeni la asemenea corvoade?! Că doar tata Mihai nu era vreun sărăntoc şi nici calic nu era, ca să nu tocmească plugarii de cuviință. Dar cine să se pună cu junele Cami care vroia neapărat să-şi are el singur moşia, nicidecum străinii!

Aşa că, până spre 20 de ani, viața flăcăului fu jalonată de repere multe şi care mai de care mai interesante, de la faimoasele spectacole de pe scenele nord-dobrogene pân-la isprăvile din Balta Ialomiței, de la transformarea grădinei de zarzavat a Coliliei într-un „rai” al irigațiilor ad-hoc, la salvarea vieții acelui legionar întârziat şi până hăt, la logodna şi nunta

cea mare şi încă multe altele precum marea lovitură cu inul sau vânzarea oilor la turci, în portul Constanța; toate făcuseră din viața lui Cami o istorie palpitantă, care chiar începuse a se scrie nevăzut, purtată din gură-n gură prin satele de pe Valea Casimcei. Sate ce, după cum mai aminteam, începuseră a se goli amarnic în urma cumplitelor represiuni declanşate împotriva militanților legionari, de proaspăt (încă) înființatele organe represive ale statului de-atunci, miliția populară şi securitatea. Organe care, desigur, nu erau nici pe departe vreo… născocire în premieră a Republicii Populare România…

● CAPITOLUL III

DULCE ŞI AMAR, CÂND EŞTI MILITAR…

… Dar dup-atâtea fapte de vitejie şi glorie locală, venise şi vremea ca tânărul nostru să-şi pună… pieptul de aramă nu doar în slujba plugului de-acasă ci, de-acum, chiar în slujba patriei!

Aşa se face că, în 5 decembrie 1955, Cami intră ca oştean în armata populară a ţării pe care urma s-o slujească (armata, ţara…) vreme de un an şi 8 luni, termenul obligatoriu din acea vreme, la arma artileriei.

Şi iată-l pe tânărul tunar descinzând la Slatina, în Oltenia, unde ofiţerii şi gradaţii începură a-l instrui cum se trage cât mai precis cu tunul în duşmanii republicii! Duşmani care veneau inclusiv pe calea aerului, artileria de la Slatina fiind una antiaeriană. Colac peste pupăză acolo, la olteni, Cami mai dădu şi peste un locotenent rău din cale-afară care, supărat tare pe propria-i viaţă, le învenina zilnic viaţa lui Cami şi camarazilor săi. Cine erai tu, bietul soldat, în brava armată de-atunci? Un biet nimeni fără personalitate şi cu identitatea ascunsă-n hârţoage, de care avea dreptul să-şi bată joc, absolut cum şi cât dorea, orice gradat sau ofiţeraş, pe onorabilul motiv cum că-l pregăteşte mai bine pe bietul tânăr pentru iminentele confruntări cu un inamic ce, de fapt, nu şi-a arătat niciodată chipul. Nu l-a arătat sau, cine ştie, îl arăta în fiecare zi, inamicul fiind chiar printre noi! Dar cum despre armata de odinioară şi chinurile ei se pot scrie oricând mai multe cărţi,

vom rămâne la „răcanul” nostru din Colilia, persecutat zi de zi de locotenentul cel rău şi, în genere, de tot sistemul cazon.

Nu peste mult însă, sistemul începu să-şi arate şi alte laturi. Unitatea de tunari a Slatinei făcu nişte trageri de luptă pe poligonul de la Capul Midia şi, aflând că soldatul Cami şade nu departe de-acolo, 4 ofiţeri se… autoinvitară acasă la Colilia, unde familia organiză o chermeză de zile mari, doar-doar se vor înmuia inimile „guşterilor” cu diverse grade pe umeri în privinţa tânărului răcan. Da' de unde! Mitocănia e peste tot aceeaşi, chiar dacă poartă ori nu grade pe umeri iar după marea îmbuibare ofiţerii îl uitară cu totul pe soldatul Cami, ba încă persecuţiile deveniră şi mai mari, ca şi când chermeza cea bogată din „miezul” fierbinte al Dobrogei şi nenumăratele „atenţii” cu care îi… cocoşaseră ospitalierii armâni fuseseră aşa, ca un drept cuvenit din oficiu!

Drept-nedrept dar sistemul militar de-atunci avea şi părţi imprevizibile ce uneori se dovedeau chiar bune! Şi astfel aşa, pe nepusă masă, Cami şi alţi camarazi fură transferaţi intempestiv tocmai în cealaltă margine a ţării, la Iaşi, unde tânărul fu privit cu alţi ochi, fiind avansat la gradul de sergent şi dându-i-se pe mână magazia centrală cu efecte militare a unităţii (adică tot ce îmbrăcau şi încălţau oştenii – n.n.) şi multe alte sarcini deosebite. Între acestea, nobila misiune de a-i scoate pe soldaţi periodic la film, în oraş, să mai uite flăcăii de privaţiunile vieţii ostăşeşti. Cine ştie, pesemne ajunseseră şi lângă Dealul Copoului ecouri ale fulminantei vieţi culturale trăită de Cami acolo, în mijlocul Dobrogei…

Acum, nu e treaba noastră să ştim dacă mândrele fete de sub Copou aflaseră amănuntele astea, cert este că sergentul căpătase deja între ai lui (militarii) o aură de „băiat deştept” şi îi urmau spusele în toate cele. Ca, de pildă, un bun prieten al lui care n-a dat înapoi atunci când „dom' sergent” s-a apucat a face o demonstraţie de vitalitate unui grup de vreo 16 militari,

aflați cu o batoză la treierat la marginea Iaşilor, comuna Roşcani.

Căzuse atunci, prin anul '56, o vară toridă peste dulcele târg al Iaşilor, când împăratul – Soare toropea cu bice fierbinți capitala Moldovei, la marginea căreia o grupă de soldați se chinuia să treiere grâul. Şi iată-l pe sergentul Cami care, alături de-un alt prieten, s-a prins să țină locul celor 16, arătându-le astfel de ce sunt în stare. De ce oare lucrul acesta? Pesemne, din acea permanentă nevoie de competiție a majorității armânilor din acea vale a Casimcei şi nu numai care, pentru cei ce cunosc mai bine fenomenul, nu este altceva decât o competiție a oamenilor cu ei înşişi, să testeze la nevoie dovedind şi altora, ce sunt ei în stare…

***

… Numai că, indiferent de nații ori etnii, viața este egală pentru toți iar Cel-de-sus ne priveşte şi judecă pe toți egal, fără „cântare" diferite. Aşa se face că atunci, în acea vară copleşitoare, Cami şi tovarăşul său au ieşit mai întâi învingători, dovedindu-le celor 16 soldați că numai ei doi făcuseră treaba tuturor, ba încă mult mai bine decât bieții răcani copleşiți de căldură. Numai că…

Numai că-n viață destule lucruri bune au şi câte-un revers neaşteptat. Nu mult după isprava cu pricina, „campionului" nostru i s-a umflat degetul pe care purta verigheta nunții sale. A încercat de multe ori să tragă verigheta de pe degetul ce se umfla mereu, dar degeaba! Ca (mai) orice tânăr n-a luat prea în serios problema numai că, a doua zi, s-a trezit din somn cu toată mâna umflată rău, din care cauză a ajuns în mare viteză la Spitalul Militar Iaşi!

Iar acolo, verdictul medical a picat ca un trăznet! Bietului sergent – furier – magaziner urma ca, a doua zi, să-i

fie… amputat brațul drept, aşa cum stabilise conclavul de medici militari, cu toate argumentele de rigoare!

Desigur, a rămâne definitiv fără o mână – cea dreaptă! – la doar 22 de ani sau nici măcar atât, e-o lovitură grea, care te poate marca pentru întreaga viață. Iar Cami n-a acceptat una ca asta. Şi cine ştie cum, poate cu ajutorul ursitoarelor de demult sau cu ajutorul propriu, inclusiv cu… ajutorul concret al infirmierului Stavrositu Stere, care i-a adus vestea sinistră, Cami şi-a organizat şi efectuat… evadarea din spitalul soldățesc unde cineva hotărâse a rămâne infirm pe viață! La orele serii, ajutat de Stere, a fugit prin grădina spitalului. A sărit gardul, a luat primul tramvai şi a ajuns, la ceas de seară târzie, pe poteci numai de el ştiute, între camarazii lui de la unitatea militară, care erau mai-mai să-şi rupă palmele de atâtea aplauze, văzându-se iar între ei cu dragul lor coleg de arme şi de toate celea…

***

Toate ca toate, dar bucuriile trec şi problemele vieții rămân, a lui Cami (problema) fiind că brațul drept se umflase nemaivăzut, ca un trunchi de copac, iar tovarăşii de arme, chiar fără nici o pregătire medicală, intuiau bine ce mare pericol îl paşte pe bunul lor prieten din miezul Dobrogei, care uneori perora nişte cuvinte într-un limbaj neştiut prin multe colțuri ale țării, dulcele grai armânesc. Aşa se face că un bun prieten, Stronschi Ilie, şofer angajat civil, i-a propus să meargă împreună într-o comună de pe malul Prutului, Bivolari, vreo 45 km de Iaşi, unde prietenul cunoştea un medic evreu vestit prin toate locurile din dreapta şi stânga Prutului pentru „minunile" pe care le săvârşea în asemenea cazuri.

S-a uitat doctorul multă vreme şi atent acolo, la Bivolarii Iaşiului, la mâna cât un butuc bătând deja spre vinețiu. L-a întrebat pe pacientul-sergent când şi cum s-au

întâmplat toate aceste iar într-un final i-a spus verdictul. Că îi va face o anume operație dar… pe viu, în satul acela şi-n anii aceia nimeni neavând cum visa la anesteziştii şi la anestezicele de-acum. Că operația ce-o face nu va dura mult şi sigur va reuşi. Şi că (doar omul era evreu…) treaba asta costă, lucrul acesta spunându-l cu destul regret în priviri şi în glas. Şi cum să nu regrete tovarăşul doctor? Avea în față un biet pacient în uniformă militară din falnica armie a Republicii Populare (atunci) România, un ins care în conştiința tuturor se pregătea „pe brânci" ca să-şi apere țara contra unui castron cu fasole, la prânz, şi-a unor felii de pâine cu marmeladă, dimineața şi seara. Aşa că mare de tot a fost mirarea doctorului atunci când bietul pacient, cu mâna-i sănătoasă, îi arătă un buzunar anume de la pantalonul ostăşesc, de unde „tov." doctor scoase o… anume sumă de bani, hârtii de câte o sută de lei, acelea albastre cu chipul marelui român uitat astăzi de mai toți, hârtii de bancă din care s-au înfiripat mai toate averile ce-au fost şi care sunt ale țării, Nicolae Bălcescu!

Cami i-a spus să ia de acolo cât crede. Evreul a numărat 5 hârtii albastre, 500 de lei adică, şi-a spus: „mie-mi ajung atâția!" Nu ştim câți bani i-ar fi … ajuns altui doctor, inclusiv (mai ales!) în zilele noastre. Cert este că atunci, în 1956, la Bivolarii de lângă Iaşi, acel doctor s-a limitat să-şi oprească doar 500 de lei. După care „tov. Doctor" s-a apucat de treabă. Cu acceptul clar al lui Cami, l-a tăiat „pe viu" cu nişte bisturiuri meşteşugite într-o zonă a brațului umflat cât un trunchi de copac, de unde a curs şi-a tot curs o sumedenie de puroi. După care omul l-a „doftoricit" şi pansat pe îndelete, cu metode numai de el ştiute, într-un final spunându-i: „gata, nu mai ai nimic, de-acum poți să şi te-nsori dacă nu eşti! Şi bravo ție, niciodată n-am avut un aşa pacient care să reziste aşa de tare la o operație pe viu! Să fii sănătos!"

Nu multă vreme după aceea, cu un an mai târziu decât termenul limită al milităriei, sergentul Cami a fost lăsat „la

vatră" cum se spunea. Era 1 septembrie 1957, avea 22 de ani şi se-ntorcea, de-acum matur şi bărbat în toată firea acolo, la matca lui, în satul Colilia din Valea Casimcei.

***

În anii aceia din „enigmaticul deceniu" pe Valea Casimcei, în toată Dobrogea şi-n țara toată se întâmplau minuni de tot felul. Nu numai cele proferate de ciobanul Petrache Lupu la Maglavit, în Oltenia, dar în mai toate colțurile țării. „Minunile" erau generate de uriaşa ofensivă ideologică a Partidului Muncitoresc Român de-atunci (viitorul PCR) care, între altele, forma o formidabilă „armada" roşie de activişti care să materializeze în teren ideile şi comenzile roşii! Era timpul când „cadrele" dictau totul şi cadriştii hotărâseră că… „cine nu-i cu noi e împotriva noastră!" Era timpul când, după mărețul exemplu sovietic, directori de mari unități productive cu titluri universitare tremurau, pur şi simplu, în fața „tovarăşului" de la cadre cu clase cât aveau trenurile de-atunci (3), care printr-o singură „mişcare" le puteau pecetlui, în rău sau foarte rău, întreaga viață! „Cine nu-i cu noi e împotriva noastră!", era sloganul ce domina o țară intrată irevocabil pe drumul construcțiilor comuniste, o țară de care faimosul Occident uitase la fel de irevocabil şi-n care ultimele focare de rezistență anticomunistă dispăruseră, cu victimele de rigoare. Perioada aceea rămâne-n memoria colectivă inclusiv prin nişte întâmplări particulare care-ar putea stârni tot hazul dacă, din nefericire, n-ar fi extrem de tragice.

***

Puțin înainte de ce-a fost în decembrie '89, un cunoscut şef din Tulcea povestea subalternilor săi, la un şpriț ocazionat de sărbătoarea zilei sale, cum îl … racolaseră „cadriştii" pe el,

tânăr țăran, în anii aceia. Cum l-au trimis la şcoala numită… Facultate muncitorească pe el, care făcuse de fapt 2-3 clase primare! Cum cineva i-a povestit omului care-i diferența şi distanța între 2 clase primare şi-o… facultate, după care omul a şi fugit de-acolo, din „Facultate", înapoi în satul său din Dobrogea. Unde în puține zile oamenii puterii de-atunci l-au găsit, readucându-l aproape cu „arcanul" pe băncile acelei facultăți unde, oricum, nu pricepea nimic! Şi mai povestea omul nostru (n.n. – dintr-un anume spirit de corectitudine nu-i dăm numele întrucât trăieşte şi azi) cum după aceea a trăit o viață întreagă **extraordinar** de bine, cu secretare şi maşini negre (Volga, desigur…) la scară şi cu bani pe care, oricât se străduia, nu reuşea să-i cheltuiască…

Am făcut această (poate) prea lungă paranteză pentru a înțelege mai bine ce a făcut eroul – ex-sergent Cami după „liberarea" din armata patriei şi, implicit, pentru a-l înțelege mai bine pe eroul acestei lucrări cu caracter preponderent autobiografic.

O „EPOCĂ DE AUR" ÎNCEPUTĂ MAI DEVREME…

… Dac-ați reținut toate aspectele prezentate în capitolele anterioare (suntem siguri că da!) n-avea cum să fie „multilateral – dezvoltatul" Cami, tocmai el, cel care să scape din vizorul „cadriştilor" acelor ani ai istoriei noastre. Prea le făcuse perfect pe toate pe-acolo pe unde trecuse ca să nu ştie bine cadriştii Dobrogei ce „diamant" puteau avea acolo, la Colilia, iar patalamaua aceea de absolvent al şcolii de croitorie sătească atesta din plin că tânărul Cami era un element muncitoresc autentic pe care România de-atunci se putea baza, fără nici o rezervă!

Numai că… ce face fostul sergent? Se-ntoarce acasă, în casa părintească din Colilia, unde… stă pur şi simplu ascuns (!) câteva luni de zile!

Aşa se făcu că tânărul şezu bine-merci acasă câteva luni, până ce „cadriştii" îi pierdură urma şi-l lăsară în plata lui, amânând racolarea sa între cele mai de încredere elemente ale partidului. Nu duceau lipsă de nimic cei din jurul lui doar că, peste oarece vreme, Cami începu a simți nevoia unui serviciu, a unei activități prin care să nu mai lâncezească acolo, în mândra casă a părinților şi-a familiei sale. Răstimp, Colilia rămăsese aproape pustie de oameni, familii întregi plecând de bunăvoie sau fiind silite să plece unde vedeau cu ochii, prin țară, în funcție de cât de mult acționaseră sub flacăra acelui stindard armân o-legionar „anticomunist şi antisovietic", după cum aminteam în capitolele anterioare.

Acum, era liniște-n Colilia Dobrogei. Atât de liniște, încât puținele familii rămase puteau s-o taie cu cuțitul în câte părți doreau sau, la alegere, cu bucățile de sfoară cu care cei ce nu-şi permiteau a avea cuțite tăiau, pe mesele lor sărăcăcioase, mămăliga fiecărei zile. Murise deci, pierise pentru totdeauna faima şi freamătul satului de-odinioară cum, de fapt, muribunde erau mai toate satele de pe Valea fierbinte a Casimcei, părăsite pentru totdeauna de oameni din motivele expuse mai sus.

Existau, desigur, şi sate sau zone-excepții, unde viața cea nouă prindea să „duduie" după regulile economiei socialiste către care, vrând-nevrând, se îndrepta întreaga societate românească. Şi, ca în orice timp al istoriei, oamenii trebuie să se încadreze în istoria timpului lor, lucru pe care Cami l-a desluşit cu claritate, la fel ca milioanele de oameni ce şi-au luat pe umeri istoria nouă, ducând România mai departe în timp. Aşa se face că (încă) junele nostru face o… orientare rapidă spre ce se numea Pantelimonul de Sus, unul din satele aşezate la o aruncătură de băț de Colilia şi unde înflorea un SMT (Stațiune de Maşini şi Tractoare – n.n.) extrem de puternic al Dobrogei, întâia zonă colectivizată a țării. SMT-urile erau, pe-atunci, unitățile de elită ale agriculturii țării, cele ce mecanizau şi înzeceau rodul câmpiilor toate. Aşa că într-o bună zi (dar cu adevărat BUNĂ, veți afla în cele ce urmează…) junele nostru dădu… nas în nas cu marele director al SMT-ului, un om obidit de soartă ce până deunăzi fusese simplu tractorist (n.n. – vezi capitolul cu „cadrele"), căruia îi spuse direct păsul: vrea să lucreze la SMT! Directorul acela l-a măsurat cu privirea, parcă şi-a amintit ceva legat de numele marelui actor amator al zonei şi l-a întrebat pieziş: „Da' ce ştii să faci tu, măi țânțare?" (n.n. – chestia cu „țânțarul" nu credem că mai trebuie explicată…). „Fac orice!" – veni răspunsul; „inclusiv muncă culturală!" Directorul – tractorist l-a mai cântărit o dată din priviri. Şi-a amintit, pesemne, de un puşti ce

ajunsese cu puțini ani în urmă o mare vedetă artistică a zonei, i-a arătat cu mâna clubul cultural nou-nouț al SMT-ului şi i-a spus sec: „Vezi clubul ăla? Faci ce crezi tu acolo, eşti angajat!"

***

Şi astfel pentru tânărul ajuns la întâia înflorire deplină a tinereții, acolo, la Pantelimonul din Valea Casimcei, va începe o veritabilă „Epocă de Aur" începută cu ani buni înaintea celei cunoscute sub acest nume de noi toți, o „epocă" şi un „aur" care aveau să-l urmeze, cu binefaceri concrete, în toate etapele vieții ce a urmat…

Luând-o cu începutul, vom nota că, atunci, într-o vară fierbinte şi prăfuită a anului 1958, fostul mare favorit al artistului de renume național Toma Caragiu devine, cu acte-n regulă, director al Casei de cultură a SMT Pantelimonul de Sus, cu dezlegare de la stăpânire de-a face tot ce crede el pentru ca activitatea culturală a zonei să crească şi, evident, să-nflorească!

Nici că se putea afla, la vremea aceea, un om mai potrivit şi mai priceput pentru aceasta! Autodidact de nivel înalt în toate cele, tânărul director începu a concepe tot felul de programe artistice cu care, nu peste multă vreme, avea să cucerească din punct de vedere al culturii proletcultiste (n.n. – cultura simplă, de atunci, dedicată clasei proletare) întreaga Vale a Casimcei şi hăt, mult mai departe, pân-la Babadag, Cernavodă ori Hârşova, chiar şi până la Tulcea! Şi ce programe! Mii şi mii de oameni se „tăvăleau" de râs prin sălile de spectacole ale vremii, cupletele şi „scheciurile" umoristice compuse şi chibzuite de tânărul director făcând deliciul spectatorilor. Şi ce trupă îşi mai formase Cami! Numai şi numai din salariați ai unității unde, cu fleru-i înnăscut, descoperise talente autentice precum… şefa cantinei SMT-ului, Aneta Babi, o tanti extrem de cumsecade ce s-a dovedit a

avea o voce extraordinară, o voce „de aur” dublată de o ureche muzicală pe măsură! Aşadar Cami compunea fiece spectacol, în fiecare seară, la repetiţii, îi învăţa pe oameni cum să interpreteze totul după care, în fiece duminică, micul ansamblu din Pantelimonul de Sus prezenta aceste spectacole prin diferite sate şi comune unde oamenii acelor timpuri, lipsiţi cu totul de asemenea momente de desfătare, umpleau până la refuz sălile căminelor culturale. Şi asta, atenţie!, contra bilete în regulă plătite tot cu bani în regulă, ansamblul de la Pantelimon începând să adune bani frumoşi. Bani din care inventivul Cami a început să cumpere tot felul de „scule” necesare scenei, inclusiv staţii de amplificare dar şi mai mult, încât nu peste multă vreme acolo, în satul din mijlocul de foc al verii dobrogene începu să emită o staţie de radioamplificare în toată legea, cu difuzoare montate în toată aşezarea!

Sigur că, în anii de-acum, cei care-şi amintesc de difuzoarele vremii pot zâmbi superior în colţul gurii. Cei tineri nici nu ştiu ce-i acela un difuzor; un emiţător montat în case unde se difuzau strict programele venite de la staţie. Nici o secundă în plus ori minus, nici pomeneală de alte… canale sau posturi, ca-n zilele acestea! Şi totuşi, fără vreo altă variantă la îndemână, oamenii ascultau „cruciţi” minunea din perete, acolo unde, la Pantelimonul Dobrogei răsunau minunile debitate la microfon de Cami şi ansamblul său de salariaţi! Şi ce n-ar da, în zilele de-acum, marile trusturi mass-media pentru un… „rating” precum cel de atunci din anul 1958, săvârşit de staţia aceea de radioamplificare. Păi, „ratingul” era de fix 100%, nici un sătean neratând emisiunile de la orele cu pricina, atunci când lăsau baltă totul; şi munca câmpului, şi ţesălatul animalelor, şi ascuţitul coaselor sau problemele nevestelor, cu toţii stând cu urechile – pâlnie spre difuzoarele unde emitea tot felul de lucruri acel „Radio Pantelimon” al timpului…

Răstimp, tânărul director devenise şi-un fel de tânăr… tătic, la Colilia născându-i-se într-o zi plină de noroc, 13 mai

1956, o fetiţă de toată frumuseţea, Elena, alintată de toţi cu numele „Nuţi”, sorocită a duce mai departe în vreme numele prea-bunei sale bunici, Elena Caraman.

***

Patru ani „bătuţi pe muchie” a muncit prosperând mereu tânărul Cami acolo, la Pantelimonul de Sus devenit un fel de „capitală” a Văii Casimcei. La început s-a rezumat la munca de director al clubului dar treptat, şefii s-au lămurit de multiplele-i calităţi, dându-i pe mână cam tot ce însemna SMT-ul; casieria, magazia, cantina, totul, încât Cami căra după el zi de zi o… geantă de chei, cheile tuturor răspunderilor sale. Şi avea răspunderi, nu glumă. Nu ar fi pentru nimeni simplu ca într-o epocă fără… calculatoarele de-acum un singur om să ţină şi evidenţa contabilă a casieriei, şi intrările, ieşirile sau stocurile la zi din magazia unităţii, şi aprovizionarea şi consumurile cantinei şi, desigur, emisiunile zilnice ale radiodifuziunii locale sau – mai ales! – conceperea şi realizarea prin repetiţii zilnice a acelor spectacole pe care faimosul ansamblu al SMT-ului le susţinea, săptămânal, într-o vastă zonă a Dobrogei, cu preponderenţă cea de nord! Pentru a ţine pasul cu toate acestea, ambiţiosul Cami (născut în zodia Berbecului!) şi-a făcut un program de viaţă cu totul special şi cu care, chiar după plecarea de la Pantelimonul de Sus, a rămas… toată viaţa! Programul? Scularea la orele 5,00 dimineaţa, „stingerea” la orele 24,00, aşadar 5 ore de somn din 24 ale întregii zile. În plus, mai ales în anii de-acolo, nici măcar o zi de concediu legal de odihnă, în condiţiile în care, pe-atunci, nici pomeneală de faimoasele „week-end-uri” de-acum, zilele de sâmbătă fiind unele complet lucrătoare! S-ar „înhăma” cineva, în zilele noastre, la o asemenea corvoadă? Nici pomeneală! Cum nimeni nu se-nhăma nici în anii de-

atunci, ani grei când în România se muncea pe rupte sub biciul, văzut sau mai ales nevăzut, al orânduirii ce-a fost…

Toate acestea, până într-o hotărâtoare zi de august 1961.

Atunci, Cami a făcut o evaluare amănunțită a situației, a vieții sale. Pornind bineînțeles de la starea familiei sale care între timp se lărgise cu o a doua fetiță, Marina. Şi nu se ştie dacă el singur sau a fost iar „lucrarea" ursitoarelor, tânărul luă o hotărâre neaşteptată pentru toți cei din jurul său, cu deosebire pentru marii şefi ai SMT-ului, extrem de mulțumiți de activitatea… multilaterală a lui Cami. Anume, despărțirea de „raiul" de la Pantelimonul de Sus şi plecarea spre alte orizonturi ale vieții. Acolo, în satul cel bogat din miezul Dobrogei, tânărul de 26 de ani era „alfa şi omega" întregului ținut, cunoscut, respectat şi îndrăgit de toată suflarea. Nimic din cele ale vieții nu-i lipsea tânărului „alfa şi omega", ba încă-i şi prisosea vârtos, începând să rotunjească o avere apreciabilă şi numai de el ştiută. Atunci, ce anume a determinat neaşteptata-i hotărâre?

Nimic altceva decât cele două… flori din casa lui, Nuți, ajunsă de-acum la 4 ani şi Marina, de doar un anişor.

A gândit adânc Cami şi-a hotărât că, atunci când vor ajunge la anii de şcoală, Nuți şi Marina vor trebui să urmeze şcolile cele mai bune care, desigur, nu se aflau acolo, în Valea Casimcei. Vor trebui musai să învețe la oraş pentru a-şi făuri prin învățătură un viitor cât mai bun iar el, Cami, va fi musai să fie-n preajma lor, să crească şi să pornească în viață sub ochii săi şi cu tot sprijinul său.

Şi astfel, după 4 ani de activitate „frenetică" la Pantelimonul acela, omul nostru se despărți cu multă strângere de inimă de tot şi de toate, ştiind bine însă că trebuia să facă neapărat pasul acesta! Cinci (5) oameni i-au preluat muncile şi funcțiile ce le deținuse doar el singur, cu rezultate la cel mai înalt nivel! Cu unul dintre aceştia (Stavrostone, tot armân,

venit în postul de contabil al SMT-ului) a dormit împreună, la camera oficială a unității, înainte de ziua plecării sale. „De ce pleci de-aici, unde totul merge aşa bine?" – l-a întrebat acesta. Şi i-a povestit pe îndelete planul său, cum va merge la Constanța să-şi caute de lucru ca să primească buletin de Constanța urmând ca, apoi, să-şi aducă familia. Acel om, uns şi el cu toate „alifiile" vieții, i-a sugerat şi direcția cea mai bună de urmat: la „Vinalcool" Constanța, unde se căuta de zor contabil pentru centrele de vinificație din Dobrogea acolo unde, în anii aceia, vinurile de tot soiul curgeau precum fluvii înmiresmate de ambrozie zeiască prin cramele ce le-ncăpeau cu mare greutate. Şi astfel, „cârma" vieții lui Cami primi drept cap – compas oraşul de la malul mării, un mal stropit cândva şi de lacrimile însinguratului Ovidius…

***

… Anul acela, 1961, era unul destul de liniştit în toate cele. Prin țară apăreau, ca o veritabilă minune a vremii, cele dintâi televizoare desigur, în doar două culori, alb şi negru. La Bucureşti se-nfiripa o altă minune, anume faimosul bloc-turn de „peste drum" de viitoarea şi actuala Sală a Palatului, o performanță a constructorilor din vremea aceea. La Constanța era încă o oarece somnolență cu iz patriarhal, oraşul de la malul mării de-abia începându-şi dezvoltarea ulterioară beneficiind, din plin, de statutul de „capitală" a regiunii Dobrogea, una din cele 16 regiuni administrative ale României de-atunci (Republica Populară Română), urzite cu toate pe criterii mai ales istorice. Numai că (tinerii de azi n-au de unde şti toate acestea, şcoala şi sursele de informare având alte priorități) Constanța mai veche n-a fost, nici pe departe dintotdeauna, capitala Dobrogei. Judecând după numărul de locuitori, cu câteva sute de ani în urmă (4) „capitală" putea fi considerat … Babadagul, o înfloritoare „raia" turcească cu

peste 100.000 de locuitori, desigur, nepermanenți, cum reiese dintr-o scriere a „titanului" Iorga. Mai apoi nu Constanța, ci Tulcea întrunea toate condițiile unei capitale dobrogene, inclusiv prin numărul de locuitori (permanenți) şi nu întâmplător marele eveniment al revenirii Dobrogei la „patria-mumă" s-a săvârşit şi celebrat oficial la Tulcea, nicidecum Constanța! Constanța (de ieri, de azi şi de mâine) îşi datorează întâietatea – incontestabilă! – prin poziția ei geografică de mare „poartă" maritimă a României şi de activitatea unui om providențial al epocii sale, inginerul Anghel Saligny. Cel care, întrevăzând toate acestea, a proiectat şi construit Podul de la Cernavodă şi linia ferată ce lega în premieră România toată de malul mării, imediat proiectând şi construind şi docurile portului maritim Constanța, cel dintâi din România, ambele (podul, docurile) considerate performanțe tehnice mondiale la vremea aceea! O, tempora, o, vremuri…

Până una-alta, lăsând noi vremurile ce-au fost mult mai demult, să revenim la tematica destul de contemporană a lucrării acestea urmând, ca şi până acum, drumul prin viață al unui important „erou" dobrogean (fiecare carte are un „erou", nu?), anume năbădăiosul nostru Cami.

Ajunge aşadar, prin toamna-iarna acelui an eroul nostru la malul mării căutându-şi noul drum al vieții, cu înscrierea la şcoala de „şefi" a Vinalcoolului Dobrogei. Prin care (vă amintiți, desigur) îşi dorea stabilirea familiei într-un oraş cu licee bune, unde fetele lui să-şi poată începe bine drumul spre cunoaştere, cu dascăli cât mai buni şi, desigur, cu părinții alături.

Două săptămâni au durat acolo, la Constanța, în târgul „Obor", cursurile intensive de contabilitate cu fix 360 de cursanți, un record pentru vremea aceea. Nu ştie nimeni de ce, după o seamă de ore pe Cami a pus ochii chiar şeful cel mare, contabilul şef al tuturor Vinalcoolurilor Dobrogei, care l-a întrebat cum i se par cursurile. Adevărul e că al nostru Cami nu

pricepea aşa cum era el obişnuit să-nțeleagă totul, până la rădăcina lucrurilor şi i-a spus asta verde în față şefului cel mare. A urmat o invitație a acestuia la el acasă, unde mai marele vinului i-a făcut o scurtă instruire „particulară", cu întrebări şi răspunsuri şi dezlegări la toate cheile problemelor. Aşa de limpezi au fost explicațiile acelea încât, în vreo două ore, Cami era deja un mic expert în domeniu, înțelegând totul în profunzime aşa cum îşi dorea el, de la rădăcina lucrurilor şi nu doar aşa, la suprafață. (Nu-i simplu deloc să treci de la „hantri" – unitate de măsură în agricultură, la „grade DAL" şi „grade SALE RON", în vinificație). Totul i se părea acum neînchipuit de simplu descurcându-se de minune la toate testele spre deosebire de toți ceilalți care, deşi erau absolvenți a diverse licee, erau destul de „bâtă" la-nvățătură. Ca în final, „tov. Bâtă" (chiar aşa îl chema pe şeful cel mare!) să tragă nişte concluzii neaşteptate…

Era atunci un târziu de toamnă, era o sală mare plină-ochi cu cei 360 de cursanți şi era finalul cursurilor, cu prezentarea rezultatelor definitive. De-acolo, de la masa aşezată pe podiumul sălii, „tov. Bâtă" s-a adresat direct mulțimii: „Tovarăşul Cami e aici?" Sigur că tovarăşul era acolo dar auzindu-şi numele s-a speriat, gândind că a făcut vreo nefăcută! Nu s-a ridicat defel ba dimpotrivă, s-a făcut mic de tot, dorind parcă a se ascunde. Nu l-au lăsat tovarăşii din jur care l-au ridicat aproape cu forța şi tot aşa l-au dus pe scena amfiteatrului. Acolo, ce s-auzi? Şeful cel mare se adresa mulțimii de cursanți cu cuvinte care sunau cam aşa: „Uitați tovarăşi ce-nseamnă să-ți dai silința ca să înveți. Toți cei de-aici sunteți absolvenți de liceu. Numai el are doar 7 clase dar v-a făcut praf pe toți, a câştigat detaşat la puncte, cum se spune la box. Felicitări, bravo!" Au urmat ropote de aplauze, ba chiar şi niscai urale, după care marele şef a decretat: „Ca urmare a acestor rezultate din dosar (n.n. – pe masă erau aşezate, vrafuri – vrafuri, toate cele 360 de dosare), tovarăşul are dreptul să-şi

aleagă ce raion vrea din Dobrogea, fiind repartizat la Vinalcoolul de acolo ca şi contabil expert, cu acte-n regulă!"

Iar Cami a ales… Tulcea. Nu prea-l trăgea aşa pe-atunci către Tulcea, gândul său fiind ca, după un stagiu de 2-3 luni să se întoarcă tot în inima cea mare a Dobrogei, Constanţa, capitala regiunii. Numai că, şi de astă dată, ursitoarele acelea au intervenit iarăşi, îndrumându-i viaţa aşa cum hotărâseră ele atunci, cu (de-acum) 27 de ani în urmă.

La Tulcea, aşa cum arăta ea la vremea aceea, Vinalcoolul judeţului avea sediul pe str. Babadag, exact pe locul sediului BCR de azi unde, printre altele, era şi-o hrubă imensă (se pare că mai e şi azi), de peste 100 de metri lungime! Iar aici, stăpân peste toate era un tov. ing. Proorocu, cel care la fel ca şi „Bâta" din Constanţa i-a pus înainte harta judeţului, îndemnându-l a-şi alege ce centru de vinificaţie vrea să conducă, avertizat fiind de la „centru" că are-n faţă un expert de care trebuie să ţină seama. Contabila şefă, domnişoara Barbu Iuliana, mai târziu Păiuşanu, în glumă i-a spus colegei sale, d-na Ceanescu: „Am facut nişte pachete ca de-un cavaler şi-o domnişoară..." Apoi, spre Cami, continuă: „...Ori m-am înşelat?" Acesta răspunse prompt: „Amarnic! Eu sunt căsătorit şi am două fete!" Foarte mirată, domnişoara Iuliana Barbu, spuse doameni Ceanescu: „Auzi doamna Ceanescu! Puştuil ăsta zice că e căsătorit!"...

Şi, fără să aibă habar de zona cu pricina, Cami a ales… Mahmudia! Pentru el şi numele în sine era o necunoscută completă dar, cum dintotdeauna tocmai necunoscutul îl atrăsese cel mai mult, a ales şi-acum aşezarea aceea cu nume exotic: Mahmudia!

Chiar tov. inginer Proorocu în carne şi oase, şeful suprem al vinurilor şi alcoolurilor tulcene, însoţit de ing. Florescu din partea Consiliului Raional, s-a deplasat personal la Mahmudia pentru a-l instala pe Cami mai mare peste toată contabilitatea centrului. Acolo, tocmai ieşise „tulburelul" şi, la

fel ca în toţi anii, şeful unităţii, „nea Sandu", nu s-a mai trezit zile la rând din bucuriile vinului! Până-ntr-o zi, când „nea Sandu" s-a trezit cu un control tocmai de la Constanţa! Şi, cum „nea Sandu" cu greu îşi amintea şi cum îl cheamă, şefii l-au trimis să… se dreagă, numindu-l pe tânărul Cami şef al IVV Mahmudia, şi şef şi contabil şef totodată, că avea energii multe şi nevalorificate…

Iar învăţăturile lui „tov. Bâtă" din Constanţa l-au ajutat din plin. Şi cum să nu-l ajute când sistemul în sine era plin de „găuri" şi avea „scurgeri" peste tot? De pildă, din toată recolta de struguri rezultau SCRPTIC 9 (nouă) vagoane cu vin, cu respectarea „la sânge" a concentraţiei, a zahărului, a toate cele! Numai că, FAPTIC, erau, să zicem, nu 9 ci 18 vagoane cu vinuri cât se poate de bune şi concrete! Şi-atunci, când FAPTIC ieşeau 9 vagoane în plus ce era să faci? Să contrazici actele ce arătau, negru pe alb şi cu verificările de rigoare, doar 9 vagoane? Doamne fereşte! Cine ştie la ce riscuri te expuneai neţinând seama de ACTE… Iar cum nici cele 9 vagoane în plus nu puteau fi aşa, pur şi simplu, vărsate în Dunăre sau pe câmp, că rezulta poluare şi se supăra chiar şi bunul Dumnezeu, trebuia să li se afle o destinaţie…

Să fim bine înţeleşi: mereu-inventivul Cami n-a ajuns la Constanţa şi, apoi, la Tulcea, cu buzunarele pline cu vânt! Nici pomeneală! Că nu degeaba acolo, la Pantelimon, făcuse munca a 5 (cinci) şefi, umblând cu buzunarele pline cu chei şi trezindu-se, vreme de 4 ani, la 5 dimineaţa şi culcându-se după miezul nopţii! În anii aceia economisise deja o avere chiar uriaşă pentru acel timp, conturată din tot felul de „lovituri de piaţă"… date ba cu inul (vă mai amintiţi? Dacă nu, reveniţi la pagina în care Cami avea vreo 16 ani…), ba cu întâmplări militare dintr-un segment ieşean al armiei române pe care-l păstorise în folosul tuturor, ba cu vinderea acelor 100 de oi în portul Constanţei, salvate astfel nu de la tăierea în sine, ci de la tăierea pe gratis în numele rechiziţionărilor. Venise apoi acel

„Corn al Abundenței” de la SMA Pantelimon, o abundență pentru care Cami muncise „pe brânci” vreme de 4 ani, fără nici un concediu, fără vreo zi, chiar şi Sfânta Duminică, liberă! Cine-ar fi izbutit un aşa nemaipomenit „tur de forță”? Numai acei înzestrați de Cel de Sus cu o sănătate „de fier” – şi, slavă Domnului, Cami s-a bucurat din plin de… înzestrarea asta – sau cu silința de a-şi urma în viață un drum de la bine la mai bine şi tot mai bine. cei neînzestrați cu asemenea avantaje au eşuat de mult sau mai agonizează încă prin colțuri de istorie, contemporană încă…

Acestea fiind zise (scrise) să ne-nchipuim un Cami în floarea vârstei, stăpân al unei averi personale impresionante, majoritatea sintetizată în faimoasele carnete CEC ale vremii de 5000 lei / bucata, având ca premii trimestriale şansa de-a câştiga câte un autoturism. De ce o asemenea bogăție divizată în cine ştie câte unități mai mici, 5000 de lei, leafa lunară a 4-5 muncitori de-atunci? Experții de azi în domeniu vor desluşi repede misterul…

Până una-alta, în anul 1962 la Mahmudia, Cami trecuse cu brio prin mai multe „examene”. Inclusiv cu milițianul satului (un anume Ardeleanu) care, vrând el să tot verifice nişte bănuieli personale s-a trezit față în față cu un adevărat expert ce i-a demonstrat de mai multe ori, cu creionul pe hârtie, că SCRIPTICUL (9 vagoane cu vin) şi FAPTICUL (18 vagoane) sunt urmarea clară a unor calcule precise, făcut până la ultimul gram în numele datelor contabile şi, desigur, al legii… N-avem de unde şti dacă la urmă, când s-a lămurit cu totul, vajnicul milițian a dus cu el acasă şi niscai bidoane din… „fapticul” cu pricina. Documentele vremii (arhiva contabilă a fostei secții IVV Mahmudia) nu consemnează, nici pe departe, lucrul acesta. Fapt este că milițianul n-a mai trecut vreme îndelungată prin ograda din Mahmudia a IVV Tulcea iar un fapt încă şi mai important este că nu mult după aceea, în decembrie 1961, Cami cel din Mahmudia a fost transferat cu

toate actele în regulă mai… la centru, la IVV (Întreprinderea Viei şi Vinificației – n.n.) Tulcea, sediul central.

Ar fi de notat mai întâi că-n vremea aceea (1962) la Tulcea mai toată suflarea armână s-a crucit auzind lucrul acesta. Şi chiar era un lucru mare: un tânăr venit de nici un an ca expert la IVV Mahmudia şi care-n câteva luni numai primise sub comandă centrul întreg, după alte câteva luni să fie adus la sediul central al IVV-ului Tulcea şi nu oricum, ci ca ditamai cel mai mare inspector de teren, cu sigiliul oficial în buzunar şi având dreptul de-a controla totul în domeniu: fabricația vinului, a alcoolurilor de tot felul, cazanele de țuică oficiale şi „neoficiale”, absolut totul! Pe toată raza actualului județ el şi numai el decidea ce-i în regulă şi ce nu, parafând cu sigiliul oficial toate acestea. Că nu degeaba îl învățase aşa de bine toate „chițibuşurile” în domeniu „tov. Bâtă”, şeful suprem al contabililor IVV din toată Dobrogea!

A nu se înțelege totuşi că inspectorul nostru mergea în viață aşa, linear, doar din victorie în victorie. Nu! Pe alocuri ursitoarele acelea îi pregăteau şi praguri de-ncercare, probabil ca să-l călească mai tare în lupta cu încercările vieții.

Aşa a fost, de pildă, pragul cu intrarea-n liceu, probabil cea mai mare ambiție a vieții sale. Făcuse omul un curs intensiv şi „oficial” în vederea examenului de admitere unde a făcut o lucrare de nota 10, cum au apreciat mai mulți profesori ai vremii, înverşunatul autodidact Cami descurcându-se de minune. Peste toți profesorii s-a interpus însă şeful de-atunci al învățământului tulcean, „tov. Albiță”, care a găsit unele chițibuşuri pentru a-l respinge. Asta în 1962 dar după aceea la fel şi-n 1963, '64, '65, până ce omul nostru „s-a scârbit” de toate acestea, renunțând să mai încerce! O, tempora… Şi ce cerea, la urma-urmei, Cami? Nimic altceva decât un loc la liceul seral, pentru a-şi completa studiile şi a-şi lărgi universul cunoaşterii în mod oficial, nu pe răspundere şi eforturi proprii, ca autodidacții. Şi când te gândeşti ce uşor se iau astăzi nu…

locuri la liceul seral, dar chiar… doctorate şi alte titluri de care-i plină ţara!

În anii aceia însă, mai exact în 1963, Cami a luat o altă hotărâre ce-i va marca viaţa lui şi a familiei sale. A hotărât să rămână definitiv la Tulcea, renunţând la ideea reîntoarcerii la Constanţa.

… Iarna 1961-62 a fost una foarte grea la Tulcea. O iarnă neaoşă de altădată, poate chiar cea rămasă-n una din vestitele acuarele ale maestrului Găvenea. Un peisaj genial de alb pe care, privindu-l, îţi vine aşa, instantaneu, să-ndeşi mâinile în buzunare, chiar dacă afară e mijlocul verii!

Tocmai în iarna aceea, proaspătul inspector al alcoolurilor tulcene făcu, conform graficului, o verificare de rutină la cramele fostului CAP „7 Noiembrie" Tulcea, de lângă Tulcea. Conform uzanţelor vremii un asemenea inspector nu venea într-un control „cu mâna goală", ci însoţit de un miliţian şi de un reprezentant al Consiliului local, al „clasei muncitoare" adică. Iar la 7 Noiembrie, ce să vezi? Vinuri erau din belşug dar câte, cum şi de când, nu reieşea din nici un act, magazionerul-pivnicer ce se-nvârtea umil pe lângă cei 3 neavând nici cea mai mică situaţie a gestiunii! Şi nu-i nevoie să fii vreun expert ca să-nţelegi că o aşa situaţie e cu totul anapoda. Şi totuşi, inspectorul Cami a fost îngăduitor, dându-i ca termen o săptămână ca să pună totul la punct… Dar peste o săptămână, când s-a întors, aceeaşi situaţie! Obligat fiind de situaţie, inspectorul a întocmit raportul cuvenit şi, de atunci, s-a ales cu încă o experienţă în ce-i priveşte pe oameni.

Tulcea de atunci nici vorbă să se asemene cu cea de azi. Faleza de-acum nu exista iar locul de plimbare al tulcenilor era doar în jurul actualei unităţi „Visa", acolo pe unde, văzându-l, pivnicerul de la vinuri îl saluta pe Cami cocoşându-se slugarnic: „Să trăiţi, tovarăşe inspector!" Şi ce-i veni odată lui Cami? I-a spus că exagerează şi că, de fapt, el nici nu mai lucrează la „Vinalcool". Urmarea? Simplă: de acum şeful

cramei trecea pe lângă Cami fără să-l bage în seamă, nerăspunzându-i la saluturi şi chiar repezindu-l o dată: „Ia mai lasă-mă-n pace!" Lesne de-nţeles ce a simţit omul când, a doua zi, s-a trezit cu „tovarăşul inspector" iarăşi la unitate, cu sigiliul şi ştampilele de rigoare, făcându-i un control după toate regulile legii, omul speriindu-se cât se poate de tare!

După care seară de seară îl saluta iarăşi cu plecăciuni umile şi dezgustătoare, într-un final beneficiind de (deja) proverbiala clemenţă a lui Cami care… l-a iertat, adăugând o altă faptă bună pe răbojul celor înfăptuite până atunci…

Până-n toamna lui '62, inspectorul Cami a verificat mai toate secţiile de vinificaţie ale IVV Tulcea şi multe CAP-uri şi IAS-uri cu vii proprii, inclusiv CAP Cataloi, pe unde-l legau vechi prietenii cu români şi armâni precum Geoga Guli şi Tache Lala. Ştia prea bine ce-i ascundeau sau ce vroiau să-i ascundă toţi numai că învăţăturile lui „tov. Bâtă" de la Constanţa fuseseră prea bine însuşite pentru a-l păcăli cineva! Aşa că şefii centrelor, ce să facă? Unii îl invitau la vreun „cartof cu pene", care se dovedea a fi un cocoş bine rumenit şi cât de mare aşezat pe straturi de cartofi la cuptor; cu toţi erau interesaţi tare de adresa lui din Tulcea. Unde (stătea cu chirie încă, pe str. Mircea Vodă, nr. 50, la Nurciu Nicolae) când se-ntorcea din teren găsea casa omului „gemând" de bidoane şi damigene pline, de cocoşi şi alte orătănii vii sau tăiate, mormane de carne şi toate cele încât bietul proprietar al casei (tot armân, desigur) nu mai ştia pe unde să pună peşcheşurile venite, de prin tot judeţul, pentru „tovarăşul inspector Cami"…

***

Aşadar atunci, la începutul anilor '60, încă proaspătul tulcean Cami căpătase şi la Tulcea o notorietate destul de accentuată, la fel sau chiar mai mult decât cea de care se bucurase ani la rând în liniştitele şi prăfuitele sate de pe Valea

mai mereu seacă a Casimcei. Aici, la Tulcea, neavând prea multe de făcut în timpul liber (n.n. – vom reveni cât de repede la problemele familiei şi familia-n sine) se mai plimba pe străzile de-atunci care, repetăm, nu seamănă în nici un fel cu cele de-acum. Mai intra pe la vestitele cârciumi „Rogojina” (?!), în plin centrul Tulcei, în spatele fostului „Union”, actualmente „Visa”, unde seară de seară era asaltat de diverşi oameni (şefi de IVV-uri, pivniceri, oameni de la crame, rude de-ale lor), care etalau o unică dorinţă: să afle adresa „tovarăşului inspector” pentru a-i trimite aclo toate cele necesare vieţii şi, mult mai mult decât atâta, pentru mai multe… vieţi!

Numai că, vorba vestitului şlagăr de-acum, „viaţa-i viaţă / banu-i ban…”, aşa că ursitoarele acelea îi hotărâseră o nouă orientare: Cooperaţia de consum! Ştiau ele, ielele, ce ştiau… În felul acesta, urmându-şi cu încredere destinul prevăzut, prin septembrie 1962 Cami deveni de-a dreptul şef al depozitului de confecţii al Cooperaţiei de consum Tulcea, care de mai multă vreme căuta oameni mai de „Doamne-ajută” ca să-i susţină destinele.

Până una-alta, oamenii Cooperaţiei de-atunci erau aşa cum erau şi vremurile. Mare director – mare era un anume „tovarăşu' Plătică” (nume predestinat zonei…) despre care toţi angajaţii ştiau că-i absolvent de facultate când bietul de el avea abia o clasă mai mult decât trenurile de-atunci, adică 4! Dar la vremea aceea nu doar „tovarăşu' Plătică” avea asemuiri cu trenul, ci toţi directorii cei mari ai uniunii… La fel, contabilii erau lipsiţi de studii înalte încât printre toţi aceştia aproape instantaneu Cami cel cu 7 clase-n regulă şi încercări repetate de a intra la liceu deveni o… pasăre rară, extrem de rară!

Care „pasăre”, înţelegând îndată rolul şi rostul unei cooperaţii de consum teritoriale, începu să „zboare” intens prin toate colţurile ţării pentru că, nu-i aşa?, dacă lâncezeşti la biroul vieţii nu vine nimeni să-ţi aducă totul, de-a gata!

În plus, întreprinzătorul Cami înţelesese bine, înaintea celor mai mulţi, rolul Deltei pentru tot ce se întâmpla la Tulcea, o Tulce ce prindea uşor a se mişca din seculara-i letargie, primul din faimoasele blocuri „TAVS” (peste drum de părculeţul din faţa ultimului sediu al Prefecturii) dându-se în folosinţă, cu nişte camere unde puteai întoarce, lejer, o căruţă! De asemenea, se dăduse în folosinţă primul bloc de pe str. Isaccei, vis-a-vis de hotelul Delta de-acum şi se turna fundaţia blocului de peste drum de actuala VISA, întrezărindu-se contururile destul de vagi ale unui oraş mai acătării. În rest, aceleaşi trăsături arhaice şi aceeaşi linişte de început de lume într-un orăşel ce nu depăşea, spre vest, limita actualului bloc Pelican şi unde spre nord, pe faleza de-atunci a Dunării, păşteau în voie… turme de porci, desigur, neatinşi de vreo… „gripă porcină”!

Delta Dunării era (mai era încă), pe-atunci, o bijuterie pură a naturii. Nu degeaba o colindaseră prin vremuri Macedonski, Sadoveanu, Labiş ori alţi „robi” ai naturii veritabile, pentru a o descrie şi cânta în nemuritoare cuvinte. Cami simţise el bine omeneasca nevoie de contopire cu natura a mai multor oameni, nu neapărat creatori de opere literare. Aşa se face că, dacă-n tot cursul anului el, cel care devenise repede „vioara-ntâia” a cooperaţiei tulcene descindea prin toate colţurile ţării, în sezonul mai cald şi… „colţurile” se-adunau mereu în primitoarea de oameni deltă, acolo unde prea-primitorul Cami (cu acordul şi sprijinul concret al tuturor şefilor) îi omenea ca atare. Era omul, pe-atunci, şeful depozitului de confecţii diverse, unul dintre depozitele cooperaţiei tulcene. Dar asta nu-nsemna că, în multiplele lui peripluri pe la diverşi producători din ţară, se făceau contracte şi înţelegeri doar în capitolul confecţii! Nici vorbă! Depăşiţi total de-a înţelege noile reguli ale unui comerţ autentic, şefii de la Cooperaţia de-atunci a Tulcei i-au dat pe mână lui Cami, cu toată încrederea, toate aceste lucruri, din domeniul… relaţiilor

multiple cu ţara! Şi foarte curând au prins a se bucura, la fel ca şi tulcenii de-atunci, că aşa, ca printr-un miracol, în magazinele Cooperaţiei tulcene au început să apară articole şi mărfuri de negăsit în ţara toată, încât veneau şi oameni ai judeţelor din jur să se bucure de toate acestea.

De ce toată această schimbare? Numai „misteriosul" Cami şi mereu mirifica deltă a Dunării cunoşteau amănunte…

***

… Recunoaştem însă cu mâna pe inimă că, într-această amplă biografie a vieţii şi diverselor înfăptuiri ale lui Cami, de-un număr de file încoace, am cam ocolit cele despre FAMILIA acestuia, cea în numele şi interesul căreia „personajul" acţiona din zori şi până-n zori. Atunci, în anul de graţie 1963, distinsul Cami avea deja 3 suflete în familia ce-o conducea şi „păstorea", asta nemailuând în calcul „sufletul" propriu, aşadar total 4. Era, înainte de orice, doamna Sica, cea mai devotată tovarăşă de viaţă cu care se unise în toate cele, mai ales în sentimente care n-aveau cum să moară vreodată de-atunci, din Valea Casimcei. Venise apoi o mândreţe de fată, născută la Colilia în 13 mai 1956 şi denumită Elena, pe nume mai mic „Nuţi". Şi mai venise, la 15 octombrie 1960, o altă floare a familiei, numită Marina.

Sigur că-n toţi anii aceştia, când Cami se zbuciuma de zor pe la Constanţa, Mahmudia sau Tulcea, personajul nostru a tot făcut zeci şi zeci, poate chiar sute de drumuri acolo, spre Colilia, apoi spre Mahmudia, unde-şi „transferare" temporar sfânta familie.

… Numai că primăverile şi verile treceau ca „clipele, fluturând aripile". Iar noi nu ne putem împlini, cât de cât, nişte dorinţe la care năzuim de-o viaţă! De pildă, să adunăm zambile şi lilieci suprem-mirositori la vremea zambilelor şi liliecilor. Sau să ne bucurăm şi să privim îndeajuns fantastica sărbătoare

a primăverii, când toate cele sortite înfloririi şi mirosurilor de floare dau, cum s-ar spune, în pârg!

Nu ne bucurăm aproape nicicând, pe deplin, de aceste depline minuni ale vieţii. Şi ne ascundem apoi după un puhoi de explicaţii, cei cărora chiar ne pasă („n-am avut timp…").

Atunci, în minunatul an 1963, Cami a avut (în sfârşit) „timpul" unui lucru crucial pentru familia sa: şi-a cumpărat o casă cât se poate de încăpătoare, nu departe de „buricul" Tulcei unde, în sfârşit, şi-a adunat familia toată! Adică, pe lângă „Măria – Sa El", pe prea-iubita şi devotata soţie Sica, de asemenea pe cele două prea-minunate flori care creşteau frumos în grădina familiei sale: Nuţi (Elena), ajunsă atunci, în 1963, la primul an de şcoală şi Marina, ajunsă şi ea la… „împovărătoarea" vârstă de 3 ani!

Era, în sfârşit, un capăt de drum reuşit cu succes. Că nu zadarnic plecase valvârtej cu 2 ani în urmă de la formidabilul stup cu miere al Pantelimonului de Sus. Acolo unde, dacă mai zăbovea un număr de ani, toată Valea Casimcei probabil că-i ridica monument pentru merite deosebite iar el ar fi avut puterea să cumpere, chiar la propriu, mai toată valea aceea…

De ce se despărţise subit, cu 2 ani în urmă, de „stupul" acela? Pentru un singur dar hotărâtor motiv: acela ca urmaşii săi, copiii, să aibă parte de şcoli şi de profesori cât mai buni pentru a-şi deschide un drum cât mai luminos în viaţă. Ceea ce, de bunăseamă, nici vorbă să existe atunci la Colilia sau Pantelimonul şi-n toate aşezările din miezul cel mai fierbinte al Dobrogei…

… Şi nu mult după această ispravă, ursitoarele acelea ce-l vor urma peste tot în viaţă, i-au mai dat un semn de bine şi de… aprobare. Era pe-atunci la mare vogă jocul de noroc numit, ca şi astăzi, „Loz în plic". Atunci, după cumpărarea casei, mergând ele la plimbare prin centrul Tulcei cu părinţii, fetele cele mici au tras un loz iar mezina Marina s-a trezit cu unul câştigător, în sumă de 5000 lei! Cam cât câştiga tatăl lor

acolo, la cooperație (pe state de plată, desigur) în vreo 3 luni sau cât câştigau „proletarii” de-atunci în 5-6 luni! Că, nu-i aşa, „banul la ban trage…”

Să facem, încă o dată, o precizare. Nici atunci, la începutul anilor '60 şi nici după aceea Cami nu a depins, sub nicio formă, de mărimea unui salariu lunar, ori mai multe! Prea multe şi concrete reuşite materiale avusese în viață (n.n. – recitiți paginile anterioare) ca să depindă acum, spre… 30 de ani, de mia de lei de-atunci pentru care semna, lunar, statul de plată al Cooperației de Consum Tulcea. Şi totuşi, acel Loz în plic câştigător de 5000 de lei tras de mezina familiei a căzut aşa, ca un balsam binefăcător şi vestitor de vremuri bune…

***

… Până acum, ne-am străduit a organiza această lucrare biografică pe coordonatele deceniilor scurse din viața tumultosului ei erou: de la noaptea ursitoarelor la 10 ani, apoi de la 10 la 20 şi, acum spre hotarul celor 30 de ani pe care Cami îi va împlini la 23 martie 1965. 30 de ani, se ştie, este un hotar cu multiple sensuri într-o viață de om, când floarea tinereții prinde a se cam scutura, făcând loc fructelor pârguite ale maturității. Mai mult, o renumită „eminență cenuşie” a culturii noastre adevărate (n.n. – Ecaterina Oproiu) enunța că „dacă până la 30 de ani n-ai spus ce ai avut de spus, după aceea e prea târziu…” (citat redat cu aproximație – n.n.). Nici mai mult, nici mai puțin, dar în cele mai multe privințe adevărat! Nu este sigur că eroul nostru cunoştea toate acestea; sigur e însă că el „spusese” deja multe în viață! Avea, iată, o casă proprietate particulară în Tulcea cum puțini aveau la timpul acela, avea o funcție - cheie în cooperația de consum a județului unde şefii săi îi dăduseră totul pe mână, avea o avere personală ce, „tradusă” în banii de-acum, i-ar pune pe gânduri

pe cei mai bogați oameni ai Tulcei de azi şi mai avea, desigur, o familie minunată cu care se lăuda în dreapta şi-n stânga…

Iar în 1965, spre hotarul celor 30 de ani, a intrat şi în posesia unui autoturism proprietate personală, o mândrețe de „Moschvici” cum nu se mai văzuse pe străzile de-atunci ale Tulcei, devenind **cel dintâi armân din toată Dobrogea posesor de limuzină proprie!** Poate că-n alte comunități faptul ar fi unul aproape banal. Nu însă la armâni, acolo unde spiritul de competiție este inclus în… genele tuturor, fiind o caracteristică primordială!

Răstimp, întâmplările cu iz pur omenesc (sau invers) se perindau mai departe, ursitoarele destinului său tot învățându-l pe Cami să desluşească răul de bine şi să acționeze într-un fel numai de el ştiut. Prin '68-'69, la Tulcea sosiră primele 4 taxiuri, nişte maşini noi marca „Warshava”, creații de frunte ale timpului acela. Cum se întâmplă (şi desigur, se tot întâmplă şi azi), un vecin al lui Cami dorea musai să devină taximetrist pe o aşa maşină, drept pentru care eroul nostru şi-a pus în funcțiune „pilele şi relațiile” sale, nicidecum puține. Şi, destul de iute, vecinul chiar a fost „uns” taximetrist. A doua zi însă, venind vecinul acasă cu taxiul cel nou, a uitat o frână netrasă şi, de la poarta lui, taxiul nesupravegheat a luat-o la vale, „răzuind” cu partea dreaptă toate gardurile, până ce s-a oprit în gardul lui Cami. Ce să mai spunem? Dezastru! Abia primit în post, aşa cum fusese, omul privea plângând spre maşina cea nouă, cu toată partea dreaptă scrijelită de tot ce întâlnise-n alunecarea-i pe stradă. Şi cine să-l salveze din nenorocirea asta? Desigur, tot prea-bunul Cami cel care într-un termen-record (o oră…) l-a găsit şi-a stabilit cu cel mai renumit „doctor” de maşini din acea vreme, Vasile Barcaru, ca să „opereze” taxiul. Toată noaptea a lucrat meşterul acela, fără a pune geană pe geană iar dimineață-n zori totul era gata: taxiul arăta la fel ca atunci când ieşise din fabrică, nici vorbă de

dezastrul estetic prin care trecuse! Aşa că vecinul s-a dus la lucru cu fruntea senină şi inima la fel; totul era ca la-nceput!

Numai că… Mai ţineţi minte episodul dintr-o pagină anterioară când, iertat de Cami pentru o grosolană fraudă la vinalcoolul „7 Noiembrie”, şeful cramei refuza să-i răspundă la salut binefăcătorului său? Aşa şi acum. După numai 2 zile, venind el de la serviciu, vecinul-taximetrist nu l-a văzut pe binefăcătorul ce-l saluta cu mâna din poarta casei. A tras taxiul în faţa porţii şi l-a lăsat acolo, cu uşa neîncuiată. Atât i-a trebuit lui Cami. A urcat la volanul taxiului şi l-a făcut să meargă încet, înapoi, cum plecase şi cu două zile-n urmă zgâriindu-se din gard în gard şi din poartă-n poartă! Acum nu se mai lovea de nimic, Cami având grijă de volan. Taximetristul cu pile s-a speriat însă de moarte, ieşind val vârtej din curte şi pornind în josul străzii urlând ca apucat să-i oprească cineva bijuteria de maşină!

Cum cu vreo 2 ani în urmă înţelesese şi-acel şef de la vinalcool, cum în timp aveau să tot înţeleagă şi destui alţii în care Cami investea încredere (şi nu numai) şi culegea neomenie…

● CAPITOLUL IV

„CÂND ERAM LA 40 DE ANI…”

Aşadar, personajul nostru intră într-al patrulea deceniu al vieţii sale cu realizări morale şi (mai ales!) materiale cu mult, foarte mult peste media vremii. E drept însă că, pentru asta, muncise „pe brânci” sau, poate, şi mai abitir, după atâta muncă formându-se chiar un stil de viaţă pe care l-a urmat în permanenţă: scularea la ora 5,00 a fiecărei dimineţi, culcarea după miezul nopţii iar concedii când şi când, la câţiva ani odată!

În ţară, lucrurile se stabilizaseră pe plan politic şi, parcă şi economic. Se construia din greu iar conducătorul de până atunci, Gheorghe Gheorghiu-Dej murise într-un fel îndelung şuşotit pe la colţuri. Omul avusese tăria de-a opri fluviul de petrol românesc care curgea gratis de vreo 20 de ani spre Rusia, ca parte a unei fabuloase despăgubiri de război către „fraţii” de la Răsărit; fluviu ce-a fost întrerupt exact în anul, luna, ziua şi ora (chiar şi… minutul!) menţionate în tratatul cu datoria! Ceea ce, desigur, „muscalilor” nu le-a căzut deloc bine, vorbindu-se atunci chiar de nişte mişcări de trupe la malul Prutului… Apoi şeful României a mers la Moscova, pentru a-i îmbuna, pesemne, pe ruşi, iar câteva zile după întoarcerea în ţară a decedat subit!!!

I-a luat locul mult-hulitul (acum) Ceauşescu, cel care în anii aceia nu prea era de nimeni hulit ba mai mult, iubit cu sinceritate de un popor întreg după ce, la o memorabilă demonstraţie în Capitală, a cam… dat de pământ cu uriaşa

URSS care călcase sub şenile de tancuri „Primăvara de la Praga” acolo unde, la ordinul lui Ceauşescu, România fusese SINGURA țară socialistă ce nu participase, cu armată ori altfel, la represalii!

La Tulcea, Cami îşi urma cu cerbicie drumul în viață, nerenunțând la nimic din ce considera că-i în stare să facă. De pildă, liceul seral unde, cum descriam într-un capitol anterior, un inspector general şcolar al vremii s-a opus an după an, 6 la rând, intrării în liceul seral a personajului nostru chit că, la fiecare examen, Cami se dovedea mult mai pregătit decât media! Ce vrem însă, dacă „generalul” spunea mereu „nu”, atunci era nu şi gata! Asta până prin 1967, după vreo 6 ani de încercări, când totul a intrat în normal inclusiv prin intervenția fermă a unui nou director al liceului „Spiru Haret”, pe nume Mustață.

În rest, cooperația tulceană începea să iasă din cochilia trecutului; la început ajungând la cârma ei chiar directori şi alți şefi cu liceul terminat, lucru nemaivăzut până atunci!

În anul 1968 în toată țara s-a făcut o amplă reorganizare administrativă în urma căreia vechile regiuni „istorice” (cele 16) au fost desființate, în locul lor apărând județele, lucru extrem de important şi pentru Tulcea care astfel îşi căpăta o anume „independență” ieşind – la început mai mult formal – de sub „dictatura” Constanței! Tot în anul acela Cami a început studiile la liceul seral, împlinindu-şi o dorință în numele căreia nu s-a dat bătut niciodată. Familia era bine-merci şi toate lucrurile erau la fel, anunțând o perioadă bună, poate cea mai roditoare a vieții sale… Numai că…

***

Numai că nu se putea ca toate aceste „rodiri” să nu stârnească în jur şi multe invidii, invidii ce îmbrăcau deseori hainele legii, ca de pildă mult-renumitele „comisii de control

muncitoresc” ale vremii ce căutau şi tot căutau averile … ilicite, „te dau la ilicit” fiind, în perioada cu pricina, o amenințare majoră.

Aşa se face că, într-o zi de septembrie '68 Cami se trezi la poartă cu o asemenea comisie venită să ia la „puricat” gospodăria toată spre a răspunde astfel unei anonime în domeniu primită de … „Inspectoratul Județean de Miliție Tulcea”. Onor-comisia era sub tutela unui procuror al „procuraturii Județene Tulcea” aşadar județul nou înființat chiar exista iar şefii lui din toate domenii trebuiau să se afirme. Astăzi, parcurgem o copie a procesului-verbal (n.n. – chestia cu procesele-verbale scrise ni se pare dintotdeauna o tâmpenie a formulărilor administrative. Cum adică proces „verbal” când acesta e scris?!). Actul de atunci cuprinde, pe parcursul a 4 pagini format A4, lista cu bunuri găsite de faimoasa comisie atunci, în gospodăria lui Cami. Nu lipseşte, de aici, mai nimic. Nici „un capot de casă, de damă”, nici „2 cămăşi bărbăteşti” sau „o fustă albă plisată”. Nu lipsesc nici alte articole compromițătoare, gen „1 pereche papuci damă cu toc plută, albi” (!), nici „1 chiuvetă”, !1 cuier-pom” sau „1 fâş pentru copil”! Totuşi, există în acest proces „verbal” şi omisiuni extrem de stridente! Nici un cuvânt, de pildă, despre câți chiloți bărbăteşti avea în casă Cami, câți chiloți de damă avea tanti Sica iar despre ciorapi, nici pomeneală!!!

Trăind însă noi, acum, în vremurile de azi, putem întreba un lucru ce atunci era cam „tabu”: oare cât de profesioniste în domeniu erau comisiile acelea care intrau, cu surle, trâmbițe şi zurgălăi în viața oamenilor? Pentru că, iată, din mulțimea de pagini a acestui proces „verbal” (!) aflăm câte-n lună şi-n stele, de pildă că s-a găsit „o lustră cu 2 brațe” sau „una vestă damă” dar nu aflăm, în nici un chip, care-i valoarea acestor bunuri, **suma totală în leii cei de-atunci**! Sau, cine ştie, acele faimoase procese „verbale” ajungeau la mai marii timpului iar aceştia şi numai ei, în numele unor

reguli doar de ei cunoscute, stabileau cine-i „alb” şi cine-i „negru” în toată acea mascaradă naţională a deceniului, cu „ilicitul”, cu „mandatarii” şi alte poveşti…

Şi totuşi, acel amărât de proces „verbal” n-a rămas fără urmări. Cum Cami fusese cel dintâi dintre tulceni controlat la legea „ilicitului” era musai ca miliţienii noului judeţ să iasă cu faţa cât mai curată. A urmat aşadar un proces în toată regula, cu zeci şi zeci de martori care însă au declarat, sub jurământul de rigoare, că nu-i aşa cum vroiau miliţienii şi astfel totul s-a terminat, din lipsă acută de probe. Conflictul s-a stins dar a rămas să ardă mocnit, din an în an mai ridicându-se câte-o vâlvătaie.

Până una-alta însă, urmează un şirag de fapte şi lucruri incredibile ce vor marca decisiv viaţa şi activitatea lui Cami şi a celor din jur…

***

Mai întâi, întorcându-ne noi la evenimentul înfiinţării judeţului (1968) vom sublinia că, aşa cum am mai spus-o anterior, oamenii începuseră a se schimba la propriu, în cooperaţie de pildă şefii de odinioară fiind înlocuiţi mai întâi cu absolvenţi de liceu iar apoi apărând chiar şefi absolvenţi de facultate. Aşa se face că, imediat după înfiinţarea judeţului, la UJECOOP Tulcea „frâiele” sunt luate de un preşedinte cum nu se mai văzuse (să-i zicem, Costin), extrem de pregătit şi inteligent în toate cele, impunând tuturor respect prin felul său de-a fi, detaşat şi flegmatic, ba chiar prin aspectul personal, întotdeauna impecabil. Cu flerul său înnăscut „tov. Costin” l-a… ghicit îndată pe Cami drept unul pe care se putea baza în toate cele, în foarte puţin timp devenind omul de cea mai mare încredere al elegantului preşedinte cum, de altfel, fusese şi pentru preşedinţii anterior. În ce consta încrederea aceasta? În faptul că pentru orice problemă apărută la nivelul cooperaţiei

Cami era singurul solicitat s-o preia spre rezolvare, indiferent de complexitatea acesteia. Tot în anii aceia (1968-69) conducerea cooperaţiei fiinţa pe str. Libertăţii, în locaţia fostului Comisariat, depozitele fiind comasate în perimetrul actualei Poliţii de frontieră, peste calea ferată, unde Cami era şeful depozitului general de confecţii, chemat însă mereu să rezolve problemele tuturor depozitelor.

Şi tot în anii aceia (mai exact, 1969) la UJECOOP Tulcea poposeşte un personaj extrem de bizar (să-i zicem, Pompiliu H.), ce va influenţa cât se poate de mult şi de ciudat destinul lui Cami şi-al celor din jur. Personajul fusese adus, de prin Prahova, de chiar mult-stilatul preşedinte Costin, pesemne aşa, ca un... contra-balans al persoanei proprii! Pe cât de agreabil în toate cele era „tov. Costin” pe-atât de dezagreabil era insul ce lucrase vreun an ca miliţian la Prahova de unde plecase, cum se spune, cu „tinicheaua” de coadă dar pe care preşedintele l-a „uns” cu funcţia de şef al „CFI” (Controlul Financiar Intern). Întâia întâlnire dintre cei 3 (Cami, „tov. Costin”şi Pompiliu H.) a fost una memorabilă. Mai întâi, Costin a trimis maşina Uniunii după Cami, aducându-l în biroul acestuia unde se afla un tip uscăţiv, cu un fel de şubă ruptă pe el şi arătând ca vai de mama lui! „Uite măi Cami – i-a spus şeful – avem aici un fel de puşcăriaş. Ia-l în primire, fă-l să arate normal şi dă-i tot ce trebuie, după aceea mi-l aduci să-l pun la treabă…”

Şi i-a dat Cami „tot ce trebuia”. Haine nou-nouţe de îmbrăcat şi toate ale vieţii, în 1970-71 locuind, cu casă şi masă, chiar acasă la Cami căruia i se făcuse şi milă de bietul „puşcăriaş” ce nu avea pe nimeni şi nimic nici la Tulcea, parcă nici aiurea!

Insistăm în această introducere „de caz” pentru a putea aprecia mai bine şiragul de întâmplări ce se vor derula ulterior şi-n care „puşcăriaşul” va avea un rol important. Dar…

ursitoarele, ce făceau ursitoarele lui Cami? Nu-i dădeau nici un semn de pericol şi dacă nu, DE CE?

***

… În anii aceia (1970-72) ursitoarele îşi aplecau asupra celui ursit îndeosebi crengile cu rod bogat din pomul cel mare al vieţii. Comisia cu „ilicitul" plecase mârâind, cu coada-ntre picioare, iar Cami începu a culege roadele din pomul acela. Aproape imediat (1970) a câştigat pe un CEC de 5000 lei un autoturism nou-nouţ, un „Fiat 850", Cami ajungând să aibă astfel două maşini personale: acel „Moskvici 407" mai vechi (2-3 ani adică…) iar acum acest „Fiat 850"!

Era, ca şi-n alţi ani, o primăvară împovărată de minunea pomilor în floare pe lângă care trecem prea repede alergând după chemările vieţii de zi cu zi până ce-ntr-o zi, ca şi-n anii ce-au fost, constatăm cu tristeţe că florile s-au ofilit şi au plecat de pe ramuri înainte de a ne sătura ochii şi sufletul cu înflorita lor sărbătoare. Într-o asemenea primăvară „belalie", cum spune Poetul, taman pe când sclipea echinoxiul, a venit în curtea lui Cami acel mândru „Fiat 850", după care minunile primăverii de-atunci au continuat.

Nu mult după aceea Cami, un îndârjit jucător de „Loto" cunoscut prin toate Agenţiile Tulcei, a mai dat o lovitură, câştigând (reamintim, era anul de graţie 1972) suma de 112.000 lei! De… 112 ori leafa lui pe-o lună-ntreagă sau, altfel spus, cât 2 (două) autoturisme „Dacia" din acea vreme! Îi şoptiseră oare ceva la cumpăna nopţii, în vis, ursitoarele acelea? Înclinăm a spune că DA, că nu aiurea Cami a câştigat fabulosul premiu jucând numerele terminale ale… anilor de naştere ai fetelor sale: 56, 1956 adică, anul de naştere al fiicei celei mari, Elena, 60, 1960, anul de naştere al „mijlociei" Marina şi 69, terminalul anului când s-a născut mezina

Mihaela! Întâmplare? Pură întâmplare şi noroc? Fiecare poate interpreta cum doreşte…

Fapt este că, într-o prea – înmiresmată seară a acelei primăveri, după ce nu-l găsise acasă, poştaşul de-atunci s-a trezit să vină cu toţi banii numerar taman la… şcoală, acolo unde Cami „făcea" orele acelei zile de curs seral al liceului! Lesne de-nchipuit ce bucurii au urmat, aşa cum nici nu văzuse Tulcea anilor aceia! Din toată suma, Cami a oprit la el 5000 de lei, restul trimiţându-i acasă cu un om de încredere. Cu cei 5000, leafa pe… 5 luni a lui Cami, cam 200 de milioane sau poate mai mult în leii cei muribunzi de acum, toată clasa de liceu a lui Cami (32 de suflete) au mers la restaurantul „Egreta" al anilor de-atunci unde-au mâncat, băut şi dansat după voia lor. Cine din tinerii de-acum insinuează că, pe atunci, tineretul chipurile nu se distra ori nu ştia să se distreze, împovărat fiind şi încătuşat de orânduirea comuniştilor, se înşeală amarnic. Se distra de minune şi tineretul de-atunci! Lipseau, evident, drogurile, orgiile în grup, injecţiile de tot felul şi împuşcăturile. În rest erau de toate că dacă toţi am fi stat doar în robie n-aveau cum să se nască, să crească şi să-nflorească aşa de frumos toţi tinerii de-acum, ce deja bat înspre maturitatea adâncă!

… În seara aceea înmiresmată de pomii în sărbătoare ai primăverii 1972, seraliştii lui Cami s-au distrat „pe rupte"! Aşa de bine, încât, după ce s-au săturat de „Egreta" s-au mutat la „Delta", iniţial pentru a-şi bea… cafeaua. Numai că, foarte repede, au reluat tot ce isprăviseră la Egreta: coniacuri de tot felul, fripturi aşişderea şi toate cele, plus muzică şi dans pe săturate.

Eram cumva mai… înapoiată, mai „subjugată", generaţia de-atunci faţă de cele de azi? Autorii acestei lucrări presupun că-i tocmai… invers! Lăsând la o parte noţiunile aferente comunismului – pe care, oricum, nici tinerii de-atunci nu le îmbrăţişau „la comandă" – generaţia anilor '70 era

subjugată cât se poate de mult, de … „Beatles”! „Bitelşii”, cum pronunțau mai toți românii, erau atunci ca un „tsunami” mondial ce inundase tot Mapamondul cu cântecele acelor dulci pletoşi din Liverpool, mai recenta dramă a imensului star american M. Jackson neputând depăşi nicicând renumele şi amintirea celor numiți, atunci şi pentru eternitate, „Beatles”!

Pe aceste ritmuri şi, n-avea cum să fie altfel, pe frumoasele ritmuri ale muzicii armâne au chefuit atunci, la „Delta” cei 32 de colegi ai clasei de liceu seral când colegul lor se umpluse de (alți) bani pariind, conform celor spuse de ursitoare, pe numerele terminale ale celor 3 copii aflați, de ani mai mulți ori mai puțini, în bogata lui grădină: 56, 60, 69. Şi, cum toți din colegii de la mese (evident, se tot „alipiseră” şi mulți alții…) îi tot urau lui Cami: „Să dea Dumnezeu să mai câştigi!”, Bunul Dumnezeu s-a gândit să îl recompenseze cumva pe un bun credincios în numele său. Aşa că, *exact a doua zi* după acele chefuri derulate într-o singură seară-noapte-zori, unde Cami cheltuise 5000 din leii de-atunci, tot el (Cami) a câştigat unde nici nu se aştepta. La Pronoexpres, unde avea un bilet ca şi uitat dar care s-a dovedit a fi câştigător şi cu ce sumă – ați ghicit! – exact 5000 lei, cât cheltuise în seara-noaptea ce trecuse! Ursitoarele sunt, oare, numai un mit?

***

… Dar iată, primăvara anului acela a intrat în amintire şi, mult după mutarea florilor ei în fructe pârguite viața îşi arată şi cealaltă față, mai vrăjmaşă. Într-o asemenea zi, Cami se trezi la serviciu cu o adevărată „poteră” condusă de un milițian al vremii, un oarecare Neda. Ce se-ntâmplase? Nimic altceva decât că auzind el, veneticul acesta, că un anume boier Cami e veşnic de nedovedit în chestiuni de-ale miliției, o fi zis să-şi încerce şi el norocul, visând la vreo cine-ştie-ce promovare venită din necazul omului. Aşa se face că

personajul nostru fu luat aproape „pe sus” şi dus direct la casa lui, unde „potera” formată din… 8 (opt) persoane s-a pus pe treabă, derulând exact ca hitleriştii un soi de percheziție generală şi începând iar a număra câți pantaloni sau chiloți are proprietarul, câți papuci are nevasta şi toate cele, 3 (trei) grefiere abia pridiind să scrie toate acestea! Mai mult, acel milițian plin de avânt i-a făcut lui Cami (mai mare ruşinea!) chiar un… control corporal chiar dacă, cum e obiceiul în lumea civilizată, „potera” n-avea nici un mandat oficial să facă toate acestea!

Tot bodicăindu-i prin buzunare, printre atâtea şi atâtea hârtii, vajnicul milițian-controlor chiar că găsise ceva! O hârtie anume căreia, dacă-i dădea atenție, descifra mai toată enigma impresionantei averi deținute de Cami, fiind vorba aici de o mulțime de însemne adunate în timp. Numai că, se ştie, miliției aveau nişte minți ieşite din comun, extrem de mici adică, iar acel Neda n-avea cum să facă excepție, că doar purta uniforma cu pricina! Aşa că, tot foindu-se precum cocoşul în călduri pe lângă masa cu cele găsite în buzunare, lui Cami nu i-a fost deloc greu să recupereze hârtia compromițătoare şi s-o ascundă bine… Şi, toată potera încheindu-şi percheziția şi numărătorile fără nimic concret, fără vreo urmă de dovadă care să demonstreze ceva ilegal, Neda şi „pârliții” lui au plecat cu cozile între picioare, fiecare cu gândurile proprii.

… Ca un făcut, puține zile după aceea vajnicul milițian Neda a dispărut cu totul din Tulcea, şefii lui mutându-l „disciplinar” cine-ştie-pe-unde. Numai că… pământul fiind rotund iar lumea destul de mică, cu cine se trezeşte peste o vreme Cami la el, la depozit? Ați ghicit: taman cu respectivul Neda! Nici vorbă însă, acum, să-l ia „pe sus” pe şeful depozitului pentru alte percheziții! Acum, miliția nul şedea smerit şi slugarnic în fața lui Cami fiind vorba de lucruri mult mai omeneşti, precum cumpărarea unui televizor şi-a unui frigider, lucruri care pe-atunci se găseau cam „pe sub mână”,

iar tot ce se găsea astfel pleca din depozitul celui căruia, nu cu multă vreme în urmă, îi făcuse (ilegal!) chiar şi percheziţie corporală!

I-a dat Cami miliţianului spăşit tot ce i-a cerut, inima-i largă şi bună având, încă o dată, câştig de cauză. Desigur, totul contra cost până la ultimul ban şi cu chitanţele de rigoare dar şi cu mustrările de rigoare, destul de numeroase şi acide! La care miliţianul n-avea nici o replică, ascultând spăşit şi umil „acidităţile" pe deplin meritate. De ce aminteam de acea „inimă largă şi bună"? Pentru că, desigur, după toate cele întâmplate fiecare dintre noi l-ar fi luat pe miliţian de urechi dându-l pe uşă afară, eventual şi cu un şut undeva. Lui Cami însă, inima şi sufletul îi spuneau altceva…

CÂND URSITOARELE „O DAU ÎN BARĂ"…

… După atâtea şi atâtea isprăvi, simţim nevoia a ne reîntoarce în anul de graţie 1969 când, aşa cum aminteam într-o pagină anterioară, la UJCoop Tulcea ajunge numitul Pompiliu H., cel căruia Cami avea să-i fie multă vreme… tată şi mamă, urmând întocmai indicaţiile elegantului preşedinte Costin.

De aici înainte, în viaţa personajului nostru pătrunde, târându-se tiptil, o adevărată „viperă" cu chip omenesc, fapt pentru care simţim nevoia de-a acorda acestei „istorii" un capitol aparte şi-un subtitlu aparte, revenind la faimoasele ursitoare.

În mitologia populară se povesteşte că, de regulă, ursitoarele (văzute sau, mai ales, nevăzute) fiecăruia dintre noi ar fi 3; una dintre acestea bună („zâna bună" din basmele noastre?), celelalte două mai… altfel, deseori de-a dreptul rele, precum „zânele rele" din aceleaşi basme. În ce-l priveşte pe eroul nostru, zâna (ursitoarea) cea bună se dovedeşte, în marea majoritate a vieţii, ca fiind una extrem de puternică, determinându-i lui Cami toate relaţiile cu cei din jur, întotdeauna foarte generoase. Să fi – obosit oare atunci, în 1969, ursitoarea cea bună, neintuind târâişul acelui şarpe, pre numele său omenesc, Pompiliu H.? Sau celelalte două ursitoare, mai rele, se răzbunau pe cea bună?

Cert este că, nu mult după „ungerea" sa ca şef al CFI-ului Cooperaţiei tulcene, Pompiliu H. avea să se confrunte cu, desigur, cea mai grea cumpănă a vieţii sale. Se întâmplau prin anii aceia (1970-71) nişte matrapazlâcuri „cât casa" la

Cooperativa de Consum Topolog, cu nişte fraude financiare enorme şi cărora nici o comisie de control nu le dădea „de cap”, problema cu pricina fiind un „number one” al infracţiunilor tulcene de-atunci. Aşa de grav era cazul încât, chiar dacă nici un revizor nu reuşise să dibuiască afacerea, Procuratura Tulcea a dispus arestarea întregului grup de infractori, între care şi… Pompiliu H., în „curtea” căruia se derulase infracţiunea!

A urmat un proces „scurt” cu condamnări felurile, Pompiliu H. primind şi el o condamnare de 8 ani de puşcărie, cu execuţie! Şi astfel, cel prezentat lui Cami, la venirea în Tulcea, de şeful cel mare drept: „(…) avem aici un fel de puşcăriaş” (aluzie la felul degradant în care era îmbrăcat omul…), devenise un „puşcăriaş” veritabil, cu număr de ordine şi zeghea de rigoare! Situaţia întreagă era una tragică dar, pe alocuri şi uşor hazlie. Pompiliu H. îşi „pompilea” zilele pe la tot felul de munci obligatorii în vreme ce nevasta lui, cea cu acte-n regulă ce îi purta şi numele, era… chiar secretara comandantului de-atunci al Penitenciarului Tulcea, în „efectivele” căruia se afla soţul!

Şi încă o dată doar el, Cami, era singura cheie a întregii istorii, o „cheie” care (încă o dată) a funcţionat ca unsă! Mai întâi, pentru că eroul nostru era prieten vechi, „la cataramă”, cu adjunctul Penitenciarului, Cami primind astfel ce nu văzuseră nicicând puşcăriaşii: permisiunea de-al vizita oricând pe Pompiliu H. şi de a-i aduce orice! Într-o asemenea ocazie Cami l-a vizitat pe infractor la Rândunica, satul de pe „Paralela 45”, unde era în derulare un şantier al vremii şi unde Pompiliu H., într-o stare jalnică, dădea vârtos cu târnăcopul prin nişte şanţuri. L-au podidit lacrimile pe „H” văzându-l la volanul limuzinei şi văzând tot potopul de bunătăţi aduse! „Cami dragă – i-a zis – scoate-mă de-aici că mor, nu apuc eliberarea! Toată viaţa o să-ţi fiu sclav, îţi jur, dar scoate-mă de-aici…” De reţinut jurământul acesta!

… Şi s-a pus Cami pe „investigaţii”. Cineva (persoană importantă, nu-i zicem numele…) i-a spus-o pe şleau: „Sunt doar 3 oameni care-l pot scoate de-acolo: Ceauşescu, „X1” de la judeţ sau „X2”; altcineva nici pomeneală!” Şi-aşa se face că unul dintre „Icşi” a rezolvat cazul iar Pompiliu H. şi-a lepădat zeghea după doar puţine luni din cei 8 ani ai condamnării primite! O altă „minune” a vremurilor de-atunci…

Nişte vremuri în care, iată, şeful Cami avea de-acum 38 de ani iar fetele împliniseră, fiecare la ziua ei, câte 17, 13, respectiv 4 ani (mezina Mihaela), în vreme ce doamna familiei (Sica) gospodărea de minune toate bunurile prea-bunei familii.

În care familie „parcul auto” cuprindea de-acum 3 unităţi: acel „Moskvich 407”, culoare bej cu crem, prin care devenise primul armân din toată Dobrogea (!) posesor de limuzină proprie, apoi acel „Fiat 850” câştigat la extragerea CEC, mai nou şi o frumoasă „Dacia 1300”, cumpărată cu acte-n regulă. Autorul (unul dintre) acestei cărţi autobiografice a fost interesat să afle… culorile celor 3 limuzine. Rezultatul: bej-crem, prima maşină, galben-crem a doua, „alb 13”, a treia! Aşadar numai culori deschise, „oneste”, optimiste, ceea ce spune mult despre caracterul şi starea de spirit a unui om trăind într-o vreme când, în primul rând armânii, îşi cumpărau fără excepţie aproape, doar „Dacii” NEGRE! O săptămână întreagă stătuse Cami acolo, în uzinele „Dacia”, urmărind pas cu pas „facerea” maşinii sale. Era prieten bun cu unul din marii director de-atunci aşa că, zi după zi se prezentase în secţiile de la Colibaşi îmbrăcat cu halat nou şi apretat, cu sigla C.T.C. (Controlul Tehnic de Calitate), de tremurau toţi în jurul său, să n-aibă vreo… observaţie! N-a avut Cami niciuna. El era cu ochii numai pe viitoarea sa maşină care, ca un făcut, în final a ieşit din uzină cu tablă groasă de 1,00, în vreme ce toate aveau grosimea de 0,8, aşadar o tablă mai rezistentă…

Şi poate, cine ştie?, merita şi Cami să aibă mai multe maşini în curte. Că din '69 încoace prea îşi luaseră şefii

Cooperativei carnetele de conducere „birjărind” bietul „Moskvich 407” al eroului nostru! Nu doar că avea el, Cami, inima prea bună dar – mai concret – omul nostru era singurul din toată cooperativa județului având maşină personală!

Iar anul 1974 îi aduce o altă încununare a carierei. Ce s-a întâmplat? Cooperația de consum de-atunci a cedat, împreună cu comerțul de stat, şi depozite en gros ICRTI (Întreprinderea comercială cu ridicata pentru textile şi încălțăminte) cu sediul la Constanța. Iar Cami cel de la Tulcea a fost ales să conducă, ca director, noua sucursală Tulcea a celei cu sediul la malul mării.

Cum ajunsese eroul nostru să conducă sucursala ICRTI-ul Constanța? Simplu: prin multă muncă şi putere de convingere. În 1973 omul nostru mersese la faimoasele runde de contractări internaționale de la Felix, lângă Oradea, unde erau prezenți reprezentanți ai tuturor cooperațiilor similare din CAER, „piața comună” de atunci a țărilor comuniste din Europa. Conform unei organizări extrem de riguroase, se practica acolo un fel de „barter”, fiecare țară oferindu-şi surplusurile de produse proprii în schimbul altor surplusuri până când valoarea unora corespundea cu a altora. Exemplu: România avea mare nevoie de frigidere, pantofi şi piulițe şi putea oferi în schimb, să zicem, tractoare şi ciorapi. Se negocia articol cu articol, se mai scădea ori se adăuga până ce contractorii „băteau palma”, mărfurile înscrise în contract urmând a ajunge din unele țări în altele, iar acolo răspândite în teritoriu, deseori însă tranzacțiile făcându-se direct între unități! Iar Cami – se putea altfel? – s-a dovedit a fi un negociator de senzație. Aşa se face că-n anii aceia la Tulcea au ajuns, primele în țară, maşini automate de spălat „Tatramat”, din Cehoslovacia, renuminte deja prin toată Europa, roboți pentru bucătărie din RDG (Republica Democrată Germană, pentru cei tineri), termoplonjoane cum nu văzuseră tulcenii sau faimoasele frigidere „Minsk”, din URSS, din acest punct de

vedere, al aprovizionării cu asemenea mărfuri, la Tulcea fiind pe atunci un veritabil „rai” pe pământ; un loc în care, ca-n toate „raiurile” pământene şi nepământene, desigur că au acces întâi cei aleşi, mai apoi restul...

Pe scurt, anii aceia au fost, probabil, anii „de vârf” ai carierei lui Cami. De prin toate colțurile Europei de Est curgeau spre Tulcea mărfuri de super-elită, Cami era în relații extraordinare cu mai toți şefii cooperațiilor de consum din țară, totul mergea „ca pe roate”, încât buna lui surioară Ița Iorgoveanu (între altele şi o scriitoare de succes) îi dedică frățiorului o… caracterizare în versuri păstrată şi azi, la loc de cinste, în casa fratelui Cami: „C-a fost rudă, c-a fost străin / La miezul nopții te-a deranjat / Ori un prieten, ori un vecin / Tu la o parte nu l-ai dat…”

O viață întreagă sintetizată în 4 versuri. Căci toată viața eroului nostru era parcă dedicată facerii de bine pentru semenii mai mult sau mai puțin apropiați, o calitate din ce în ce mai rar întâlnită de care, din păcate, alții s-au străduit să profite din plin…

***

Până una-alta şi până la „profiturile” mizerabile la care s-au dedat unii sau alții, vom face un scurt bilanț al anilor de-atunci, din deceniul al IV-lea al vieții personajului nostru, un bilanț palpitant, cum în puține vieți s-ar regăsi ceva comparabil.

Aşadar. În deceniul cu pricina omul nostru a trecut de două ori prin furcile caudine ale „ilicitului”, cu percheziții minuțioase (inclusiv… corporale) făcute de haite de milițieni, grefieri, reprezentanți ai autorităților şi alte personaje ale timpului. Ce-i mâna pe ei în luptă? Invidia (pe unii; „de unde are ăsta atâtea lucruri, hai să vedem, tovarăşi!”), dorința de avansare în rang a unor milițieni, Cami fiind considerat o

„pasăre rară” în domeniu, pe care nimeni n-o putea doborî! Cum am văzut, ambele controale şi percheziţii făcute ca pe vremea lui Hitler şi Stalin au făcut „fâss”, iniţiatorii lor plecând înapoi cu cozile între picioare şi mârâindu-şi cine ştie ce prin bărbi! Sau, cum s-ar spune, 2-0 pentru Cami!

A fost apoi pleiada acelor câştiguri norocoase, mai întâi (1970) „Fiat”-ul câştigat la CEC, apoi (1972) cei 112.000 lei câştigaţi la loto (o avere mare pentru vremea aceea) şi cei 5000 câştigaţi la Pronoexpres a doua zi după ce cheltuise noaptea întreagă pe cheful cu colegii, exact… 5000 de lei! Nu mult după aceea Cami îşi săvârşi şi marea dorinţă de-o viaţă, devenind absolvent de liceu cu diplomă în regulă, spre disperarea acelui inspector general şcolar ce, din motive numai de el ştiute, îl împiedicase 5 ani la rând să intre la cursurile liceale. Sau, cum s-ar spune, 6-0 pentru Cami cu cele 3 câştiguri şi diploma de bacalaureat!

După cum spuneam, îşi completează „parcul auto” personal cu acea Dacie 1300 la a cărei „naştere” a participat zi de zi, vreme de-o săptămână, exact pe liniile de producţie din Colibaşi (1973), după care (1974) devine… director plin al ICRTI Constanţa, aşadar 8-0 pentru Cami! 8 reuşite de tot felul de-a lungul a doar câţiva ani, spre finalul acestora personajul nostru devenind un om cu legături directe nu doar cu cooperaţiile similare din ţară ci, mai mult, la diferite întreprinderi şi cooperaţii asemănătoare din mai tot estul Europei (colaborările în sectorul CAER), cu ai căror conducători stabilise relaţii personale de prietenie! Aşa de strânse că nu mai mira pe nimeni să vadă intrând, în incinta depozitelor UJECoop Tulcea, TIR-uri străine cu tot felul de mărfuri care-mai-de-care venite direct de la Kiev, Varşovia, Praga ş.a.m.d., în contul acelor relaţii bilaterale. De bunăseamă că-n toţi anii aceia şi mai departe, Cami a avut „mână liberă” să facă ce şi cum doreşte în toate acestea, spre binele cooperaţiei tulcene. Era prea inteligent preşedintele „Costin”

ca să-ngrădească în vreun fel sau altul şuvoiul de iniţiative ale celui mai apropiat subaltern, în urma cărora în biroul conducătorului poposeau tot felul de diplome şi alte însemne prin care UJECoop Tulcea figura, mai mereu, între primele din toate judeţele ţării!

… Oprisem acea „tabelă de scor” imaginară la rezultatul de 8-0 pentru Cami. Mai departe e greu de evaluat. În câte „puncte” să cântăreşti mulţimea aceasta de relaţii de afaceri (un cuvânt greu de digerat la vremea aceea…) interne şi internaţionale prin care omul nostru făcuse din cooperaţia tulceană una din cele mai competitive din România?...

***

Desigur că, parcurgând noi filele acestei vieţi izvorâte pe hârtie, ne putem întreba: „bine-bine, dar comuniştii de-atunci n-aveau nevoie de asemenea oameni? Cum de nu l-a racolat nimeni ca să-l facă măcar simplu membru de partid sau să-i dea, cumva, vreo funcţie?”

Întrebarea este normală, iar Cami sărise de mult „în ochii” tuturor conducătorilor tulceni de atunci. Erau destul de interesaţi de serviciile lui, întrevăzând în omul nostru inclusiv un excelent conducător pe linie de… PCR! Un PCR care, orice ar spune unii (acum) recolta doar oameni integri, nicidecum oarece „boschetari”, termen ce, de fapt, nici nu se inventase în timpurile acelea.

Desigur, şefii cei mari ori mai mici ai PCR-ului tulcean îl cunoşteau prea bine pe Cami. Nu oare chiar unul cu puteri depline la Tulcea cedase rugăminţilor sale, săvârşind performanţa de a-l scoate pe Pompiliu H. din beciurile puşcăriei, lucru ce nu-l puteau face decât… Ceauşescu în persoană şi-un alt „vârf” al conducerii judeţene? Se cunoşteau bine unii cu alţii, şefii de tot felul cu Cami şi viceversa. Pentru că „şefii de tot felul”, inclusiv cei aşezaţi în posturile cele mai

înalte, tot oameni erau şi ei, de multe ori apelând la atotputernicul Cami pentru obţinerea unora sau altora de-ale vieţii, întotdeauna însă contracost! Iar omul nostru îi „rezolva" pe toţi, fără nici o deosebire, fie că erau şefii cei mari din partid, din miliţie, armată şi toate cele. Că, de pildă, poate nu chiar întâmplător acel miliţian Neda a fost transferat din judeţ, „în interes de serviciu", chiar a doua zi după ce-a dat „chix" în acea razie de pomină la domiciliul lui Cami, soldată inclusiv cu o ruşinoasă „percheziţie corporală"! De unde să ştie miliţienii vremii, de unde-şi făceau unele cumpărături şefii lor şi-ai altora?

Şi totuşi, tot în anii acelui deceniu personajul nostru era cât pe ce să fie „încorporat" în PCR-ul acela de care, altminteri (vezi unele amintiri din copilărie, legate de cunoştinţe legionare terorizate de comunişti…) fugea precum cineva de tămâie!

Cum? Numirea lui ca director al acelei întreprinderi comerciale constănţene impunea, conform regulilor vremii, ca „tov. director" să fie musai membru PCR, cu carnet în regulă. Drept pentru care, un anume prim-secretar al municipiului de-atunci (1974) l-a vrut musai membru PCR, idee la care a participat din plin şi-o prea-frumoasă doamnă merceolog a cooperativei, numită în acel post chiar de Cami! Frumoasa şi „bestia" (nici vorbă de animaţia cu pricina) ştiau bine că omul nostru se ferea de acea „tămâiere" dar l-au pus la încercare! Zis şi făcut iar Cami s-a gândit că nu mai e nici un loc de scăpare. Cum şi cu ce argumente să refuzi, la urma urmei, intrarea într-un partid ce dădea semne că te aşteaptă cu braţele deschise?!

Şi astfel, cu toate hârtiile în regulă, eroul nostru s-a prezentat la şedinţa de confirmare. Conform regulilor i s-au pus unele întrebări, Cami a răspuns, acel prim-secretar l-a şi felicitat strângându-i mâna în faţa tuturor dar…

În ultima clipă un alt secretar PCR participant la şedinţă, s-a ridicat punându-i o întrebare „otrăvită": de ce nu a

menţionat în autobiografie că-n urmă cu X ani a fost cercetat de comisia de la „ilicit" şi cum justifică această… scăpare?!!

Na beleaua! Toată şedinţa a fost contramandată, rămânând ca „tovarăşii" să se lămurească asupra acestui aspect şi candidatul să fie chemat, eventual, la o altă confirmare.

A venit, după câteva luni bune, şi „chemarea" aceasta. „Tovarăşii" i-au explicat pe larg cum că au studiat cazul, că l-au găsit nevinovat, totul e lămurit şi lucrurile îşi pot urma iar cursul. Şi, din nou, s-a trecut la… punerea de întrebări! Moment în care Cami a spus răspicat: „Ce întrebări să mai fie? Eu am răspuns data trecută la tot ce m-aţi întrebat! Acum tocmai s-a zis că aţi verificat totul, că sunt „curat", ce alte întrebări să mai fie? Dacă după ce mi-aţi spus că-s curat îmi dădeaţi, pur şi simplu, carnetul, îl luam. Aşa însă, nu!"

Şi „NU" a rămas, peste ani Cami amintindu-şi cu o anume satisfacţie: „Şi uite aşa am scăpat şi de PCR.."

Repetăm: la multiplele lui cunoştinţe omul nostru putea să rezolve incidentul acesta cât ai clipi din ochi, iar „tovarăşii" l-ar fi căutat probabil pe la birouri, cu carnetul PCR şi cu scuzele de rigoare. Dar Cami, cel care realizase lucruri infinit mai complicate, n-a mai spus nimănui nimic. De unde s-ar zice că situaţia chiar îi convenea de minune…

***

Acestea fiind zise şi scrise, ne vom întoarce la subtitlul înscris cu mai multe pagini în urmă („Când ursitoarele „o dau în bară..") şi, cu precădere, la individul ce, cu sau fără voia lui, le-a derutat pe ursitoarele lui Cami. După cum, desigur, vă amintiţi, e vorba de acel personaj dubios adus la UJECoop Tulcea chiar de noul (pe atunci) şi distinsul preşedinte „Costin", probabil tocmai ca o… contrapondere a inteligenţei şi diplomaţiei sale; un anume obscur Pompiliu H. După cum vă amintiţi, vreme de multe luni şi ani, la rugămintea distinsului

preşedinte, Cami i-a fost un fel de „mamă şi tată” acestui tip dubios. L-a îmbrăcat din cap până-n picioare transformându-l dintr-un „puşcăriaş”, cum probabil cu umor cinic i-l prezentase preşedintele, într-un om normal, chiar elegant. L-a găzduit apoi vreme îndelungată (desigur, tot gratuit) în casa lui după care tot el, Cami, a stabilit acel „record” de neînchipuit la vremea aceea: anume de-al scoate pe Pompiliu H. din puşcărie, cu mult înainte de limita pedepsei!

Mai reamintim şi acea realitate dureros-hazlie a întâmplării, cu Pompiliu H. puşcăriaş în toată regula dar cu soția în funcție de… secretară a comandantului puşcăriei! Sigur că atunci, prin anii de grație 1971-72, frumoasa doamnă Margareta n-avea cum să-nvârtă pe degetul cu verigheta problemele soțului ei, nici pomeneală! Aceasta putea s-o facă (desigur, pe „degetul” propriu) doar „tovarăşul” Cami cel care, conform unei alte… rugăminți a conducerii UJECoop, îi ducea săptămânal doamnei, la domiciliu, cele necesare pentru „budoarul” tovarăşei rămasă singurică.

Nu dorim, sub nici o formă, să implementăm acestei lucrări conotații prea vaporoase. Mai ales că-n anii aceia era la mare vogă renumita melodie franțuzească cu „Pe tine nu te pot iubi”, unde interpretul îi explica limpede „de ce” uneia care-i făcea – ochi dulci: pentru că era… „soția prietenului meu”! Aşa şi la Tulcea, unde Pompiliu H. era (încă) un bun prieten al lui Cami sau, în fine, cum considera cel din urmă. Aşa de bun că, la nici 6 luni de când şi-a lărgit „autobaza” personală cu acea mândrețe de „Dacia 1300”, moşită de el însuşi în uzinele de la Colibaşi, omul nostru acceptă rugămințile lui Pompiliu de a-l lua cu el într-un periplu prin Transilvania, pe la diverşi furnizori ai cooperației tulcene şi pe la cooperații similare „înfrățite” cu cea din Tulcea şi, în special, cu întreprinzătorul Cami. De ce ținea aşa de morțiş Pompiliu H. să-l însoțească pe acele drumuri? Simplu; pentru că aşa fac toți cei cu târâiş de şarpe. Mai întâi trudeşti tu, ani la rând, să faci „intrări”, cum se

spune, la o sursă ori alta, spre binele instituției ce-o reprezinți şi, desigur, şi pentru tine. Pentru aceasta pui la bătaie tot: şi farmec personal şi relații personale, şi-când e cazul – relații de rudenie şi (mai mult ca orice!) pui la bătaie anumite produse „made în Tulcea”, nu e nevoie să le numim… Consolidezi bine, ani la rând, relațiile cu pricina, rezultatele încep a curge puhoi şi atunci, pâş-pâş, începe şarpele să vină, cu dorința de a lua el „caimacul” muncii tale! Nu cunoaşte (şarpele) pe nimeni, nimeni nu dă pe el 2 bani dar târâtoarea insistă chiar cu vorbe dulci-sâsâitoare şi astfel că iată-l pe Pompiliu H. luat în acea Dacie 1300, aflată încă în garanție, de stăpânul ei Cami, aflat la volan. Încă o dată ursitoarea cea bună reuşise să-i facă sufletul bun.

Fapt este că, în vreme ce Cami şi… portbagajul său (!) erau aşteptați cu speranță prin zone din Transilvania, unde nenumărați furnizori salivau deja după morunii şi icrele negre din portbagajul cu pricina, la ieşirea din Sinaia „P.H.” îl roagă cât putea el de frumos pe Cami să-l lase şi pe el la volan. Că doar ce îşi luase permis de conducere auto iar Dacia lui Cami îl atrăgea precum magnetul, ştiind şi faptul că fusese fabricată, de la un capăt la altul, într-un fel cât se poate de preferențial…

Iată că, înainte de intrarea în Cugir, cerul şi-a deschis neaşteptat zăgazurile toate, o ploaie torențială potopind toată regiunea. În acele vitrege condiții Pompiliu H., care tot se rugase să rămână la volan, a făcut o eroare de conducere ca-n … cărțile de grădiniță în urma căreia Dacia cea nouă s-a dat… de 3 ori peste cap, precum în basme ajungând într-un lan cu porumb din stânga drumului cu P.H. la volan, în vreme ce Cami a rămas în picioare, în dreapta! Lesne de-nțeles ce-ar fi pățit, amândoi, dacă maşina ar fi avut grosimea tablei „stas”, ca toate suratele ei de-atunci. Iată însă că cei 2-3 mm în plus au contat enorm, câtă vreme „P.H.” s-a ales doar cu o zgârietură mică pe cap, iar Cami nici cu vreun cucui, cât de mic…

Căzut pe jos prin porumbi, la propriu şi la figurat, Pompiliu H. plângea în hohote, cu lacrimi de crocodil („Ce-am făcut, ce-am făcut…") în vreme ce personajul nostru, aflat lângă el în picioare, pesemne că făcea un prim bilanț al evenimentelor: „Bine mă, ani la rând te-am îmbrăcat, te-am hrănit, te-am scos şi din puşcărie iar acum ce-mi faci, îmi distrugi şi frumusețe de maşină?!"

Undeva, prin cine-ştie-care-universuri, cele 3 ursitoare aveau bucurii diverse. Cea bună, că omul nostru scăpase fără nici un fir de păr atins după acea „tumbă" mortală, prin lanul de porumb, unde maşina s-a răsucit de 3 ori în aer; celelalte două pentru că mai reuşiseră să pună o bornă întunecată pe drumul vieții celui ursit atunci, undeva-cândva, pe pragul acelei odăi din Cadrilater, județul Caliacra…

În ziua şi la ora aceea însă acolo, în lanul cu porumb, sub acea ploaie torențială, Cami avea gânduri şi preocupări cu mult mai presante. Mai întâi şi întâi: cum naibii să rezolve URGENT situația aceea, ajungând într-un loc SIGUR, unde să fie „reparați" şi oamenii (extrem de puțin…) şi maşina (cât se poate de mult!)? Şi cu cine să rezolve urgența asta? Cu… Pompiliu H., întins precum o cârpă prin lanul acela şi încă mai plângând în hohote cum că… „ce am făcut?".

Bineînțeles că, destul de repede, Cami a rezolvat toată problema.

Să ne închipuim totuşi că, pe atunci, nici pomeneală de telefonia mobilă prin care, astăzi, oricine ar putea cere un ajutor rapid la oricine. Acolo era numai un lan imens de porumb în mijlocul căruia zăcea o maşină făcută… altfel decât la ieşirea din fabrică şi-un om care nu se mai putea opri din plâns. Sigur, mai era alături şi drumul național pe care-l părăsiseră în condițiile amintite şi pe unde – ursitoarea cea bună? – s-a potrivit să treacă cu maşina-i proprie tocmai un prieten din Cugir, localitatea – terminus spre care plecaseră din Tulcea.

De unde să ştie, de pildă, un anume „Pompiliu H." ce înseamnă o prietenie adevărată? Rămânând puțin în acest domeniu, „P.H." era încă persecutat de nişte zvonuri pe care un oarecare Moldovan, şi el şef la unul din depozitele UJECoop Tulcea, i le… „turna în cap" noului eliberat din puşcărie: cum că binefăcătorul său nu-i îndeplinea ordinele şi că… aia-aia…

Deocamdată, acel „Pompiliu H." şedea spăşit pe o banchetă din maşina prietenului lui Cami cel care, după discuții amănunțite cu acesta, l-a lămurit că a lui Dacia 1300 aflată la remorcă e bine să rămână la Sebeş, unde era un atelier „făcător de minuni" în asemenea cazuri! Şi a rămas maşina cea „boțită" cu cei 2 acolo, la Sebeş, prietenul care-i tractase urmându-şi drumul spre Cugirul natal dar jurând că a doua zi e înapoi, ca şi-n toate zilele când va fi nevoie.

Sigur că orice fel de prietenie e mai puternică dacă are manifestări din ambele părți. Ne-nchipuim (eroul principal nu-şi aminteşte…) că, deşi în anii aceia lipsea nu doar telefonia mobilă dar nici vestitul SMURD de astăzi, portbagajul acelei Dacii „bolnave" a putut fi deschis, iar de aici înainte totul a devenit mult mai limpede (N.N. – vom aminti totuşi, fără pic de negativism, că Pompiliu H. nu contribuise cu nici un şfanț la conținutul portbagajului cum, de altfel, n-o făcuse şi n-o va face niciodată! Sunt şi alții care trăiesc cu mentalitatea că totul pică aşa, cumva, „din cer"…).

Rămânând noi inclusiv cu portbagajul aici, pe pământ, vom consemna că aşa, ca prin minune, a doua zi s-au prezentat la acel atelier – minune din Sebeş 2 meşteri mari în domeniu, aduşi urgent direct din Bucureşti. Şi n-au venit meşterii cu mâna goală, ci exact cu toate piesele, mai mari sau mai mici, care lipseau de la atelierul acela aşa că, într-o noapte şi-o zi, acea „Dacia 1300" ce zburase de 3 ori prin aer în porumbiştea dinspre Sebeş, arăta ca nouă! Ba chiar mai bine ca la ieşirea din fabrică!

Oricum însă, aşa frumoasă cum arăta, la întoarcerea în Tulcea maşina cea ghinionistă a fost vândută urgent unui cetăţean din Agighiol care, din câte se ştie, o are şi-n ziua de azi! Aşa de bine i-au lucrat-o meşterii cei mari din Colibaşi atunci, sub ochii vigilenţi ai stăpânului îmbrăcat (mai ţineţi minte?) într-un halat al uzinei cu temutele însemne „C.T.C.”… Aceasta nu înseamnă însă că „parcul auto” al lui Cami s-a împuţinat cumva. Nu multă vreme după aceea, eroul nostru şi-a cumpărat o altă Dacie. Tot 1300 şi tot albă… Nu suntem siguri însă dacă ea (culoarea) era tot „Alb 13”, precum albul ce se risipise prin porumbiştea din Ardeal… A mai costat vreo 70.000 şi maşina cea nouă dar, vorba aceea, are balta peşte!

Dar ce făcea în vremea aceea „distinsul” ex-puşcăriaş P.H., cel ce era cât pe ce să-şi omoare binefăcătorul cu tumbele acelea din lanul cu porumb? Păi, Pompiliu H., ce plânsese de două ori pe rupte în faţa lui Cami (o dată când l-a scos din puşcărie, apoi după ce-i „omorâse” maşina) promiţându-i solemn că „toată viaţa mea o să-ţi fiu slugă credincioasă!”, începea să uite de promisiuni. Mai mult, din ce în ce mai des pleca urechea la vorbele otrăvite ale acelui Moldoveanu, tot şef de depozit (şi, culmea, ajutat din plin de Cami în tot ce făcuse!), începând a-şi otrăvi sufletul şi mai mult decât îl avea.

***

Să-i lăsăm noi pe „otrăviţi” la o parte – momentan – şi să ne-ntoarcem la comoara cea mai de preţ a personajului nostru: FAMILIA. Atunci, spre încheierea celui de-al IV-lea deceniu de viaţă se părea că ursitoarele revărsau tot binele din lume asupra acestei minunate familii. Cele 3 fete erau adevărate „eminenţe” ale şcolilor în care învăţau: cea mare (Nuţi, terminând cu brio liceul), mijlocia Marina fiind şi ea între premiantele Liceului „Spiru Haret” iar mezina Mihaela ajungând deja în clasa a… II-a a şcolii nr. 5!

Dar, înaintea fetelor, însuşi Cami şi-a încercat norocul de-a deveni student! În 1974 îl regăsim pe lista de candidaţi la examenul de promovare la Facultatea de Drept Bucureşti, nu departe de Cişmigiu. Era vorba de cursurile de zi şi erau, atunci, vreo 20 de candidaţi pe un loc veniţi din toată ţara, care–mai–de-care „tobă” de carte!

A „picat” Cami atunci la… mustaţă, al 3-lea sub linia ce-i demarca pe viitorii studenţi de ceilalţi! Şi nici n-a mai repetat, ca atâţia alţii, încercarea. A ales să se ocupe strict de drumul în viaţă al copilelor sale la fel cum, cu ani în urmă, părăsise de bunăvoie şi de nimeni silit „stupul cu miere” de la Pantelimonul de Sus pentru a asigura copiilor şcoli cât mai bune, ce în nici un caz nu existau pe valea Casimcei…

În ce priveşte viaţa de zi cu zi, dincolo de grijile familiei omul nostru se dovedea, pe an ce trece, tot mai puternic în angrenajul UJECoop Tulcea unde preşedintele „Costin” îi dădea mână liberă în toate cele şi (normal…) destui dintre cei din jur, cu precădere prietenii (!) îl pizmuiau nespus pentru asta.

Altminteri, începuseră ani mai întunecaţi în ţară şi-n Tulcea, printre diversele măsuri de „raţionalizare” a benzinei ale conducerii de-atunci figurând, la loc de cinste, şi măreaţa ordonanţă ca, într-o duminică a lunii să circule numai maşinile având număr „cu soţ”, în cealaltă cele „fără soţ” şi tot aşa… Numai că omul nostru rezolvase din timp şi lucrul acesta, circulând bine şi legal ba cu 1 TL 351, ba cu 1 TL 352; aşadar totul fiind în regulă…

● CAPITOLUL V

TINEREȚE FĂRĂ BĂTRÂNEȚE…

… Cum ne-am propus de la bun început, această lucrare e structurată pe capitole vizând câte-un deceniu din viața eroului nostru lucru pe care, cu siguranță, deja l-ați sesizat. Ne aflăm aşadar la al 5-lea asemenea capitol (cum trec anii…), intervalul anilor '70-'80 din tumultoasa viață a lui Cami, deceniul anilor 1975-1985.

Pe plan local, la începutul acestei perioade Tulcea începuse a arăta ca un… început de oraş – capitală de județ. Probabil că cea mai mare izbândă urbanistică era apariția celor 3 blocuri – turn de lângă gara actuală, a actualelor sedii ale prefecturii şi primăriei, conturarea străzii Isaccea până spre actuala Sală Polivalentă care, la începutul deceniului, nu exista. Şi tot la capitolul acesta mai înscriem actuala Casă a Sindicatelor (mai degrabă… fosta, căci acum de unde sindicate?) sau hotelul Delta, prima unitate, cea veche.

Pe plan național, indiferent cât s-ar supăra „revoluționarii" de azi, treburile mergeau binişor. Încă nu apăruse sinistrul „Cabinet 2" care avea să ducă țara în dezastru şi încă nu mersese Ceauşescu în acea sinistră vizită de lucru în Coreea, de unde s-a întors cu capul baniță de ce văzuse acolo şi ce, nefiresc de repede, avea să devină acel blestemat „cult al personalității" care avea să invadeze țara mai ceva decât vreun atac al lăcustelor! Până una-alta atunci, în 1975, în România şi la Tulcea erau vremuri bune iar cei ce le-au trăit nedevenind apoi ipocriți, îşi amintesc lucrul acesta! La Tulcea se înălțaseră

şi funcționau din plin uzinele de Feroaliaje şi de Alumină, fabrica „Dunărea" şi Fabrica de conserve din peşte şi peste tot era mare nevoie (o, tempora…) de multă forță de muncă. Se aflau pe planşetele proiectanților de-atunci actualul Şantier Naval de-acum şi cele dintâi elemente din viitoarea şi puternica (pe plan mondial chiar!) Flotă de Pescuit Oceanic! Şi mai era la vânzare, în alimentarele de-atunci (sigur, nu începuse foametea națională de mai apoi!) carne şi alimente la discreție la care nu se-nghesuia nimeni, un kg de carne de porc calitate extra, acum în vânzare cu vreo 200.000 lei vechi sau şi mai bine, costând pe-atunci… 25 de lei! Ne-am… îmbogățit noi românii, între timp, de aproape 100 de ori sau, cine mai ştie, am sărăcit cumva?!

Punem însă punct acestor considerații cu gândul la unii care, în lipsă veşnică de argumente, apelează la singurul lucru pe care-l cunosc: „Nostalgicii! Huo!"; de parcă etichetarea ar rezolva vreo fărâmă din toate ce-s în jurul nostru…

„Ne aflăm aşadar în 1975 când şi lui Cami îi mergea cât se poate de bine! Trecuseră de mult şi cu bine acele severe controale în baza „Legii 18", cea cu „ilicitul", în urma cărora miliției vremii se întorseseră prin birouri cu cozile între picioare dar mormăind prin bărbi de fiecare dată faimoasele amenințări „lasă, ne mai întâlnim noi!" Drept este că şi Cami (ştia el pe ce şi pe cine se bazează…) le vorbea cât se poate de urât, chiar inestetic. Cu unul dintre ei s-a şi întâlnit din nou la zile sau săptămâni după acele evenimente, aruncându-le în față: „Uite dragă, ne-am întâlnit iar! Ia zi, ce o să-mi faci?!"

Până una-alta, în acel an de debut în deceniul V al vieții sale personajul nostru rămâne acelaşi din… deceniul precedent. Adică, omul de primă bază al cooperației tulcene pentru care nu există nimic nerezolvabil şi devenind, între timp, şef al depozitului de „Articole electrice". Întâmplător sau nu, cel mai de perspectivă segment din cooperația tulceană. Aici, la depozitele cu pricina, Cami a stabilit şi un alt gen de

performanță a vieții sale: s-a lăsat definitiv de fumat! Fumătorii ştiu prea bine ce înseamnă un asemenea lucru şi cât de greu este să-l îndeplineşti. Personajul nostru nu este, sub nici o formă, un om oarecare. În ziua „X" şi la ora „Y" a luat hotărârea aceasta şi basta! Sunt, acum, vreo 34 de ani de când omul nostru n-a mai tras un fum de țigară, şi acesta fiind un record pentru cineva ce, până atunci, „mânca țigări pe pâine"! Chiar dacă unii, mai răutăcioşi, i-au prezis că „se va lua" iar de fumat…

***

Un an mai apoi, Cami începe a-şi vedea împlinit visul în numele căruia, cu ani în urmă, părăsise pentru totdeauna acel, cum l-am numit noi, „stup cu miere" de la Pantelimonul de Sus, anume ca ai lui urmaşi să aibă parte de carte în licee bune, cu profesori buni ce, desigur, numai la oraşe puteau să existe! În 1976, la un an după absolvirea cu notă maximă a liceului „Spiru Haret" fiica cea mare, Elena (Nuți) Caraman intră „din prima" la ASE (Academia de Studii Economice), secția cibernetică…

Încă o dată, Cami a avut o dovadă clară că n-a greşit cu nimic, ba dimpotrivă, când a direcționat destinul întregii familii spre orizonturi citadine, cu încercările dar şi cu împlinirile lor. Întreaga familie înflorea, de fapt, văzând cu ochii. „Mijlocia" Marina (16 ani) era şi ea elevă eminentă la Liceul de fală al întregii Dobroge, „Spiru Haret", în clasa a IX-a iar mezina Mihaela începuse a desluşi tainele abecedarului, ca elevă a clasei I! Iar peste tot şi peste toate – fetele! – veghea cu infinită grijă maternă doamna Sica, spiritul veşnic atent la toate al familiei în vreme ce „paternul" Cami, ajuns, cum spuneam, şef peste toate articolele „electrice" ale comerțului tulcean era răsplătit de UJECoop cu vreo 2000 lei lunar, salariu, iar de viață cu mult mai mult!

… Şi astfel anii treceau „ca clipele, scuturând aripile", în cazul tematicii noastre cu neîmpliniri rare şi împliniri mari, cât inima personajului nostru.

Singura neîmplinire nerezolvată nicicând era aceea cu primăverile şi spulberăturile de flori de pe ramurile pomilor, care se risipeau fără întoarcere înainte de-a apuca el, Cami, să se bucure mai adânc de acestea. Timpul, întotdeauna timpul cel mereu mai grăbit decât înfloririle vieții…

Se pare că acolo, sus, sau prin ce orizonturi neştiute îşi aveau drumurile, ursitoarele o lăsaseră şi ele aşa, pe tânjeală, gândind pesemne că nu mai au de ce şi cum să-l îndrume pe cel ursit, care învățase ca nimeni altul de temeinic şi repede toate regulile vieții. Îl lăsau aşadar pentru lungi perioade să-şi rânduiască viața doar după cele gândite de el, fără vreo intervenție anume. Numai ea, ursitoarea cea bună era tot timpul trează şi gata să sară în ajutorul celui ursit, iar nu prea târziu ajutorul ei avea să-i fie, din nou, de mult folos!

Era, atunci (1979) un decembrie friguros în toate cele când Cami porni spre Capitală aşa cum an de an porneşte provincia întreagă, când începe-a se apropia Crăciunul. Sigur, pe atunci tot dându-ne noi comunişti, ne făceam că n-avem vreo ştire despre cele ale Crăciunului. În realitate încă Moş Crăciun era aşteptat şi primit ca atare în fiecare casă, că doar nu era să lepădăm o tradiție de veacuri multe pentru nişte idei din decenii puține! Aşa se face că personajul nostru pornise şi el spre anume şefi din Capitală, cu un ARO având portbagajul burduşit cu toate celea şi la volan cu un şofer profesionist, desemnat de cooperație.

Dar ce te faci că „organu'" e în tot şi-n toate iar la ieşirea din Urziceni un echipaj al miliției a oprit maşina, curios-nevoie-mare să vadă conținutul portbagajului! L-au văzut şi, impresionați de ce era acolo, miliționii din Bărăgan au adus maşina cu număr de Tulcea la sediul miliției locale,

pentru „verificări”. Atunci, ursitoarea cea bună a intrat din nou în acțiune, iar Cami a făcut întocmai ce i-a transmis.

Mai întâi, a cerut permisiunea să meargă iute-iute la o toaletă, că-l apucaseră nişte probleme. Bineînțeles că oamenii l-au lăsat iar „toaleta” aflându-se undeva, în curte, omul nostru a ochit un ditamai pietroiul sub care a strecurat iute o borsetă. Sigur că nu una oarecare, ci una având în ea destui bani; vă dați seama ce însemna asta atunci, în 1979?

După ce s-a întors senin şi „uşurat” printre milițienii ce se dădeau de ceasul morții să-l „înfunde” cu ceva grav, pornind de la cele aflate în portbagajul cu daruri de Crăciun. Era prea inteligent omul nostru să nu poată trece prin nimicniciile astea, după ce trecuse prin încercări mult mai mari! De unde-i peştele? Desigur, de la Tulcea, iar el e un pescar amator neîntrecut! Icrele? Păi ce, s-au inventat peşti fără icre? Țigările? Dragii mei, de 10 ani m-am lăsat de viciul ăsta, lăsați-vă şi voi, astea sunt țigările mele economisite de-atunci ş.a.m.d.

Partea cu adevărat rea era că omul nostru nu reuşea în nici un fel, cu toate încercările făcute, să dea de cineva din conducerea Miliției Urziceni iar interviurile intrau în noapte. Toată noaptea şi dimineața următoare au stat Cami şi şoferul acolo, la sediul amintitei Poliții, până a doua zi, chiar de sfântul Nicolae, când la fața locului s-a arătat chiar comandantul miliției locale, Țâru, un maior bun prieten cu Cami care, desigur, a aplanat totul dând ordin ca maşina cu număr de Tulcea, cei 2 tulceni şi conținutul portbagajului să-şi vadă mai departe de drum, fără nici cea mai mică amendă! Desigur, înainte de plecare eroul nostru n-a uitat să facă iar drumul spre … toaleta aceea din „fundul curții”, recuperând de sub pietroiul amintit borseta cu acei bani! Lesne de înțeles ce s-ar fi întâmplat dacă atunci, la interogatoriul din miezul nopții, vreun milițian devotat ar fi găsit borseta, cu conținutul ei, asupra lui Cami! Fără nici o îndoială, nici dl. Țâru, prietenul

– comandant al miliției din Urziceni n-ar mai fi avut ce să facă şi nici vorbă de vreo „eliberare” a celui reținut pentru… peşte şi icre, într-o vreme în care deținerea de atât bănet echivala cu un veritabil act de trădare națională!

***

După cum se observă, în mai multe puncte ale lucrării noastre, în momentele cele mai dificile – atâtea câte sunt – apar mai mereu câte un prieten sau altul care, instantaneu sau nu, „decolmatează” cumva drumul vieții lui Cami. Acum a fost maiorul de la Urziceni, altădată nişte prieteni mari-meşteri-auto din Ardeal, mai demult chiar un mare „tovarăş X” conducător de județ ce l-a scos din puşcărie pe faimosu-i „prieten” Pompiliu H., şi mai demult acel expert contabil de la Vinalcool Constanța ce, într-o oră, l-a învățat temeinic ce alții n-aveau cum să priceapă în ani! Ce-i atrăgea pe aceştia şi mulți alții către personajul nostru? Desigur, era vorba şi de unele „atenții” omeneşti (unde nu se face asta?) dar, mai întâi de toate, de un anume farmec personal al lui Cami ce transmitea de îndată oricui o doză inepuizabilă de încredere şi alte lucruri ce întăreau îndată idei ca, de exemplu, parolismul (într-o viață de om n-a existat o promisiune neonorată!), punctualitatea extremă (nici un minut întârziere la întâlnirile prevăzute!) şi discreția absolută în toate cele…

A avut omul nostru, are şi va mai avea, nenumărați prieteni de nădejde! Iată cum îl caracterizează unul dintre aceştia, poate nu cel mai important, dar Cami n-a făcut nicicând vreo împărțire a prietenilor săi între… importanți şi mai puțin importanți!

*„Ce legătură există între oraşele Constanța şi Tulcea? – se şi „ne” întreabă, azi, domnul **Alecu Sterghiuli**, fost director al ICRTI Constanța într-o vreme mai veche, când şi Cami ocupa acea funcție…*

În primul rând ele aparţin pământului dintre ape (devine, domnul Alecu, mai romantic…), sunt porturi, primul la Marea Neagră, cel de al doilea la Dunăre. Dar cu siguranţă ştiţi bine asta şi dumneavoastră, la fel ca şi mine.

Ce vreau să vă spun este că între locuitorii celor două cetăţi se pot lega prietenii pe viaţă. Sunt legături încercate în timp, ţinute de un fir nevăzut dar puternic, imposibil de rupt.

Doi armâni, unul tulcean şi altul constănţean, au construit o prietenie trainică întemeiată pe respect reciproc, încredere necondiţionată, sinceritate şi simpatie caldă.

Totul a început în anii '70 când lucram împreună în comerţ, când o activitate de producţie şi desfacere a articolelor de textile – încălţăminte luase avânt în România. Unitatea din Constanţa se numea ICRTI (Întreprinderea de Comerţ cu Ridicata Textile Încălţăminte) iar din prima zi când l-am întâlnit pe prietenul din Tulcea m-am gândit că semănăm, că suntem amândoi perseverenţi şi ambiţioşi, muncitori şi energici şi, peste toate, eram… armâni! Ne lega şi acest lucru aparte; părinţii noştri veniseră din sudul Dunării, din Balcani, trecuseră prin aceleaşi suferinţe, fuseseră refugiaţi din Cadrilater iar copilăria noastră nu fusese una tocmai liniştită.

Şi astăzi, când străbat distanţa Constanţa – Tulcea, fiecare zonă din drum îmi aminteşte de nenumăratele deplasări ce le făceam, de întâlnirile noastre profesionale întotdeauna foarte eficiente dar şi de orele de destindere ce le petreceam împreună, noi şi familiile. Am fost şi suntem foarte ataşaţi instituţiei numite „familie”, educaţia privind respectul faţă de familie şi neam primind-o de la părinţi, cu respectul cuvenit.

Îmi amintesc bine de zilele onomastice, de nunţile fetelor lui Cami săvârşite după tradiţiile noastre atât de frumoase, păstrate cu nemăsurată sfinţenie! Îmi amintesc şi de partidele noastre de pescuit când nu prea aveam răbdare să prindem şi noi ceva, eram pesemne prea vorbăreţi, ne

povesteam câte în… lună şi-n stele iar peştele „fugea” de sub noi! Noroc de pescarii adevăraţi aflaţi pe-acolo care, la nevoie, ne mai salvau cu vreun peşte, să avem cu ce ne mândri la întoarcere…

Îmi mai amintesc acum despre anii adolescenţei noastre. A lui Cami, petrecută şi prin Balta Ialomiţei în anii grei de după război, cu munci istovitoare în regim „zi-lumină”; a mea săvârşită la Mangalia şi apoi, cu domiciliu forţat, la Râşnov, în zona Braşovului. Dar nu de viaţa mea este vorba în această lucrare (N.A. – acel „domiciliu forţat”, pedeapsă des întâlnită în perioada comunistă, era aplicată exclusiv familiilor cu probleme de „cadre”, considerate aşadar drept „duşmani” ai sistemului comunist, cu activităţi multiple şi dovedite în domeniul… Rezistenţei!), *aşadar în cartea aceasta înţelegând că-i vorba de viaţa prea-bunului meu prieten tulcean, îmi amintesc cu drag cât de mândru era prietenul meu. Mândru de tot în multe etape ale vieţii inclusiv când, după ce s-a stabilit la Tulcea venind din Colilia şi toată zona aceea, a avut sentimentul că a câştigat bătălia!*

S-a dovedit apoi că încă nici vorbă să câştigăm bătălia cu Viaţa, din simplul motiv că ea, Viaţa, înseamnă un lung şirag de bătălii în care, fără vreo îndoială, te bazezi foarte mult pe prieteni.

Ce e frumos cu adevărat în această prietenie a noastră e faptul că a rămas întreagă şi neschimbată şi după acea revoluţie, după care atâtea prietenii asemenea s-au rupt. Noi însă am rămas la fel de apropiaţi, la fel de prieteni, cu la fel de aceeaşi încredere unul în altul!

Iar dacă ar fi să rezum totul despre acest prieten în doar câteva cuvinte aş spune că el, Cami, e „un gione cu anami”, asta în amintirea cântecului care ne place amândurora: „Iu hiţ bre gioni cu-anami / Fumel'i di fârşiroţi? / Iu hiţ voi armânami / Cu grămusteni, cu tuts?” Nu este armân care să nu înţeleagă şi să nu vibreze la versurile

acestea iar cei ce vor a le-nțelege pot întreba orice armân despre ce-i vorba în cântec. Îi va traduce cu prietenie şi mândrie…"

… Frumoase amintiri, îmbrăcate în slove la fel de frumoase, are dl. Alecu Sterghiuli din Constanța, legat de prietenia sa de-o viață cu eroul acestei lucrări. Ar fi putut să fie uşor nu zeci, ci sute de prieteni care să se exprime asemenea ori altfel! Am fi preschimbat însă lucrarea noastră într-un fel de… „Carte de Onoare" a vieții lui Cami al nostru, trecând tocmai peste viața în sine ceea ce, desigur, nu ne putem permite…

***

Iar viața mergea înainte cu multe, foarte multe lucruri bune dar şi cu câte-o lovitură neaşteptată, din când în când. Şi, cum mai arătam, la omul nostru cam toate asemenea lovituri au venit din partea… prietenilor, sau celor considerați prieteni, mai puțin de la alții. Vorba aceea, „fereşte-mă, Doamne, de prieteni…"

Acum, la începutul anilor '80, vreo 3 asemenea „prieteni" îi cam purtau sâmbetele, cum se zice. O tovarăşă merceolog pe care, culmea!, tocmai Cami o ajutase să se angajeze la UJECoop, un şef de depozit de la UJECoop pe care-l ajutase de de nenumărate ori să-şi primească marfă de calitate şi peste rând, iar mai nou acel „şarpe" cu numele Pompiliu H., pe care câțiva ani Cami îl cam crescuse chiar la sân…

Ce-i motiva pe aceştia? Pe tovarăşa, „îndrăzneala" lui Cami de a nu-i răspunde la unele avansuri vizibile tocmai ei, căreia prea puțini din oraş îi rezistaseră. Nu-i rezistase nici un important tovarăş din Comitetul municipal PCR pe care-l îmboldise a-l obliga pe Cami să intre în PCR, cu urmările descrise într-un capitol anterior şi unde se pare că „tovarăşa

Valeria" trăsese toate sforile scenetei. Sceneta se terminase de mult, omul nostru scăpase de PCR dar „Valerica" îşi continua sforăriile…

Pe un anume tov. Moldoveanu, şef de depozit, probabil îl mâna în luptă invidia. Invidia oarbă legată de modul absolut magnific în care rezolva colegul său toate problemele legate de serviciu şi de viață, de felul în care era înconjurat şi privit de toți colegii din UJECoop, inclusiv de distinsul şi … distantul preşedinte „Costin", care de mult îi dăduse mână liberă în toate cele lui Cami. Şi ce poate face un asemenea om mic şi de nimic pe care-l roade invidia?

Specific celor mici: începe să toarne prin urechile celor dispuşi să asculte tot felul de minciuni sfruntate despre cel invidiat; că a făcut aia, că a făcut cealaltă…

Nişte asemenea… urechi ideale găsise „cel Moldovean" într-o parte şi alta a capului lui Pompiliu H., cel devenit între timp pe cine-ştie-ce-căi ditai vicepreşedinte al UJECoop Tulcea. Nu exista nici cea mai măruntă dovadă în cele spuse dar, cu timpul, Pompiliu H. a început să dea crezare acestor intrigi murdare.

Mai țineți minte relațiile anterioare dintre Cami şi Pompiliu H.? Mai întâi fusese acea întâlnire din biroul elegantului şi ironicului preşedinte „Costin" care, arătându-i o prăpădenie de om cu un palton rupt pe el (era iarnă…) i-a spus: „uite, avem aici un fel de puşcăriaş. Ocupă-te de el şi fă-l să arate normal…", după care Cami l-a îmbrăcat din cap până-n picioare, l-a găzduit luni de zile la el acasă şi l-a adus în lumea celor normali. Bineînțeles, cam totul gratis, başca, probabil, ceva bani de buzunar.

Mai apoi, când din vina proprie, Pompiliu H. a intrat la puşcărie, tot Cami a săvârşit acel miracol al vremii! Mai întâi, vizite neîngrădite pe şantierul unde „vicele" de mai târziu muncea din greu cu târnăcopul, jelindu-se printre lacrimi – şiroi: „scoate-mă de aici că eu mor, nu prind liberarea!" Apoi

miracolul cel mare când, după o discuție cu unul din cei 2 şefi ai județului (vineri), în miercurea următoare Pompiliu H. era eliberat din detenție!!! Făcuse doar 7 luni din cei 8 ani primiți, aşadar cu 7 ani şi 5 luni mai devreme!!! A fost, atunci, momentul extrem de lacrimogen când, dând el să-i pupe şi mâinile (merita, nu?), Pompiliu H. i-a declarat solemn: „Toată viața mea o să-ți fiu slugă…"

Sigur nu de asemenea slugi avea nevoie Cami, mai ales cu oameni pe care (încă) îi considera prieteni.

Dar după aceea, ce se întâmplă? „Sluga" se milogeşte de „stăpân" să-l ia cu el într-o călătorie de serviciu prin Ardeal, iar la o anume etapă a drumului se roagă de Cami să-l lase şi pe el (sluga) la volanul limuzinei nou-nouțe. Cu bunătatea-i proverbială, din cauza căreia a avut de tras şi unele ponoase „stăpânul" face schimbul de locuri şi ce urmează? O neatenție crasă a lui Pompiliu H., un salt dincolo de drum cu maşina răsucindu-se de 3 ori în aer şi o maşină ce fusese nou-nouță făcută zob!

Şi ce face Cami după ce scăpase ca prin minune cu viață iar maşina îi era făcută „varză"? Ce se face între mari şi adevărați prieteni: îl iartă iar pe Pompiliu H. (care mai să se-nece de atâta plâms…), îşi repară maşina cu bani şi mijloace proprii iar totul rămâne… ca la-nceput, între buni prieteni!!!

Uitase oare toate acestea Pompiliu H. atunci, la începutul anilor '80? C-o fi da ori o fi nu, cert este că vorbele acelea susurate mai zilnic prin urechi s-au dovedit mai puternice decât toate binefacerile primite, ani la rând, de la binefăcătorul său şi, cu timpul, a început a-i reproşa acestuia câte-te-miri-ce pe linie de serviciu! Aşadar el, oul, îi reproşa găinii sau, altfel spus, repetentul unei şcoli îl acuza pe cel mai bun profesor al ei, recunoscut ca atare în Tulcea şi-n toată țara, ba încă şi prin țările… CAER-ului de-atunci!!!

Aşa se face că în 1983, pe când popoarele de păpădii şi de flori din ramurile altei primăveri se pregăteau a pleca, din

nou, înspre Eternitate, între Cami şi „şarpele" crescut la sân s-a terminat totul. După o ceartă aprigă în biroul său, acolo unde s-au spus… de toate pentru toți, al nostru Cami s-a lecuit de un aşa prieten, de-atunci nemaivorbindu-şi niciodată! A rămas şi Pompiliu H. fără prietenul care aproape „îl înțărcase" şi fără de care, cum chiar el însuşi spunea, pesemne c-ar fi murit acolo, în puşcărie, înainte de „liberare"… Cu ce prieteni a rămas „puşcăriaşul"? Nu ne interesează. Dac-a rămas cumva cu „cel Moldovan" pesemne c-a fost tare rău; nu de alta dar oameni de asemenea factură numai prieteni adevărați nu pot fi…

Cu ce prieteni a rămas Cami? Câtă … frunză şi iarbă, pentru că niciodată omul nostru nu s-a jucat „de-a prietenia" Prieteni în tot neamul armân din Tulcea şi de peste tot, prieteni între românii din Tulcea şi toate regiunile țării, prieteni buni pe la Kiev, în Bulgaria, la Moscova, prin Polonia, Cehia şi-n toate țările CAER…

Numai că, din acea primăvară a anului 1983, numitul ex-prieten Pompiliu H., cel aflat în viață şi-n funcții numai datorită lui Cami, a început a-l reclama peste tot pe binefăcătorul său! Ani la rând a „omorât" toate organele cu atribuții din Bucureşti şi Tulcea cu „anonime" de tot felul, chestia cu anonimele devenind, în vremea aceea, un principal instrument al… luptei de clasă! Un instrument bine-otrăvit făcând parte şi el din binecunoscutul sistem „dezbină şi stăpâneşte!"

Sigur că, în urma acestor anonime, de obicei semnate drept „Un grup de tovarăşi", pe capul lui Cami au început a pica zeci şi zeci de controale „de specialitate", de pe la toate instituțiile cu drept de control. Care, rând pe rând, nu au găsit absolut nimic compromițător sau în neregulă. Până când, după un an şi mai bine, uzând şi el de autoritatea ce-o avea, preşedintele „Costin" a început să stopeze acest val de controale. În legătură cu care absolut toți lucrătorii UJECoop Tulcea ştiau prea bine ce „sursă de inspirație" aveau:

anonimele trimise de chiar omul „nr. 2”al cooperației tulcene care, dintr-o răzbunare prostească, făceau rău chiar… instituției pe care-o reprezenta! Dar, adaptând noi totul la situația noastră, vom spune că „unde nu-i cap, vai de urechi”, urechile în care intraseră cu „succes” toate bârfele arătate mai devreme…

***

… Era totuşi greu de crezut că, în tot acest răstimp presărat cu atâtea probleme, ursitoarele acelea nu vor face nimic pentru a contrabalansa, cumva, toate relele acestea. Aşa că şi ielele (zânele) bune şi cele rele au hotărât a-i face lui Cami o bucurie după atâtea încercări.

Bucuria este că atunci, în 1983, Elena (Nuți), fata cea mare a familiei şi de-acum absolventă cu acte în regulă a ASE Bucureşti, facultatea de cibernetică, aşadar doamna Elena Chichi – Caraman l-a transformat pe tatăl ei, Cami, în… bunic! Motivul a fost venirea pe lume a nepoatei Camelia, cea dintâi nepoată ori nepot al familiei lui Cami.

Cine ştie ce înseamnă, într-o familie de buni armâni, un asemenea eveniment, înseamnă că ştie destule lucruri despre viață. Cine nu ştie, nu-i cazul să-şi piardă încrederea. Evenimentul este cam la fel ca-n toate familiile şi segmentele societății, doar cu un anume patos în plus…

***

În rest, anii '80 şi al V-lea deceniu de viață al eroului nostru continuă pe un drum statornic, atât în viața particulară cât şi-n cea profesională ale lui Cami. În viața particulară, la 4 ani după sora cea mare, Elena, „mijlocia” Marina intrase şi ea cu brio la exact ce urmase surioara mai mare: ASE Bucureşti, Facultatea de Cibernetică. Iar Cami se felicita, încă o dată, că-n

urmă cu ani şi ani plecase uluindu-i pe toți de la Pantelimonul de Sus, renunțând de bunăvoie la toate avantajele „stupului” numai cu gândul la viitorul familiei sale! Care viitor – aşa considerase cu toată tăria! – trebuia clădit în baza unei pregătiri serioase în şcoli şi licee la fel de serioase lucru ce, din motive lesne de-nțeles, n-avea cum să se-ntâmple prin bietele sate din valea Casimcei.

De-acum, avea două certitudini ale unui pas bine făcut: Nuți şi Marina! Şi mai venea din urmă mezina Mihaela cea care, vom vedea, va avea un destin şi performanțe mult mai aparte!

În plan profesional atunci, prin pragul a 50 de ani de viață, Cami era un om pe deplin împlinit. Împlinit aşa cum puțini se puteau lăuda, cu o familie respectată în toată „armânimea” şi nici pe departe numai aici. Cu o situație materiale ce i-ar face să pălească de invidie pe unii din marii miliardari ai vremii de-acum şi, mai ales poate, cu un renume ce depăşise de mult hotarele județului, ba chiar ale țării!

Ce se întâmpla atunci, prin '83-'85 pe platformele depozitelor UJECoop Tulcea? De toate, chiar dacă nu… pentru toți! Şi-atunci ca, de altfel, în orice societate sau orânduire, tot banul făcea legea, chit că romanticul Ceauşescu şi utopicii din preajma lui tot plănuiau un fel de „rai” comunist unde să nu mai circule bani iar fiecare să primească cele ale vieții într-un sistem nou, în care răsplata muncii să fie sintetizată în alte forme, probabil ceva în genul tichetelor de masă ori de vacanță de azi! Într-un fel, un lucru ideal: gândiți-vă câți criminali, câți hoți şi gangsteri ar rămâne fără „obiectul muncii” în asemenea condiții?! Îndoielnic totuşi gândind că, cine ştie, s-ar orienta rapid la crime în serie pentru… tichete de masă?!

Cu sau fără gărgăunii timpului acela (evident, doar în fază de proiecte de viitor), al nostru Cami începuse să vândă chiar… televizoare color! Cu siguranță, un mare succes pentru anii 1983-85, produse chiar la noi, în România! Se numeai

„Cromatic", se vindeau numai şi numai cu aprobare scrisă de la Comitetul Judeţean Tulcea al PCR, erau produse de „Electronica" Bucureşti şi costau până-n 18.000 de lei. Şi mai erau grele nu numai la preţ dar şi la greutatea în sine, 2 oameni în putere abia putând ridica un asemenea televizor!

Se pare că, totuşi, la Comitetul Judeţean Tulcea al PCR (pentru cei mai tineri, locul unde se croiau şi răscroiau toate destinele municipiului şi judeţului) era destulă înghesuială pentru acele aprobări miraculoase. Semn că nu toţi tulcenii trăiau atât de strâmtoraţi precum se spune acum, chiar dacă pe-atunci o leafă lunară decentă nu depăşea cu mult 2000 de lei iar prim-secretarul „judeţenei PCR" – cel mai important om al judeţului – nu încasa mult peste… 7000 lei/lună!

La depozitul de articole electrice al lui Cami însă, la televizoarele color era, deseori, chiar „coadă"…

***

Cu toate acestea, nimic nu mai mergea bine atunci, în România anului 1985. Fuseseră şi vremuri bune prin deceniul 1970-'80 dar rămăseseră în amintire. Cum explică toţi analiştii „cuiul" cel mare a fost permanenta ascensiune a „savantei de renume mondial", Leana Ceauşescu spre fruntea treburilor ţării. Faimosul „Cabinet 2", cel unde poruncea Leana, devenise chiar mai temut decât „Cabinetul 1" întrucât aici se trăgeau toate „sforile" şi se puneau la punct toate potlogăriile prin care şi „Pingelică" Ceauşescu, un om totuşi sincer şi corect în interiorul său, era veşnic îmbrobodit şi zăpăcit de planuri diabolice. De pildă, de plata rapidă şi până la ultimul cent a uriaşelor datorii externe cheltuite pentru industrializarea şi modernizarea ţării.

Mare, uriaşă eroare! „Pingelică" şi ai săi se pare că nu înţelegeau marile schimbări survenite într-o lume ce începuse tot mai mult a fi stăpânită de băncile şi bancherii cei

atotputernici. Şi care lansaseră deja sloganul acela pilduitor cum că „dacă nu te-mprumuţi nu exişti" fiind vorba aici de ţări, mai apoi de persoane fizice. Un slogan ce guvernează şi azi mapamondul şi pe care guvernanţii României de azi l-au înţeles foarte bine, împrumutându-se cum nici nu îndrăznea Ceauşescu! Cu marea deosebire că, din împrumuturile acestea nu construieşte pentru ţară nici o „unghie" din ce făcea Ceauşescu!

„Pingelică" însă pariase totul pe… înţelegerea poporului său. Care popor (gândea, între două jocuri de „şeptic") se va sacrifica la infinit de dragul lui, lăsând ca toate bunătăţile ţării să-i treacă pe sub nas, plecând mereu la export întru stingerea datoriilor!

Ca şi în toată ţara şi la Tulcea se trăia tot mai greu. A face rost de necesara butelie devenise aşa, o aventură, cum aventuri erau cumpărăturile pentru cele ale vieţii. Sigur că nimeni nu murea literalmente de foame dar procurarea celor necesare era un lucru tot mai umilitor…

Desigur nu pentru Cami, cel ce aparţinuse mereu şi aparţinea unei elite anume a vieţii, din cele ce au existat şi vor exista mereu în societăţile umane. Ba chiar dădea şi el cât putea în stânga şi-n dreapta, să îşi ajute semenii, numai că binele semenilor nu mai depindea de mult de nişte acte de bunăvoinţă personale!

Pe acest fond, al împlinirilor multiple pe plan personal, familial şi profesional, în contrast cu neîmplinirile celor mulţi şi care nu-şi găseau rezolvare, se încheie al V-lea deceniu din viaţa eroului nostru.

Ţara şi-o parte a lumii se apropiau de-o barieră istorică, de foarte puţini dintre noi bănuită atunci, în anul de graţie 1985…

● CAPITOLUL VI

EUROPA ŞI ALTE ORIZONTURI…

… Ajunşi la această filă a lucrării noastre îi rugăm pe cititorii ei să parcurgă şi-o altă dimensiune a tumultuoasei biografii a lui „Cami”. Nu doar programul spartan cu „deşteptarea” la orele fix 5 (urmat şi azi cu străşnicie) sau „stingerea” după miezul nopții. Nu doar grija cea de toate zilele pentru familie, nu doar orchestrarea şi dirijarea, chiar din… penumbră, a mai tuturor problemelor UJECoop, Tulcea fiind în permanență una din Uniunile Județene fruntaşe pe țară. Nu doar promovarea zilnică a relațiilor excelente cu fruntaşii Uniunilor similare din țară, cu conducerile unor întreprinderi producătoare din țară ori mai departe, sau grija pentru noua relație de ostilitate cu ex-puşcăriaşul Pompiliu, care „bombarda” peste tot cu… anonime duşmănoase despre cel care-l salvase de-atâtea ori, inclusiv din puşcăria comunistă!

Nu! Protagonistul nostru îşi întregea de mult viața lui şi a familiei sale cu orizonturi noi, peregrinând atât pe minunatele trasee de vacanță ale țării cât şi printre minunile altor țări europene!

Cu alte cuvinte, trecuse de mult viața de privațiuni extreme de la Colilia copilăriei sale, de la Râmnic ori Pantelimonul de Sus, unde ani la rând rareori şi-a permis câte… o zi de odihnă (!). După o copilărie şi-o adolescență nespus de agitate, după o „primă” tinerețe în care pusese bazele unei averi fabuloase, de-acum Cami îşi permitea să dedice timp şi… bani cu nemiluita celor dragi.

Aşa se face că, după nenumărate drumeții din țară, prin 1970 Cami şi-o parte a familiei pornesc cu limuzina „Moskvich 407” din dotare într-o excursie de neuitat prin Bulgaria, la invitația unui cetățean bulgar, prieten bun al tatălui lui Cami. Sigur că vremurile erau destul de grele iar călătoriile peste hotare, chiar în țări „prietene” destul de riscante, dar Cami şi-a luat, din timp, măsurile de rigoare. Întâi de toate, a „plasat” o sumă de bani într-o zonă a maşinii unde nimănui nu-i trecea prin gând să controleze, în vremea aceea neavând voie să pleci din țară decât cu o sumă infimă în lei, cam cât să nu… mori de foame (la propriu!) printre străini! Suma? Mare, cam… leafa lunară pe-aproape 2 ani de zile a unui om obişnuit din anii aceia. Sau aproape un autoturism Dacia, prețuit la vremea aceea la 60.000 lei şi pe care majoritatea românilor şi-l cumpărau după câțiva ani în care strângeau cureaua la maximum, ajungând să se hrănească preponderent cu… iaurt şi pâine!

La Cami însă, situația era alta. Că nu degeaba mama Elena se speriase groaznic în noaptea aceea de după naşterea fiului, când ursitoarele îl tot călcau pe cap să-i … intre în cap copilului (cum ziceau ele), cum să fii inteligent şi plin de bani în viață!

Acum, la 35 de ani, eroul nostru şofa prin Bulgaria cea oarecum natală, unde mama Elena le privise-n ochi pe ursitoarele acelea, fără nici o grijă. Totul era „super” (n.n. – cuvânt inexistent prin dicționarele vremii de-atunci!). Avea invitația legală a cetățeanului bulgar – cum era regula la acea vreme – avea o limuzină de elită a vremii acelea şi-n plus, o sumă importantă pentru vremea aceia, ascunsă cu meşteşug prin măruntaiele maşinii!

Aşa se face că imediat ce au ieşit din țară prin vama de la Negru Vodă, Cami şi ai lui au ajuns la Tolbuhin, acolo unde-i aşteptau cu drag prietenii Petcu şi Anghel Raicev, polițişti cu mare faimă la sectorul „circulație” din toată zona şi,

implicit, cu puteri în toată Bulgaria! Şi tot aşa se face că, după o săptămână de sejur în zonă, cu vizite pe litoralul Mării Negre la Balcic, Varna şi Nisipurile de Aur, musafirii au pornit către Pazardjik şi Plovdiv, în centrul Bulgariei, iar de-acolo spre capitala Sofia. Dar nu oricum! Nu oricum ci, pe mai tot traseul, avându-i în faţă, ca pe … deschizători de coloană oficială, pe cei doi „poliţai" – prieteni de la circulaţia bulgară, Petcu şi Anghel, după care urma maiestuos acel Moskvici 407 strălucitor, pilotat de însuşi Cami. Şi cine-ştie-câţi participanţi la trafic s-or fi dat, cu respectul cuvenit, la o parte, să treacă „coloana"…

La Sofia, aventurile turistice au continuat la fel de palpitant. Mai întâi, oamenii au aflat că, „străini" fiind, nu puteau fi cazaţi decât în „buricul" capitalei, la Hotel Continental, chiar dacă lui Cami îi făcuse cu ochiul un hotel mai rustic din împrejurimi, la poalele muntelui Vitoşa. Dar regulile-s reguli iar străinii străini aşa că, vrând-nevrând, tulcenii noştri s-au cazat la acel „Continental" unde o cameră costa 27 leva, iar două 54 de leva, adică foarte piperat. Întorcându-ne noi la problemele materiale expuse anterior, reamintim că ele erau pe deplin şi din timp rezolvate, Cami având la el ascunşi cu dibăcie destui lei româneşti. Cum în anii aceia paritatea era de 10 lei o leva, rezultau mii de leva, sumă la care cele 54 leva plătiţi pe două camere pentru o noapte păreau cu adevărat un fleac! Puteau dormi bine-merci şi-o lună oamenii cu banii jos acolo, la marele hotel sofiot numai că tariful cazării era, cu adevărat, extrem de mare încât bulgarii îi priveau cu mult respect pe „străinii" de la nord de Dunăre ce închiriaseră cu atâta detaşare două camere pentru 5 oameni (Cami, doamna Sica, părinţii şi încă micuţa Marina, membrii „delegaţiei" adică,,,). Ba mama Elena, mai economă din fire, bombănea amarnic prin cele camere cum că-i jupoaie bulgarii de bani în timp ce tatăl Mihai, după un schimb de priviri cu

fiul Cami înţelese bine cum stau lucrurile, aşa că stătea şi el liniştit tare, având încredere deplină în fiul său.

Iar peregrinarea se apropia de final, cu o săptămână de vis în zona Tolbuhin, la familia faimoşilor Raicev, cu vizite pe litoralul maritim bulgăresc, o zi şi-o noapte la alte rude de la Pazardjik, o alta la Sofia, apoi două zile la o mănăstire dinspre graniţa cu Grecia, mânăstirea „Rila", în total aproape două săptămâni!

Şi pentru ca totul să fie cât mai… „O.K." (expresie aproape necunoscută în anii aceia), la revenirea în Tulcea ursitoarele au mai dăruit ceva familiei lui Cami: un „Fiat 850" de toată frumuseţea câştigat de doamna Sica pe un CEC de 5000 lei, cu extrageri periodice cu premii în autoturisme!

***

Cum aminteam, din anii '70 protagonistul acestei lucrări a început a colinda tot mai adesea Europa, îndreptându-se preponderent spre „orizonturi roşii" (fostele ţări comuniste) dar şi spre ex-Iugoslavia, Italia sau Turcia.

Cele mai puternice impresii i le-a produs însă o memorabilă vizită în actuala Rusie şi imensa ei capitală, veche de când Rusia. Acolo, la Moscova, grupul de turişti al lui Cami a văzut ce… n-a văzut Parisul! De pildă, galeriile de artă Treţiakov pe care, tot vizitându-le, câţiva dintre tulceni s-au rătăcit – la propriu – prin labirintul sălilor, fiind recuperaţi cu greu de ghizii locali. Alţi ghizi i-au însoţit la faimoasa Universitate Lomonosov, care – spuneau ei – se întinde pe-o suprafaţă de peste 500 hectare! Întrebaţi fiind cam câte camere are „magaoaia" de clădire, aceiaşi ghizi au dat un răspuns cât se poate de plastic. Anume, că dacă un om s-ar apuca să le viziteze din ziua naşterii sale pe toate şi să-nţeleagă ce-i în ele, ar ieşi de acolo în calitate de… pensionar, cu o vârstă de moş autentic! Să fie chiar aşa? Probabil că DA, de vreme ce

năstruşnicii ghizi adăugau că nu-i vorba de-a trece doar prin toate încăperile dar şi de-a… înţelege ce ai văzut pe-acolo! Iar cum ghizii sovietici erau destul de tineri, se vede că nici ei nu se-ncumetaseră a face marea încercare…

Dar cea mai puternică impresie le-a produs tulcenilor, la Moscova, legendarul clopot al lui Ivan cel Groaznic. Reuşise a face acest Ivan, probabil cel mai renumit dintre ţarii Rusiei, un clopot… de groază! Un uriaş din bronz şi alte metale cântărind, ziceau ghizii, peste 80 de tone (n.n. – cu ce… macarale l-or fi urcat sus, în vârful clopotniţei, strămoşii de-acum vreo 500 de ani?!). Ei bine, glasul „de bronz” al acestui gigant din evul mediu răsuna pe-o rază de 50 de kilometri; cât de la Tulcea, să zicem, dincolo de Isaccea, Babadag ori Mahmudia! Se ştie, uriaşul din bronz avea nu numai rol strict religios, de a chema credincioşii la slujire. El era şi cel care, într-o vreme când nici vorbă de telegraf ori telefonie, îl chema în capitală pe reprezentanţii autorităţilor din zona Moscovei, de bunăseamă că orice… nuanţă a „dangătului” său având o semnificaţie clară pentru aceştia. Un sunet mai apăsat „spunea” ceva, altul mai „în dungă” altceva, un ritm mai susţinut ori mai lent aveau sensurile lor.

La data (anii '70) vizitei tulcenilor, clopotul ţarului se afla la sol, după veacuri de glorie în vârf de istorie. Nu se ştia de ce şi cum, din uriaşul de bronz se desprinsese şi căzuse alături o biată… fâşie de cam 11 tone. Restul clopotului (69 tone) stătea aşezat zdravăn cu „buzele” în jos, acoperind o suprafaţă apreciabilă. Cât? Suficient pentru ca, de pildă, autocarul cu care veniseră tulcenii lui Cami să intre în voie acolo, sub cupola de bronz medieval, făcând toate manevrele de rigoare…

***

Reîntorcându-ne noi la „oile” şi problemele noastre, se cuvine să reamintim că-n perioada aceea, de după anul 1985, la Tulcea şi-n toată ţara lucrurile luaseră o turnură de-a dreptul dramatică. Pe plan naţional, Ceauşescu nu mai era demult acel „iubit conducător” al începutului de ani '70 când tunase şi fulgerase împotriva tovarăşilor sovietici ce călcaseră în picioare „primăvara de la Praga” şi când, cu adevărat, în România viaţa de zi cu zi se derula la parametri normali. Între timp omul fusese în vizita din Coreea de Nord, cultul personalităţii devenise, ca şi acolo, o religie veritabilă iar sinistra „Leana” cea savantă conducea, din semiumbră, cam totul. Desigur, cu rezultatele de rigoare. Cu acei ani în care şi „pâinea noastră cea de toate zilele” se dădea cu porţii zilnice de câteva sute de grame (!), ca şi uleiul ori zahărul. Când sinistrele „cozi” nocturne întru căpătarea unei sticle cu lapte ori a unui kilogram de carne deveniseră lucru obişnuit. Când maşinile particulare circulau după draconicul program: o duminică cele cu soţ, cealaltă doar cele fără soţ! Când, la Tulcea ca şi-n toată ţara un „plin” de benzină necesita musai… pile mari la şeful suprem al PECO, care-ţi dădea (dacă… meritai!) un bon sau chiar două! Când aşa de necesara butelie necesita, pentru obţinerea uneia pline, statul la „cozi” de sute de metri, iar celor „merituoşi” li se trimiteau acasă butelii cu precauţii şi acoperiri extreme, mai ceva decât ale… Coroanei Angliei!

Fără îndoială că acum, când (prea) multora ne „merge” chiar mai rău ca atunci, circulă cu mult succes ideea că: „lasă dom-le, că n-a murit nimeni de foame!” Aşa este. marea majoritate a „locatarilor” anilor de-atunci s-au descurcat cum au putut şi-au existat pe mai departe, că doar nu zadarnic instinctul cel mai puternic al omenirii este cel privind „conservarea speciei”!

Şi totuşi, uriaşa prigoană a anilor aceia, cu laptele, cu pâinea, cu butelia sau benzina, cu carnea, uleiul şi atâtea altele

ale vieții pământene, au existat extrem de adevărat şi mai erau destule altele.

Şi-ar dori cineva să se întoarcă la ele?

***

… Cu siguranță, Cami nu şi-ar dori deloc acest lucru, chit că-n perioada „roşie" devenise un … capitalist înfloritor, cu o avere, cum mai spuneam, peste averile multora din cei considerați, azi, drept multimiliardarii Tulcei. Sigur, banii ieşeau de peste tot dar şi şicanele erau pe măsură. Pe de-o parte, acel şarpe fără clopoței (Pompiliu H.) care-şi împroşca peste tot cu veninul „anonimelor" binefăcătorul, pe de alta vajnicii milițieni care, nedovedindu-l cu nimic pe Cami de-a lungul anilor, tot încercau să-l şicaneze, chiar dacă protagonistul nostru se dovedea extrem de generos cu unii dintre ei. Că, de, oameni erau şi aceştia…

Oamenii ca oamenii, doar că prostia, laşitatea şi lipsa de onoare sălăşluiau în bună armonie pe sub falnicele caschete ale unora dintre „oamenii legii" de-atunci, eroul nostru amintindu-şi şi azi, cu obidă, una din nenumăratele boacăne făcute de aceştia.

Era, din nou, un 1 martie vestitor al primăverii când ghioceii anului de-atunci (cu nimic mai puțin frumoşi decât cei de-acum) invadaseră, din nou, străzile şi răspântiile Tulcei, bărbații de toate vârstele înghesuindu-se spre a cumpăra şi oferi dragelor lor de tot felul. Pesemne că-n legătură cu acelaşi lucru fusese chemat de urgență şi Cami la sediul cooperației din centrul Tulcei spre care înainta atunci când, în dreptul vechii „mori" din vecinătatea miliției de-atunci şi a Poliției de-acum, un căpitan cu caschetă, să-i zicem Sfetcu, l-a semnalizat cu insistență, cerându-i să oprească. Motivul? Rugămintea lui Sfetcu de a-l duce până la Tribunal, pentru a-i da soției un buchet cu flori de 1 Martie. Cami era deja în întârziere pentru

şedința la care-l convocase şeful cooperației dar, sensibil din fire la asemenea lucruri, l-a dus pe Sfetcu la locația cu pricina, pregătindu-se să „zboare" val - vârtej apoi la sediul cooperației. Numai că, milițian din fire, căpitanul acela l-a rugat să-l şi aştepte ceea ce Cami a şi făcut, preț de peste jumătate oră! Trecuse de mult ora – limită a şedinței la care fusese convocat de urgență de însuşi preşedintele „Costin", dar ce să faci ca să nu te pui iarăşi rău cu miliția? Că onor-milițienii erau renumiți prin… răzbunările lor, chit că şi-atunci se ştia bine cine avea în dotare arma aceasta! Şi iată-l pe Sfetcu coborând într-un târziu treptele judecătoriei, mormăind nişte scuze de fațadă şi – culmea miliției! – rugându-l pe Cami să-l ducă şi înapoi, la sediu!!! Ce nemăsurată era nesimțirea unora care şi atunci se numeau „oamenii legii"!

Pe acest fond, al revoltei interioare, ursitoarele rele ale omului nostru mai… ursiră şi ele ceva. De pildă, un băiețaş care, chiar pe trecerea pentru pietoni din fața Primăriei, apăru ca din senin în fața maşinii, țâşnind cu viteză maximă de pe trotuar! Cu aceeaşi viteză (maximă!) şi căpitanul-milițian a fugit din maşină făcându-se nevăzut, dovadă clară a… bărbăției şi bunului simț ce-i animau pe oamenii legilor de-atunci.

Lege bună, lege rea, cert este că protagonistul acestei scrieri a ajuns în câteva secunde pe trecerea de pietoni unde căzuse băiatul. Nu păţise absolut nimic băiatul iar spre locul cu pricina ajunsese agale şi… bunica lui, cea care ar fi trebuit să-l aibă în pază. Amândoi dădeau să plece dar Cami, bun cunoscător al unor asemenea cazuri, i-a luat pe amândoi ducându-i la Spitalul cel mare al Tulcei, pentru clarificarea legală a situației.

Iar… situația a fost clarificată, cât se poate de limpede şi legal. În primul rând, băiatul (care s-a dovedit a fi copilul unui bun prieten al lui Cami) nu avea nici cea mai mică zgârietură, în vreme ce bunica îşi reproşa că „s-a luat cu vorba"

cu o prietenă, scăpându-l din ochi pe nepot. Mai mult, la insistenţele aceluiaşi Cami doctorii au efectuat şi testul cu alcoolul, dovedindu-se clar că cel de la volan nu avusese nici o „umbră" de alcool în… persoana proprie, aşadar totul era închis definitiv!

Definitiv? Nici pomeneală!

Pentru că, spre seara aceleiaşi zile, protagonistul nostru a fost… ridicat din patul de-acasă de doi vajnici miliţieni (!!!) şi dus înapoi la locul faptei, pentru o aşa-zisă „reconstituire"!

Aşadar mica victimă nu avea nici o zgârietură, lucru confirmat în scris de medici. Omul nostru n-avusese în sânge ori pe altundeva nici o umbră de alcool, lucru confirmat în scris de alţi medici iar bunica micuţului recunoştea, tânguindu-se mereu, că totul s-a întâmplat din neatenţia ei şi că bine că nepotul a scăpat doar cu o sperietură! În plus, omul nostru nici vorbă să-şi abandoneze prezumtiva victimă, chiar el insistând ca nepotul şi bunica să meargă cu el la spital! Abandonase toată scena, fugind ca un laş de la faţa locului tocmai acel miliţian „Sfetcu", din pricina căruia se întâmplase, de fapt, micul eveniment rutier!

Şi-atunci, de-unde-până-unde acea reconstituire, când lucrurile erau aşa de clare? Simplu: din dorinţa aprigă de răzbunare a unui anume „colonel Curcă", cel cu care Cami avusese un diferend cu un an în urmă, atunci când lui Curcă i se dovedise clar că n-are dreptate.

Dar iată că acum, în frumoasa zi de 1 Martie, miliţianul Curcă a aflat de cele întâmplate dimineaţa, în faţa Primăriei. S-a… autosesizat din oficiu (ce frumos!) iar spre seară l-a luat cu forţa din aşternut pe făptaş, ducându-l la locul faptei! Unde - culmea! – Cami a fost obligat să sufle iar în „fiolă", fiolă ce, spre disperarea lui… Curcă, a rămas iarăşi imaculată, ca şi-n urmă cu 7-8 ore, la Spitalul Judeţean!

Drept pentru care nu ne sfiim a-i eticheta pe unii dintre „oamenii legii" de-atunci ca oameni ai „fărădelegii". Ce s-ar fi

întâmplat oare dacă atunci, seara târziu, fiola „se înverzea"? Era cumva probă de vinovăţie pentru măruntul accident fără nici o urmare derulat cu 7-8 ore în urmă, înainte de amiază? Adică dacă omul nostru, despovărat de toate cele ale accidentului şi cu dovezi în regulă ar fi „îndrăznit" apoi să bea o bere, la el acasă, totul s-ar fi întors contra lui pentru că, în răzbunarea-i prostească, aşa poftea el, „colonelul Curcă"?

Complicate vremuri, complicaţi oameni…

***

Dar, mai ales, un complicat sfârşit de mileniu atunci, când evenimentele anului 1989 băteau la „uşa" tuturor ţărilor din estul Europei, chestiune ce începea a-şi pune amprenta inclusiv asupra legăturilor „frăţeşti" dintre Cami de la Tulcea şi mulţi dintre colegii cu preocupări şi afaceri similare din celelalte ţări ale faimosului „CAER", organizaţie comercială europeană a ţărilor comuniste de-atunci, cu nimic mai prejos decât actuala Piaţă Comună a Uniunii Europene de-acum. Cam începeau să „scârţâie" ele, legăturile dintre tovarăşi…

În plan particular însă, al nostru Cami îşi urma cu brio drumul unei vieţi cu adevărat spectaculoase, croit de la o etapă la alta a vieţii de ursitoarele acele, bune şi rele, ce-i guvernau nevăzut viaţa.

Pe de-o parte, ielele rele îl îndemnau mereu pe ex-puşcăriaşul Pompiliu H., ajuns acum vicepreşedinte al UJECoop Tulcea, să-l copleşească cu „anonime" otrăvite către toţi factorii de influenţă ai vremii pe fostul său binefăcător, Cami, fără de care cu ani în urmă putea să dispară chiar şi… fizic de pe planeta ce se-nvârteşte metronomic în jurul Sfântului Soare. Pe de alta, ursitoarea cea bună îl dăruia pe omul nostru cu bucurii omeneşti nenumărate. Nu neapărat că el, Cami, rămânea omul fără rival al UJECoop, singurul pentru care nu exista vreo chestiune materială, mai ales, care să nu-şi

afle rezolvarea. Dar şi în plan personal, zâna cea bună chibzuise lucrurile într-un fel aşa de… zânesc, încât nu cu mult înainte de anul de grație 1989 fata cea mare a familiei, Elena, i-a dăruit lui Cami şi primul nepot, Mitruț, după nepoata cea dintâi, Camelia, venită pe lume cu 4 ani mai înainte…

Aşa se face că-n planul general al vieții atunci, în pragul cel nou al anului 1989, protagonistul acestei lucruri poate face un bilanț cu adevărat luminos. Îi folosise ori ba acea mult chibzuită plecare săvârşită cu mulți ani în urmă din Valea Casimcei, satul Pantelimonul de Sus, unde trăia ca un veritabil nabab al întregii zone?

Fără îndoială că DA. Plecase de la „stupul cu miere" de-acolo numai şi numai cu gândul la viitorul copiilor săi, cei născuți sau nenăscuți încă. Pentru ca aceştia (copiii) să aibă parte de dascăli şi învățătură cât mai bună, spre a-şi făuri astfel drumuri cât mai luminoase în viață. Greşim oare cu ceva? Cu siguranță că NU!

Acum, în pragul istoricului an 1989, familia sa era una din cele mai renumite şi respectate din Tulcea, iar baza materială a familiei depăşea cu mult multe dintre familiile Tulcei. Despre „fruntea" acestei familii, am spus aproape tot ce se poate spune de la prima şi până la pagina de-acum a acestei biografii. Mult mai puțin ne-am referit aici la doamna Anastasia, alintată de toți, cu Cami-n frunte, cu diminutivul „Sica", soția de-o viață a lui Cami şi „stâlpul" cel mai de bază al familiei, câtă vreme ce „stăpânul" era deseori un oaspete cam rar pe-acasă, serviciul şi afacerile, văzute ori nevăzute, conturându-i reperele şi itinerariile vieții.

Şi mai ales înfloreau aici, în pragul anului '89, în curtea faimosului Cami, 3 dintre florile cele mai rare. Floarea cea mijlocie, Marina, terminase Academia de Studii Economice (ASE), facultatea de cibernetică, fiind repartizată la Universal Coop din Capitală, ajungând şefa serviciului național „Cartea prin poştă". Cum ştim, Nuți terminase şi ea ASE-ul, la acelaşi

profil, iar mezina Mihaela se pregătea intens pentru intrarea în facultate, lucru ce avea să-l facă cu brio dar nu în sectorul economic ales de surorile mai mari ci, mult mai altfel, în sectorul medical, mai exact spus al… stomatologiei! Un sector interesant şi de unde, vom afla din cele ce urmează, mezina familiei va avea o traiectorie profesională de-a dreptul fulminantă şi care continuă şi se dezvoltă şi-n ziua de azi!

Până una-alta însă la Tulcea, în țara toată şi-n toată zona de est a Europei s-au prăvălit evenimentele unor ani care aveau să schimbe din temelii întreaga istorie a zonei!

● CAPITOLUL VII

CAPITALISMUL „DE STÂNGA” ŞI URMĂRILE LUI

… Va curge pe Dunăre-n jos un ocean de apă până ce istoria va stabili, cu exactitate, ce şi de ce s-a întâmplat atunci, în zilele lui decembrie 1989. Şi tot la… ape referindu-ne, vom spune că orice revoluţie produce în societate o tulburare ce scoate afară din ape mai întâi gunoaiele şi impurităţile toate, la fel ca o furtună.

Aşa a fost şi-n ţară şi la Tulcea în anii aceia, când indivizi care mai de care mai dubioşi au dat buzna în frunte precum păduchii, destui dintre ei chiar rămânând acolo până-n zilele noastre.

Unul dintre aceştia – dar nici pe departe singurul – a fost şi vechea noastră cunoştinţă Pompiliu H., specialistul de necontestat al Cooperaţiei tulcene în „anonime”, anonime ce ani la rând împânziseră toate organele competente locale şi centrale şi care aveau ca principal subiect un singur om: Cami, cel care cum am văzut în capitolele anterioare, îi fusese ca şi un părinte sau frate, salvându-l din cele mai grele situaţii.

De-acum, Pompiliu H. a părăsit însă starea de anonimat, adresându-se direct, fără a se mai ascunde precum şarpele. Şi ce „adresă” mai spectaculoasă decât unicul – încă – ziar al Tulcei de-atunci condus – încă! – de-acelaşi şef din perioada comunistă, el însuşi un fost înalt demnitar comunist al judeţului, membru în Comitetul Executiv al „judeţenei” PCR

Tulcea?! Şi iată că-n ziarul cu pricina (altminteri o publicaţie demnă de tot respectul, inclusiv în zilele noastre) fostul demnitar declanşează o furibundă campanie de denigrare a lui Cami, prin articolele din care răzbat intens atât otrava marca Pompiliu H. cât şi naivitatea (să-i zicem doar aşa…) ex-demnitarului PCR!

Ajungând la acest punct vom aminti că-n acea perioadă publicaţia era „specializată” în atacuri… la baionetă asupra tuturor oamenilor de afaceri din Tulcea care încercau, cu destulă timiditate încă, să scoată economia locală de sub faimosul centralism democratic, punându-i baze noi. Şi cum se puneau bazele unei asemenea afaceri, hop şi trimişii micuţului ex-demnitar, s-o facă praf şi pulbere cu… pixul! Încât stăm şi ne-ntrebăm dacă undeva, cândva, în lumea capitalismului veritabil, s-o fi aflat vreo sursă mass-media care să atace astfel, încercând să „demoleze” orice început de acţiune sau afacere capitalistă… La Tulcea însă şi, din păcate, în toată ţara, asemenea nefaste exemple au existat cu duiumul, şi ele fiind răspunzătoare de tergiversarea exagerată a schimbului real al relaţiilor sociale. A rezultat un soi de capitalism… de stânga, în care ani la rând cuvântul decisiv l-au avut… sindicatele (!) iar destule surse mass-media alimentau de zor elanul acestora, punându-i la zid pe toţi cei ce încercau a produce o cât de mică transformare socială şi economică a ţării şi judeţelor ei.

La Tulcea, printre destule alte „ţinte”, prigonirea mediatică a lui Cami a durat aproape 3 ani de zile, vreme în care (încă) vicepreşdintele Pompiliu H. i-a furnizat fostului demnitar PCR „turnătorii” de tot felul, din care tot reieşea cum că „Clanul Caraman e la putere…” (ziarul Delta, marţi 30 aprilie 1991, pag. I), că „Garda Financiară ia taurul de coarne” (miercuri 6 noiembrie, acelaşi an, aceiaşi pag. I) până prin 1993 (28 octombrie 1993) când acelaşi ex-demnitar PCR face mirare mare şi tot pe… pag. I despre „O prietenie care rezistă”! Desigur, în lumea reptilelor prieteniile n-au cum să reziste. În

lumea oamenilor însă da, drept pentru care „micuțul” era şi normal a se minuna, chiar în scris tipărit! Se mai naşte însă de-aici o întrebare ce întăreşte acea prezumție cum că cele două… târâtoare, una „tunătoare”, alta „scriitoare” (!) erau dominate şi de multă naivitate, ca să nu spunem prostie! Articolaşul cu „prietenia care rezistă” apare în ziar într-o zi de joi, 28 octombrie! Cu două zile înainte Cami fusese văzut în compania unui fost şef şi prieten cu care, chipurile, puneau „țara la cale”. Să fie oare cei doi atât de… atei încât să nu fi aflat că marți, 26 octombrie, fusese onomastica dușmanului comun?! O zi a sfântului Dumitru în care până şi sărbătoriții „negativi” au tot dreptul din lumea, creştină şi necreştină, de-a se întâlni cu prietenii, mai ales cei ce… „rezistă”?! (N.N. – Articolul din 28 n-avea cum să fie scris decât pe 27, a doua zi după Sf. Dumitru…)

Fapt este că exact după acest articolaş denigrator, castelul de nisip în care se-adunaseră cei doi tovarăşi a început a fi luat de vânt! Peste doar câteva zile (1 noiembrie 1993) fostul puşcăriaş Pompiliu H. a fost dat afară din funcția de vicepreşdinte al fostei UJCC, devenită între timp „Federal Coop”. Fusese dat afară în urma unei şedințe publice cu o sală arhiplină de toate conducerile cooperativelor de consum din județ care, după 20 de ani, nu mai suportaseră veşnica duplicitate a cameleonului pripăşit cândva la Tulcea şi permanenta ponegrire a instituției, pe ascuns, de chiar… „vice”-conducătorul ei!

Nu mult după aceea, în noua mass-media tulceană (care, spre disperarea micuțului ex-demnitar PCR nu mai însemna doar moşia personală, lărgindu-se cu cotidianele „Inedit Press” şi, apoi, „Acum”, aşadar în aceste noi publicații apar scrieri provenind şi din alte surse decât turnătoriile ex-vice-preşedintelui. Scrieri din care rezultă „amănunte” inclusiv… picante. Cum că (Inedit Press, sâmbătă 13 noiembrie 1993) fostul „vice” retrăsese de la vânzare două

obiecte extrem de performante la acea vreme: un frigider „Arctic” de 240 l şi un congelator de 140 l, oprindu-le special ca să păstreze în ele… oasele dedicate câinilor din curtea depozitelor!!! Întorcându-ne, iarăşi, la adevărata economie de piață, vede cineva vreun individ aflat pe-o poziție similară din economia aceea care, în loc să scoată produsele la vânzare ca să rezulte profit, le doseşte pentru a-şi hrăni câinii?! Cam cu asemenea persoane am pornit noi atunci, în anii '90, pe drumul cel nou al capitalismului neaoş românesc sau „de stânga”, cum titrăm acest capitol al scrierii acestea…

Nu mult mai târziu (3 decembrie 1993), aceeaşi publicație găzduieşte şi un senzațional „memoriu” extrem de cuprinzător (20 de pagini) unde 19 salariați ai „FEDERALCOOP”, fostul UJCC, detaliază în amănunt o serie de fapte deloc… ortodoxe săvârşite de-a lungul anilor (…), care pot atesta că, în toți anii aceştia, în nici un caz domnul H. P. era cel care trebuia să-i critice pe alții!”

Şi nu mult mai apoi (anul următor) şi renumitul tovarăş de luptă al lui „H.P.”, acel ex-demnitar PCR rămas ca prin minune la conducerea unui ziar la 4 ani de la schimbările din decembrie '89, începe a avea probleme majore. Împotriva lui se deschide dosarul penal „nr. 36/1994 prin care Cami îl acționează în judecată (…) pe redactorul şef al cotidianului pentru calomnie şi insultă prin presă”. Acesta încearcă a se apăra spunând în instanță că ale lui calomnii au, vezi Doamne, doar un înțeles… metaforic dar, în final, „metafora” nu rezistă deloc.

Trecuse de ani buni vremea când şi justiția acționa la comanda partidului unic iar demnitari PCR importanți, de talia micuțului nostru, nu puteau fi atinşi nici măcar cu o floare, lucru pe care omul nostru n-avea cum (şi cu ce) să-l înțeleagă. Urmarea este că instanța tulceană l-a condamnat, definitiv şi irevocabil, pe omulețul nostru. Nu atât de drastic pe cât s-ar fi cuvenit dar, tot ca o noutate a acelor vremuri, cu plata unor

daune morale de câteva zeci de milioane către cel păgubit prin calomniile aduse şi publicarea în acelaşi ziar şi pe aceeaşi pagină I în care apăruseră calomniile, a unor scuze publice!

Grea, teribil de grea lovitură pentru importantul ex-demnitar comunist! El să se scuze public faţă de cineva anume?! El, în faţa căruia ani la rând nu „suflaseră" nici unii dintre cei ce măiastra-i pană (?) îi terfelise cum se putea mai rău?! Neînţelegând deloc schimbarea, micuţul s-a tot făcut că „plouă" o vreme. Până când, la insistenţele fireşti ale păgubitului executorii judecătoreşti au pus sechestru asigurator pe Dacia 1300, albă la culoare, a inculpatului. Care, pricepând în fine că „nu mai ţine cum ţinea", a publicat în ziarul „său" un articolaş în care-şi punea în cap toată cenuşa cu putinţă, scuzându-se amarnic pentru greşelile comise. În fine, a catadicsit să-i înmâneze păgubitului şi suma-amendă stabilită de instanţă, una modică de câteva zeci de milioane, şi în cazul acela Cami dovedindu-şi omenia, nedorind a-l falimenta cu totul pe individ. Adică neprimind banii!

De bunăseamă însă că individul a rămas bulversat pentru o bună perioadă a vieţii sale. El, categorisit şi judecat în modul cel mai oficial cu putinţă în postura de… INCULPAT?! El, fosta mare stea a activului judeţean PCR, care în linii mari putea face aproape orice fără să i se întâmple nimic rău? O, Doamne, ce neînţelese schimbări prin ţara aceasta!…

***

Înţelese ori nu, schimbările l-au determinat curând şi pe Cami să-şi schimbe cărările vieţii. Spre deosebire de mulţi alţii, omul nostru (care de-a lungul întregii vieţi urmase şi dezvoltase o structură pur… capitalistă!) a înţeles pe de-a întregul că ce-a fost – centralismul democratic – nu va mai fi în veci în România, unde va avea de câştigat doar iniţiativa privată şi, bineînţeles, de sorginte capitalistă!

Aşa se face că, nu mult după „schimbarea la faţă a României", prin 1993 (aprilie), Cami pleacă de la „Federalcoop", intrând cu curaj în sectorul privat, ca om de afaceri!

Şi au urmat o sarabandă de afaceri din care cu unele a ieşit în câştig, cu altele în pierdere, după regulile pieţei capitaliste şi, mai ales, după regulile strâmbe ale capitalismului vulgar românesc, plin de oameni fără scrupule, puşi mereu pe hoţii şi minciuni! Cea dintâi afacere: barul „Cassel" de pe faleză, câştigat la licitaţie de la fostul OJT (Oficiul Judeţean de Turism) Tulcea, la vremea aceea un adevărat „lider" al falezei (barul). Nu mult după aceea Cami devenea proprietarul faimoasei foste „Fabrici de mâncare" a Tulcei din la fel de faimosul cartier „Dallas" pe care a plătit o sumă importantă şi pentru vremea aceea dar şi pentru cea de acum. A deschis aici tot felul de afaceri, inclusiv o brutărie de pâine pe vatră, extrem de căutată în acei ani, cu meşteri brutari aduşi din ţară pentru a face, la Tulcea, cea mai bună pâine! A mai deschis Cami şi o mândreţe de moară privată la Sarichioi, a deţinut şi câteva moderne utilaje agricole, afacerile lui înflorind prin mai toate sectoarele. Inclusiv în cel al jocurilor de noroc, la un moment dat (ani buni!) Cami controlând întreaga reţea a jocurilor electronice de noroc din municipiu şi judeţ, cu câştiguri considerabile. A mai patronat Cami ani buni şi primul „Bingo" din Tulcea, cel de la parterul hotelului Egreta, apoi pe cel din fostul cinema „Tineretului", acolo unde capitalismul balcanic „Made in România" avea să se manifeste din plin, cu încercări de trucare a licitaţiilor şi încălcări grave a tuturor regulilor şi legilor în domeniu! A mai cumpărat Cami şi-un fost restaurant al fostului OJT, cunoscutul „Ciuperca" lângă care a construit practic unul nou, cel activ şi-n ziua de azi, cu o faimoasă terasă de vară şi alte dotări! Şi-n multe alte domenii s-a extins protagonistul lucrării noastre, din vizor neputând, desigur, să-i scape nici sectorul de turism deltaic, întemeind o

pensiune ultra-modernă în îndepărtatul Dunavățul de Jos, aproape de inima cea mai adevărată a deltei!

Sigur însă că problemele, aşa cum aminteam, nu l-au ocolit deloc pe Cami, ba dimpotrivă. Au fost zeci de cazuri când omul nostru umplea cu bani contul unei unități AZI iar MÂINE cei ce primiseră banii ridicau din umeri, pretinzând că nu mai au un leu, fără a justifica vreo cheltuială. Erau şi cazuri în care MÂINE nici n-avea cu cine vorbi, unii angajați fugind pur şi simplu din Tulcea după ce puneau mâna pe ceva bani! Poliția? Ce să le facă lor polițiştii, cei care ridicau şi ei din umeri a neputință veşnică…

În alte cazuri însă s-a ajuns şi în instanță, în „epocă" (2002) făcând vâlvă cazul celor implicați în falimentarea morii „Iancina" de la Sarichioi, cu contribuția directă atât a angajaților principali din interior, cât şi a unor borfaşi din afară, foşti directori de societăți ori instituții („Cerealcom" SA, FPS Tulcea). Ce se întâmplase? Se întâmplase că, deşi pompa bani cu nemiluita întru bunul mers al morii, moara nu „mergea" mai deloc, mai exact măcina în pagubă, nicidecum în profit!

După numeroase investigații s-a stabilit şi cine împiedica bunul mers al unității. În afara morarului-şef de la Sarichioi principalul învinuit a fost un anume Doroş Florin Eugen, fost până mai „ieri" director al „Cerealcom" SA Tulcea care, încercând probabil a „petici" câte ceva dintre multiplele „găuri" din gestiunea morii, la care contribuise din plin, obținuse de la Cami exact 40 milioane lei numerar, o groază de bani la vremea aceea, sub formă de… împrumut! Aşa se face că, în dosarul penal privind privatizarea acelei SC Cerealcom SA Tulcea apare şi partea civilă „Cami", cel cu împrumutul de 40 de milioane. Bani în schimbul cărora („păpându-i" probabil şi pe aceştia…) numitul Doroş i-a încredințat omului, în baza unui Contract de Cesiune, un număr de 1481 acțiuni „de stat"

la Cerealcom, valoarea acestora însumând cele 40 milioane bani „cash" primiți drept împrumut!

Sigur că respectivul dosar penal a fost unul deosebit de stufos. Extrăgând însă noi „esența" lui, s-a dovedit că respectivele acțiuni erau, aşa, simple hârtii tipărite, fără acoperire reală în lei, lucru scăpat precum… porumbelul din gura inculpatului Doroş chiar în plin proces: „I-am dat acțiuni fără bani!" (ziarul „ACUM", Tulcea, 2 aprilie 2002)!

… Cam cu asemenea probleme se confrunta, chiar şi la 12 ani de la schimbările fundamentale survenite în România atunci, în decembrie '89, cel despre care şi cu care-mpreună scriem această lucrare. Şi, desigur, Cami nu a fost şi nu este nici pe departe singurul patron autentic prins, ca într-o menghină, între inepțiile acestui capitalism „de stânga", început sub dictatura sindicatelor, când „băieții buni" numiți în fruntea lor de mai toți „negativiştii" dăduseră afară toți directorii capabili dar neînduplecați în ce priveşte munca şi continuat de-o avalanşă de erori fundamentale comise chiar de cei aleşi să cârmuiască țara!

***

Dar iată că, preocupați noi într-atâta de economia… „de piață", parcă ne-am îndepărtat puțin de fundamentul real şi total al vieții eroului nostru: FAMILIA! Nu-i bai, e destul loc să reparăm „îndepărtarea"…

De bunăseamă că el, Cami, nu se… îndepărtase nici o zi, o oră sau secundă de matca vieții sale. Cea pentru care trudise şi luptase o viață întreagă, cea pentru care părăsise din propria vrere orizonturi infinit mai sigure şi liniştite spre a-i crea din vreme orizonturi noi, potrivite timpurilor ce aveau să vină.

Acum, la începutul noului mileniu, din punctul de vedere al familiei, Cami era un om şi… stâlp de familie pe

deplin împlinit! Doamna Sica continua să conducă, cu mână sigură şi multă înţelepciune, toate „ramurile” mai vechi ori mai noi ale familiei. În ce priveşte destinul celor 3 fete, le vom prezenta pe scurt ca atare.

■ ELENA (fiica cea mare născută la 13 mai 1956 în faimoasa „Colilia”, satul de unde-a pornit în viaţa cea matură tatăl ei), are acum, când răsfoiţi aceste pagini, un număr de ani. Cum aminteam într-un capitol anterior, la vremea ei a fost o elevă eminentă a Liceului „Spiru Haret”, apoi o studentă la fel de eminentă a ASE, facultatea de cibernetică, pe care a absolvit-o (cursuri de zi) cu brio! După marile schimbări din '89, doamna Nuţi a început a se-ndrepta treptat spre sectorul finanţelor publice în modul cel mai firesc, fiind printre (foarte) puţinii experţi în domeniu din vremea aceea cât şi-n vremea de azi, studiile extrem de temeinice impunând-o ca un „as” în domeniu. Pe plan familial, căsătorită fiind cu dl. Hristu Chichi, un alt expert în domeniul economic, au întemeiat la rândul lor o prea-respectată familie din care au „izvorât”, frumoşi şi curaţi, primii doi nepoţi ai lui Cami: Camelia şi Mitruţ, de-acum tineri pe „picioarele” lor în Bucureşti, unde au absolvit facultăţi prodigioase (N.U.A. – „Nota Unuia dintre Autori”): nu cumva şi la nivelul nepoţilor şi-al strănepoţilor se va adeveri justeţea acelei decizii temerare luată de Cami, în precedentul… mileniu, de-a părăsi liniştea şi bunăstarea absolută de la Pantelimonul de Sus spre a croi urmaşilor săi o viaţă modernă?)

■ MARINA (fiica mijlocie, născută la 15 octombrie 1960 la Pantelimonul de Sus, comuna unde Cami deţinea vreo 5 funcţii cu acte-n regulă, punând temeliile averii sale) are şi ea acum, un număr de ani. Cum am descris în capitolele anterioare şi ea a fost la fel de eminentă precum sora cea mare în toate cele ale-nvăţăturii absolvind la fel, cu brio, Facultatea de Cibernetică a ASE Bucureşti. Imediat după anul 1990, Marina şi soţul ei Vanghelie Ţiţi, un dobrogean cu un dezvoltat

simţ al afacerilor, au emigrat în SUA, unde au locuit cu acte şi afaceri în regulă vreme de 10 ani împliniţi! Ani în care, la fel ca la sora cea mare, au… izvorât, la fel de frumoşi şi curaţi, nu mai puţin de alţi 3 nepoţi ai lui Cami, de data aceasta numai băieţi: George, Daniel şi Adrian, şi ei elevi eminenţi, acum, (n.n. – este, probabil, emblema moştenită genetic…) la licee din Tulcea. Aşadar, numai din „clanul” lui Cami, 3… americani get-beget născuţi de mama lor chiar acolo, în SUA, sunt liceeni la Tulcea purtând – n-are cum a fi altfel! – inconfundabila marcă CAMI! În fine, onorabila familie ŢiŢi (Vanghelie şi Marina) deţine şi acum în incinta ex-Fabricii de Mâncare, un spaţiu suficient pentru derularea unei bune afaceri legale… O afacere dintre foarte puţinele din România de-acum în care se PRODUCE ceva concret, industrial, contra toate taxele şi… parataxele cerute de Măria-Sa-Statul!

ÎNTR-O SINGURĂ GENERAȚIE, DE LA CEAMURLIA DE SUS PE… CHAMPS ELISEES!

… Dacă unii din cei ce, eventual, mai frunzăresc aceste pagini, au uitat, îi rugăm ca, în legătură cu subtitlul de mai sus, să se-ntoarcă la prima copertă a cărții acestea, unde este etalat în întregime.

„Într-o singură generație, de la Ceamurlia de Sus pe Champs Elisees"; aceasta este , mai mult decât probabil, întreaga substanță a trecerii prin timpuri a celui ce face obiectul acestei cărți! Anume, de-a trece prin lupte surde, purtate ani şi decenii la rând, de la condiția de viitor… croitor sătesc cu acte-n regulă (Capitolul II) la cea de membru de onoare al celor mai înalte elite comerciale zonale, naționale şi mai departe! Anume, de a-ți vedea împlinit pe deplin visul acela visat cu decenii în urmă într-o umilă încăpere a SMT Pantelimonul de Sus, de a-ți vedea în timp urmaşii cât se poate de … SUS!

Este şi motivul pentru care, întrerupând „trecerea în revistă" a… trecerii prin viață a celor două surori mai mari, dedicăm acum un capitol separat mezinei familiei, Mihaela. Reținem, de asemenea, că eroul acestei scrieri nu a fost nici un moment adeptul acestui fapt, dorind musai ca cele 3 fete să fie prezentate oarecum la fel, nepreferențial!

Numai că până la urmă distinsul Cami a cam cedat mormăind în barbă şi înțelegând că ea, mezina Mihaela, nu-i musai un reper al familiei ci un reper al acestei epopei a vieții pornită cândva din Cadrilaterul bulgăresc, continuată în

Bărăgan, în Dobrogea şi-apoi prin zonele Tulcei de-a lungul unei vieți din care, printre alte lucruri admirabile, a răsărit, ce?!

O fiică, un urmaş de drept care de ani şi ani îşi derulează meseria în Franța! Dar nu oriunde acolo, ci tocmai la Paris iar nici aici măcar oriunde, ci taman pe faimosul… Champs Elisees, bulevardul de uriaş renume internațional ce traversează, direct, „buricul" Parisului!!! Ce face acolo Mihaela lui Cami? Păi… ca toți stomatologii de excepție adunați la Paris din mai toate colțurile lumii. Scoate şi pune dinți şi măsele adică, dar la clinica aceea nu are acces chiar oricine. Credeți sau nu dar prin cabinetul Mihaelei şi, implicit, prin… cleştii ei de dentistă au trecut şi trec mai ales somități ale Franței, de la secretari de stat ori miniştri obişnuiți până chiar la preşedinți de uriaş renume, precum Francoise Mitterrand sau actualul Sarkozy! Iar şeful acelei clinici de elită, un renumit medic parizian, are numai şi numai cuvinte de laudă pentru doctorița Mihaela, venită la Paris din Tulcea, România, ea însăşi având aspect de pariziană autentică! Până a ajunge însă acolo, desigur că Mihaela a urmat cu sârg cursurile Facultății de Medicină pe care („obicei" de familie…) le-a absolvit cu brio, spre bucuria întregii familii.

Şi aici însă Cami s-a confruntat din plin cu – să zicem – lupta dintre bine şi rău, Mihaela neavând nici o legătură cu aceasta. Totul se referă la binele făcut unei familii pe atunci prietene, cu o fată de vârsta Mihaelei şi prietenă cu ea, urmată de nerecunoştința crasă a acelei domnişoare şi-a familiei sale, pe nume Suceveanu.

***

Totul a pornit într-unul din anii post-revoluționari, când Mihaela a absolvit cu brio examenul de intrare în facultate în vreme ce d-ra Suceveanu, din Iaşi, n-a reuşit să intre. Aflând acest lucru, Cami a sărit repede în ajutorul familiei pe atunci

prietene, aşa cum de-a lungul vieţii ajutase din toată inima şi fără urmă de avantaje materiale nenumăraţi prieteni, nenumărate familii. Pe scurt şi fără a intra în multe detalii Cami a reuşit să rezolve cazul într-un mod aparte şi iat-o pe domnişoara de la Iaşi devenind studentă medicinistă cu acte-n regulă în oraşul de la malul mării… Constanţa, tot Cami găsindu-i şi locul cu pricina în campus, desigur, cu eforturi de toate felurile… Dar ce să facem, că domnişoara a început să se vaite la părinţi că locul nu-i bun, că sunt şi alte fete-n cameră şi de-aceea nu poate învăţa şi că seară de seară sub fereastra acelei camere se-adună băieţii din campus şi cântă serenade la chitară şi că una, că alta…

La care tata Suceveanu de la Iaşi s-a plâns lui Cami de la Tulcea şi ce a urmat? Cami a rezolvat şi situaţia aceasta la cel mai înalt nivel al rezolvării, aşa cum numai el se pricepea a face. A apelat la un verişor din Constanţa, Costică Carataş, care, fără prea multe discuţii, s-a oferit s-o găzduiască pe ieşeancă într-o cameră a vilei sale. S-a dus chiar la cămin, de unde a luat-o „pe sus", cum se spune, pe tinerică instalând-o într-o cameră luxoasă, unde a rămas 2 ani de zile! Şi, de la sine înţeles, fără ca ea sau familia ei să plătească vreun sfanţ pentru asta… De plătit totuşi se plătea din plin pentru că, vorba aceea, „prieten-prieten dar brânza…" Iar Cami era un om cu prea mult bun simţ ca să nu ştie că, aşezându-le oamenilor o gură în plus la masă lucrul acesta avea preţul lui, încât multă vreme de la Tulcea au intrat cam toate de-ale gurii în cămara rudelor. Iar cum protagonistul nostru are mâna şi inima largă, ne-nchipuim lesne că ce-a intrat n-a fost doar pentru o singură gură…

După care lucrurile s-au schimbat, Facultatea aceea din Iaşi adunându-şi iar studenţii acolo, sub Copou, unde a revenit, după ani, şi d-ra Suceveanu. Ce a urmat? O… tăcere totală! Au trecut multe zile onomastice, sărbători de Crăciun ori Paşti fără ca cineva din respectiva familie să ridice receptorul spre a-i transmite, lui Cami de la Tulcea, cuvenitele şi creştinele urări

de rigoare! Tocmai lui adică, cel fără de care d-ra n-ar fi intrat în facultate nici la… paştele cailor, cel care i-a asigurat la Constanţa o studenţie „de vis" în confortul locativ al familiei rudelor!

Nici vorbă ca protagonistul nostru să fi dus, într-un an sau altul al vieţii, vreo lipsă de… urări de bine de ziua naşterii, a numelui ori de sfintele sărbători ale credinţei noastre, conform străbunelor obiceiuri! În fiecare an, în asemenea zile telefoanele se „înroşesc" sunând, din zori de ziuă până noaptea târziu sute de oameni din Tulcea, din ţară şi din alte ţări făcându-i urările tradiţionale. Ca să-i înşiruim aici pe toţi ar fi o lucrare lungă şi anevoioasă şi nici măcar prea exactă, câtă vreme an după an în loc să se… scurteze (precum memoria unora) din contră, „lista" se tot măreşte!

Ei bine, în acest context subita tăcere a familiei Suceveanu din Iaşi a picat mai ceva decât „nuca-n perete"! După o vreme „sucevenii" de sub Copou au încercat timid, să „dreagă busuiocul" dar Cami i-a trata cu indiferenţă, după ce cu totul şi cu totul nemeritat, ba şi cu cheltuielile (mari!) de rigoare, probase cu vârf şi îndesat acea cunoscută zicere cu „facerea de bine…"

***

Între timp, Cami se apropia de-un alt hotar al vieţii, cel dominat de „capitalismul de stânga" de tip balcanic şi, mai rău, românesc, dintr-o prea lungă perioadă de timp ce-a aruncat pe-o piaţă falsă un puhoi de falşi „miliardari de carton", cu averi clădite din furtişaguri de tot felul… Fusese o primă etapă bună, cu profituri certe aduse de unităţi precum Cassell sau Ciuperca, apoi jocurile electronice de noroc în care eroul nostru avea exclusivitate în tot judeţul, după puţină vreme (1995) întregind sistemul cu alte 80 asemenea jocuri extrem de performante, cu piese de mare precizie din Asia! Tot în 1995, în lanţul

proprietăților s-a adăugat şi impozanta Fabrică de Mâncare, cea care, la început, a produs profituri consistente.

Numai că-n toată vremea asta, în umbră şi neştiuți de nimeni, se „coceau" lupii cei tineri ai infinitei tranziții româneşti, care la un moment dat au ieşit pe „piață", înarmați cu o puzderie de articole de legi neclare şi interpretabile, de care ei şi cei din preajma lor au profitat din plin.

Povestea morii de la Sarichioi e emblematică în acest domeniu. Acolo, după un început promițător, Cami s-a trezit înconjurat de lupii-hoți, unul mai nesătul decât altul! Din interiorul morii, un anume Gogu Rădulescu, morarul-şef, fura de „stingea", tot profitul lui Cami scurgându-se printre degetele nesătulului Gogu! Tot aici şi tot atunci, la renumita moară „Iancina" a intrat pe fir şi faimosul „lup" Păvălache, cel denumit mai apoi de întreaga medie română „Crapul", un ins de ultimă speță care ocupă probabil şi azi un pat dintr-un penitenciar al țării. Numai că până acolo, la puşcărie, „Crapul" a condus ani la rând cele mai necurate afaceri din Tulcea şi nu numai.

Şi, cu asemenea oameni, să faci capitalism în România?!

Şi astfel, la începutul anilor 2000 omul nostru a scăpat şi de moara de la Sarichioi, devenită o „gaură neagră" pe banii săi, lupii cei tineri (de fapt, mai mult hiene) încercând a-şi acoperi o parte din ce-au mâncat cu acele acțiuni fără valoare ale Cerealcom, cum am văzut într-o pagină anterioară şi pentru care, în urma unui răsunător proces, parte dintre hiene au fost îmbrăcate în zeghe!

Să fie oare numai aceste „hiene" şi păguboşii din toată țara unicii vinovați pentru eşecul implementării în România a unui capitalism veritabil? Nici pe departe! Adevărații vinovați se aflau hăt, sus, în fruntea statului, unde se ocupau de toate prostiile în loc să „blindeze" țara cu legi ferme, care să nu permită acea uriaşă invazie a „miliardarilor de carton" care-au

rontăit tot ce-avea țara mai bun. Probabil nu doar ei singuri ci împreună cu cei din fruntea statului…

Păcatul cel mare şi de neiertat în veci este acela că ce-au tot „rontăit" ei reprezenta truda şi sudoarea de generații a celor mulți, din munca grea a cărora s-au întemeiat, în vreme, toate cele „rontăite" în doar câțiva ani de-o seamă de profitori notorii.

● CAPITOLUL VIII

CU CĂRȚILE PE FAȚĂ!

EU: Domnule Mitre Caraman, cred că nu prea există cititor al acestei cărți care să nu fi-nțeles, mai devreme ori mai apoi, că denumirea de CAMI dată eroului ei înseamnă o simplă anagramă a primelor litere ale numelui adevărat: CAraman MItre…

EL: A fost ideea dumitale, la care am subscris…

- Da, pentru c-am vrut să facem din această lucrare biografică nu musai un… jurnal de zi, cu zile însumând viața unui om ci mai … altceva. Dac-am reuşit ori ba, aceasta o vor stabili doar criticii noştri cei mai importanți, cititorii. Discutând de-acum cum s-ar spune, „cu cărțile pe față", vă rog ca, reluând de la capăt etapele acestei vieți cu adevărat „de roman", să punctați ce lucruri am omis a le relata ori dacă, le-am relatat, n-a fost suficient…

- De la început adică?

- Da, începutul fiind acei primi ani ai copilăriei de unde-ați pornit a revedea „filmul" vieții dvs. pe acel închipuit ecran de pe peretele rezervei spitalului bucureştean, capitol la care ne vom referi în finalul acestei discuții. Aşadar dac-am omis ceva, dacă ar mai trebui ceva adăugat…

- Aşadar am pornit cu toții, un sat întreg aproape de armâni din Toccilari, comuna Aiorman, județul Caliacra din fostul Cadrilater în urma acelui schimb de populații stabilit în Tratatul de la Craiova din 8 septembrie 1940. De reținut aici că, deşi părinții noştri şi înaintaşii lor locuiseră mulți ani în

Bulgaria noi, armânii, eram considerați ca… români adevărați ce trebuiau strămutați în țara lor! Înțelegeți ce vreau să spun…

- Prea bine. De altfel şi România de-atunci v-a primit cu brațele deschise. N-a rămas de-atunci nici un indiciu de… respingere, chiar dacă pe alocuri țăranii români mai priveau ei şi chiorâş, ca la străini… Peste ani, după moartea regretatului tată, ați ajuns la acea emblematică „Colilia", sat din care acum mai există doar nişte lungi… mormane de pământ, locul unde-au fost casele acelui timp. Chiar exista viață, atunci, sub aceste mormane?

- Oho, şi încă ce viață! Una cu adevărat tumultuoasă! Chiar şi Troia azi e acoperită de „mormane" dar acolo a fost o viață ce, pentru multe secole, a schimbat toată viața Europei şi Asiei Mici de-acum! Da, Colilia era un sat extrem de viu şi dinamic, cu oameni mai degrabă tineri decât bătrâni. Din ce-mi aduc aminte, satul s-a depopulat de la an la an, în primul rând pe criterii politice. E vorba de marea prigoană declanşată în intervalul 1948-1952 şi mai apoi de noile înființate organe de Securitate şi Miliție Populară contra foştilor legionari şi urmaşilor lor ce, atunci, luptau chiar cu arma în mână împotriva comunismului şi ocupației sovietice. Ei bine, la Colilia erau mulți asemenea armâni ca, de altfel, în toate satele de-atunci ale Văii Casimcei care, îmi amintesc „ca azi", duduiau de viață! Prigoana a durat însă prea mult şi cu îndârjire maximă, până ce bieții oameni au pornit pe drumuri de bejanie spre alte zone ale țării, pentru a-şi pierde urma…

- În anii aceia, pe Valea Casimcei, l-ați întâlnit pe un mare demnitar comunist de mai apoi, tartorul județului Tulcea, vestitul şi prea-hulitul secretar PCR, tovarăşul Vasile Pană. Ce impresie v-a produs?

- Pană? Era pe-atunci tractorist la o fermă agricolă din Râmnicu de Sus, n-aveam ce mari prietenii să am cu el. Cum stă scris şi-n cartea aceasta, eu în acei ani şi la vârsta aceea mă dezvoltam majoritar pe latura culturală, chiar către afaceri,

nicidecum spre tractoare. De auzit sigur c-am auzit de el, ne-am şi întâlnit de câteva ori, făcând întreceri pe câmp cu caii şi căruţele să vedem care ajunge primul, de pildă, la Baia. Că şi eu, cât eram de înclinat spre cele ale sufletului, nu mă dădeam înapoi de la provocări din astea! În rest, îmi amintesc că Pană acesta era un vestit… bătăuş al zonei. Dar cum?! Lovea repede şi scurt pe la baluri, la cămine culturale după care se făcea nevăzut! Nu-l mai vedea nimeni o vreme până ce totul se cam uita, iar când revenea putea spune că n-a fost el, că una, că alta…

- Cu alte cuvinte, un „viteaz" adevărat! D-le Caraman, la etapa respectivă a vieţii dvs. ne-au impresionat acele aventuri din Balta Ialomiţei, cu drama acelei lupoaice rămasă fără pui şi multe altele. Înţelegem că, şi mai mic la vârstă fiind, aveaţi mereu câte-o… viteză în plus faţă de ceilalţi „picurari". Spuneţi-ne…

- Staţi puţin, s-o luăm chiar cu „viteza", să nu uit. Terminaseră cei mari tutunul şi m-au trimis peste Dunăre, la un sat, Burdujeni, să iau de 12 lei tutun şi foiţă că aşa se fuma atunci; puneai tutun pisat în foiţă specială, rotunjeai cu degetele o ţigară, lipeai foiţa cu limba şi gata ţigareta! Pân-la Burdujanii aceia erau vreo 12 km. Am plecat alergând, am trecut Dunărea cu „podul", am cumpărat 10 pachete cu tutun şi foiţă, am trecut Dunărea la loc şi-am alergat alţi 12 km până la tabără. După o vreme, văzându-mă cei mari, au dat să-mi reproşeze că m-au rugat şi ei ceva, să merg după tutun şi eu nici acum nu m-am mişcat… Vă daţi seama ce surpriză pe ei constatând că de fapt eu mă mişcasem tare, că m-am şi întors cu marfa cerută!!! Şi tot acolo, în insulă, am trăit experienţe de care, de ce să n-o spun?, mă minunez şi-acum. Era vară spre toamnă, în jur totul verde iar noaptea dormeam cu toţii afară, pe jos, înfăşuraţi ermetic în faimoasele „ghebe" miţoase, ca şi ciobanii români. Ei bine dimineaţa, când mă ridicam, vedeam sub ghebă câte-un … cuibar de şerpi! Nu era nimic periculos,

erau şerpi de apă, de-aceia care nu fac nici un rău, trăgeau şi ei noaptea lângă oameni, la căldură dar oare cum ar reacţiona vreun tânăr din ziua de azi la aşa privelişte? Încă de-atunci am înţeles, pe viu, acel vers armân cu „tâmbare este casa mea", iar armânii mei vor înţelege bine acest lucru…

- Domnule Caraman, iar noi vrem să înţelegem mai bine ce-a fost cu acel „stup" cu miere dar şi cu lapte şi toate celelalte de la SMT Pantelimonul de Sus, unde spuneţi că vă simţeaţi aşa de bine? De unde curgeau toate acestea?

- De la stat, desigur, dar „curgerile" erau foarte diverse. Pe de-o parte, eu am ocupat acolo de la un moment dat vreo 5 funcţii diverse, pe 5 state de plată, şefii dându-mi practic totul pe mână. Apoi, aveam şi alte activităţi. De pildă, la început acolo, la SMT, eu luam 600 de lei lunar, că aşa erau lefurile de-atunci dar eram şi mandatar CEC al unităţii de la Hârşova, pe atunci raionul de care aparţineam şi de unde mai primeam alţi 400 lei lunar. Tovarăşul Niţă, directorul de-atunci al CEC Hârşova şi inspectorul principal Aurelian Goaşă erau cât se poate de mulţumiţi de munca mea, iar în ziarul regional de-atunci, „Dobrogea Nouă", numele Mitre Caraman apărea deseori la rubrica celor fruntaşi în domeniu…

- Domnule, mai toţi cei ce-au trăit în acea vreme zic că atunci, prin 1958, cu leafă lunară de 600 lei te puteai descurca oarecum onorabil… Cum era cu putinţă?

- Simplu, leul de-atunci era, să zic aşa, mai tânăr, era mult mai puternic decât cel de azi. Gândiţi-vă că un kg. de carne costa vreo… 6 lei iar eu, cu leafa de la SMT şi „colaborarea" de la CEC adunam 1000 de lei pe lună. Iar mai apoi, când am primit şi alte funcţii…

- Înţelegem. Ce ar mai fi de completat din perioada trăită în acea „Vale a Casimcei" unde, am înţeles, nu vă dădeaţi în lături de a ara de unul singur hectare întregi cu plugul, chiar dacă eraţi încă la vârsta adolescenţei?

- Probabil că secvențele în care, fiind copil şi adolescent apoi, acolo am văzut şi trăit nişte scene din viața acelor ani care cu greu pot fi uitate. Am văzut, la „Cheile Dobrogei”, acel grup de armâni legionari fugari hăituiți şi prinşi de securitate, trăindu-şi ultimele clipe extrem de bărbăteşte! Aşa, cum erau ei puşi în lanțuri, oamenii cântau cu toții acel imn al lor, „Sfânta tinerețe legionară”, de ți se făcea pielea ca de găină! Ar mai putea fi adăugat că, tot copil fiind, am asistat îngrozit la acel „linşaj” colectiv când o groază de săteni i-au omorât, cu tot ce le-a venit la mână, pe acei țigani ce terorizaseră satele din zonă tot furând, în noaptea dinaintea nunților, toată zestrea mireselor cu care fugeau, vorbesc de zestre, la şatra lor din pădurile vecine. În fine, nu pot uita cum i-am salvat practic viața acelui vecin din Colilia, caz relatat într-un capitol anterior. Cum spuneam, la şedința UTC din sat unde eu aveam funcție mare, s-a vorbit clar de arestarea acelui om, în ultima clipă totul fiind amânat pentru dimineață. După şedință am fugit la el şi i-am spus, omul având timp să fugă cu căruța prin spatele curții şi să-şi piardă urma definitiv… Dimineață, când au venit securiştii, ia-l pe legionar de unde nu-i; mureau de ciudă, nu alta… Dar lucrurile m-au impresionat profund. Era vorba aici de doi frați: Hagi Iancu, mai mare, legionar şi Hagi Stere, mai mic, comunist. Ei bine, când s-au judecat lucrurile atunci, noaptea târziu, cu securiştii de față, comunistu' mai mic a zis răspicat de fratele cel mare: „Asta-i linia partidului, o respectăm!” Altfel spus, îşi condamna fratele bun la moarte că, vezi Doamne, asta era „linia partidului”, tămădăul mă-si de partid! De necrezut ce făcea pe vremea aia partidul comuniştilor, dacă frate cu frate se omorau pentru „linia” aia! Chiar eu când, după şedință, am alergat la nea Hagi Iancu să-i dau vestea urâtă,, am fost urmărit minute multe pe uliță, să ştie ei unde merg…

- În fine, după naşterea Marinei ați judecat îndelung şi ați decis a părăsi Valea Casimcei, optând pentru oraş, unde

urmaşii dvs. puteau primi o educație superioară care să-i ajute în viață, ceea ce s-a şi întâmplat, chiar cu brio! Ce a contat mai mult în fulminanta dvs. ascensiune: „mâna bună” a acelor… ursitoare care v-au „dirijat” viața, sau tenacitatea cu care v-ați urmărit drumul în viață?

- Vedeți dumneavoastră, eu pe ursitoarele acelea nu le-am văzut niciodată, nici măcar în vis! Aşa că m-am bazat integral pe mine însumi şi se pare că-n mare parte am reuşit. Desigur, cu eforturi uriaşe şi neoprite nici măcar o zi şi cu un program de viață cu adevărat spartan, în care odihna a fost pe ultimul plan. Aşa se face că şi acum, când volumul activităților concrete e totuşi mai redus, „Cami” tot la 5 dimineața se scoală, cum a făcut viața toată…

***

EU: Domnule Caraman, gurile … bune spun că-n tumultoasa dvs. viață ați ajutat nenumărați oameni să devină ce sunt acum! Sigur, ați dat greş cu acel Pompiliu H. de tristă amintire pe care binele primit nu l-a făcut mai… om, dar poate au fost şi altfel de cazuri. Vă amintiți vreunul, dacă ați înțeles sensul întrebării?

EL: L-am înțeles perfect, doar că au fost mai multe cazuri şi-mi ceri să aleg doar unul…

- Nicio grabă, aşteptăm…

- Hai să luăm atunci faimosul „caz Stelică”. Stelică ăsta, de altfel un foarte bun nepot al meu pentru care bag mâna-n foc, cum se spune, oricând, chiar dacă-i cu vreo 20 de ani mai mic, era şi el un mic şcolar la Ceamurlia de Sus, pe la începutul anilor '60. Şi ce să vezi? Până prin clasa a V-a s-a descurcat Stelică al nostru bine – bine cu şcoala, nu avea nici o problemă după care, dintr-o dată, parc-a luat-o razna! Şi să vezi de ce…

- Chiar aşa; ce anume păţise junele Stelică din Ceamurlia de Sus?

- Nimeni nu îşi dădea seama dar cred că eu am înţeles. Erau anii aceia când nici pomeneală de învăţători sau profesori calificaţi acolo, la Ceamurlia, ca şi-n toată ţara. Eu de ce oare plecasem de bunăvoie din „raiul" de la Pantelimonu', nu ca să asigur copiilor „parte de carte" adevărată cu profesori adevăraţi, la oraş? La şcoala din Ceamurlia însă ce profesori să fie? Acolo, nişte domnişorici care, cum terminau liceul mai pe-aproape, la Babadag să zicem, ajungeau îndată la catedră, inclusiv la Ceamurlia de Sus, să-l înveţe pe Stelică al meu şi pe ceilalţi toate tainele Universului! Acum, una este că nici ele, săracele, nu pricepuseră tare aceste „taine", dar să le mai şi explice altora şi, colac peste pupăză, apoi să-i şi noteze în catalog pe… „stelici"?! Poate am întins vorba prea mult dar…

- Nici o grijă! Spuneţi tot ce-aveţi de spus, e cartea vieţii dvs., nu economisim acum un… „A5" dintr-o viaţă întreagă!

- Deci Stelică ăsta, bunul meu nepot mai mic, ajunse şi el pe la 13-14 ani iar fătucile de la catedră aveau vreo 19. iar el, ca „băiat mare" (!) se obrăznicise de tot; cum că ce şi de ce să-l înveţe pe el şi, culmea!, să-l şi noteze în catalog cum vroia ea, o fătucă ceva mai mare-n ani şi mai mică la înălţime!? Sigur că nu doar „fătucile" dar în primul rând familia şi toţi bunii armâni s-au … scandalizat pe bietul Stelică: cum îşi permite el, nepricopsitul, să fie altfel decât se cerea de la catedră?! Şi dă-i ciufuleală lui Stelică dar…

- Dar solicit şi eu o pauză, după atâtea decenii! Fericite „fătucile" acelea, de la-nceputul anilor '60! Dacă pe-atunci, nişte biete întrebări ale rebelului Stelică, să zicem, adunau pe capul lui toate… „anatemele" comunităţii, ce să mai spunem de anii de-acum?! Când „stelicii" de azi, în nici un caz majoritar armâni ci… invers, nici nu mai stau la taclale,

întreaga societate cutremurându-se de câte şi ce se întâmplă în şcolile de azi!?

- Ei, care dintre „fătucile" de-atunci mai sunt în viaţă înţeleg bine diferenţa. În ce mă priveşte, revenind eu la micul (atunci) nepot, la solicitarea familiei, l-am adus pe Stelică la Tulcea, să pună burta pe carte cum se spune, având toată grija să nu-i lipsească nimic din ale traiului. Dar ce să faci cu băiatul, că era greu şi pentru el să treacă aşa, de-odată, de la nivelul fătucilor de la catedra din sat, la nivelul unor profesori eminenţi precum neuitaţii Cezar Calenic, Dragomirescu şi alţii, profesori de nivel naţional ce-mi acceptaseră rugămintea de a-l „băga" pe băiat la liceu? După primul an am înţeles clar că nu se putea şi l-am mutat pe băiat la seral, dându-i şi loc de muncă în sectoarele mele. Dar ce să vezi? Un alt profesor eminent, marele Aurel Munteanu, i-a pus în vedere lui Stelică Raiciu să… se tundă, că Stelică avea plete lungi precum mulţi „hippie" din anii aceia. M-a şi sunat domnul director: „Baroane – aşa îmi ziceau mulţi în anii '60 – vezi că băiatul ăsta al tău nu vrea să se tundă şi nu permitem aşa ceva… M-a păcălit până azi de 2 ori.

***

EU: Şi ce-aţi făcut?

EL: Ce trebuia. L-am luat pe junele Stelică şi i-am zis că mergem să ne tundem amândoi, la frizeria veche din str. Isaccei. Acolo era un meşter renumit, tot armân , Dima Bizdu, pe care l-am tras de-o parte şi l-am instruit: „Când vine băiatul pe scaun bagi maşina de tuns până la zero şi-o treci aşa în partea cealaltă a capului!" Nea Dima s-a cam speriat: „Bine măi, dar îl văd băiat de liceu, dacă se supără?!" L-am lămurit cu totul şi aşa a decurs totul: în final junele Stelică a rămas… ras pe cap! Sigur că s-a supărat, c-a bombănit dar, una peste

alta, de-aici s-a cam pus şi cu „burta pe carte” şi-a terminat liceul seral cu toate actele în regulă, după care…

- După care?

- De-aici, pentru mine, a fost ceva mai uşor. Am vorbit cu un prieten, mare director din Constanța în domeniul comerțului şi turismului, cum era pe-atunci. Omul l-a luat, cum se spune, „sub aripă”, Stelică a urmat tot traseul iar acum e nici mai mult nici mai puțin decât… directorul general al renumitului complex hotelier OVIDIU din Mamaia! Sigur, între timp a înțeles foarte bine de ce nu trebuie să se certe cu cei de la… catedre, indiferent cum şi de ce au ajuns ei acolo!

***

EL: Pot să pun şi eu o întrebare?

EU: Cu mare bucurie ori, cum se spune, „Clientul nostru, stăpânul nostru…”

- Pot să mai mă-ntorc cu gândul acolo, pe Valea Casimcei?

- Plăcerea este şi de partea noastră…

- Cum s-a aminti, am revenit la Colilia după acea şcoală de croitorie de la Ceamurlia de Sus. Să nu se înțeleagă că era aşa, o şcoală cum ne-o închipuim azi, „şcoala” se făcea pe la meşteri pe-acasă şi avea un program cât se poate de lejer, încât eu mă ocupam mai mult de activitatea culturală. Am avut, pe scenă, o activitate extrem de febrilă, ştiam pe de rost, şi recitam sute şi sute de poezii, umoristice îndeosebi, pe care nu le-am uitat nici azi! Apoi, am avut mereu în jurul meu mulți oameni minunați. La Colilia aveam o întreagă „gaşcă” de băieți unul şi unul, la Pantelimonul de Sus la fel, în brigada artistică ce-o conduceam şi unde şefa cantinei era cea mai bună solistă. Tot aşa, la ferma IAS de la Cheia, un sat la vreo 8 km mai încolo, era o cântăreață grozavă care lucra la grădină, Safta Cimpoieru pe nume. Era o fetişcană harnică şi frumoasă-foc ce

cânta… de mama focului cântece populare. Când cânta ea despre „Uite Gheorghe urcă dealul / îi cunoaşte mândra calul…” stăteau toți în loc şi-o ascultau, păcat că nu putea veni la Colilia, la brigadă, că era prea departe. Şi mai era pe-atunci, la începutul anilor '50, o viață extrem de intensă acolo, pe Valea Casimcei; clocoteau toate satele de viață, aşa mici, cum erau. După aceea, încet-încet s-a ales praful şi s-a aşternut tăcerea mai ales peste Colilia, care a dispărut cu totul…

***

EU: Domnule… baron, cum te-au numit unii, vă propun un salt peste decenii până la şi după evenimentele din decembrie '89. În perioada aceea, se ştie, a „plouat” torențial cu „oameni de afaceri” apăruți de-pe-te-miri-unde! Unii dintre ei au rezistat, cei mai mulți au dispărut; cum stăteau lucrurile în anii aceia?

EL: O clipă, să-mi adun gândurile…

- Când le-adunați, suntem ochi şi urechi!

- O sumedenie dintre aceşti oameni de afaceri au fost sau şmecheri sau, mai ales, de-a dreptul hoți. La început aduceau marfă „la negru” din Turcia sau alte țări, mai ales țigări, nu plăteau vamă, taxe sau impozite, în țară era haos total în anii aceia, nu erau legi, poliția zicea mereu că e timorată. Iar ăştia, cunoscuți mai apoi drept „milionarii de carton” se îmbogățeau vânzând munți de țigări, băuturi, blugi şi toate cele aduse la negru, fără ca statul să câştige un leu! Atunci, în intervalul 1990-1993 s-a dus țara de râpă şi s-a furat cam tot ce se putea fura. După aceea nu s-a mai putut drege mare lucru. Sigur, printre oamenii de afaceri ce-au apărut atunci au fost şi unii veritabili, care rezistă şi se dezvoltă şi azi. Ce pot să spun eu despre bunul meu… unchi, Hristu Caraman cel care, aşa cum el însuşi declară, a urcat scara ierarhică de la „şef de frapieră” până la şeful celui mai mare complex hotelier al

județului, „Delta”? Hristu al nostru e unul din cei mai puternici şi adevărați patroni ai Tulcei pentru că a urcat pas cu pas şi cu multă muncă toate scările ierarhice cu putință, aşa cum vedem şi în multe filme occidentale că se-ntâmplă cu patroni de-acolo, în plus el mai având o mie şi una de alte calități neobişnuite acelor miliardari de carton, inclusiv omenia! Ce să zic despre frații Puflene, Mihai şi Ghiță, şi ei marginalizați mult înainte de '89 dar care, cu o tenacitate exemplară şi multă pricepere în domeniu, au realizat cât se poate de „curat”, în nici 20 de ani, ce alții nu izbutesc într-o viață întreagă? Şi cu certitudine nu se vor opri la ce se vede acum; în zona Murighiol va fi gata curând un complex hotelier al familiei Puflene cum niciodată n-a visat Tulcea…

- Domnule „baron” dar parcă prea trageți „spuza” doar spre armânii dvs., când în Tulcea majoritari sunt românii şi mai sunt şi destule alte comunități.

- Cine mă ştie – şi mă ştie, cred, mai mult de jumătate din județ – cunoaşte că eu am fost întotdeauna, concret nu doar declarativ, adeptul unei conviețuiri ideale între toți cei ce trăiesc şi muncesc pe aceste meleaguri. M-ai întrebat de oamenii de afaceri şi era firesc să încep cu „ai mei”; odată că sângele apă nu se face nicicând, apoi pentru că ei există cu adevărat, nu în vorbe! Urma să mă refer şi la alții. De pildă, tot respectul pentru câțiva excelenți manageri de societăți de construcții sau de alt gen precum Alecsandru Stroie, Cornel Georgescu, Victor Iancu, Filip Gurei sau dl. Ciuleac, patronul „Carniprodului”, oameni de afaceri de maximă valoare care, de altfel, colaborează permanent şi cu rezultate grozave şi cu „ai noştri”. Repet însă, atunci, 3-4 ani după decembrie '89, s-a pornit dintr-un haos de nedescris generat de un vid legislativ cum nu mai fusese nicicând, prin neimplicarea lui statul făcându-se părtaş, de-a dreptul, la distrugerea economiei naționale. Apoi, treptat, treptat, statul a început să-şi intre în rol dar iarăşi a ieşit rău! Dacă la început țara era „jupuită” de

acei vandali purtând eticheta falsă de „oameni de afaceri”, mai spre zilele noastre ne… jupoaie chiar statul! Care a trecut de la o extremă la alta: de la o neimplicare absolut condamnabilă, la o anume implicare la fel de distructivă, mă refer la puhoiul de taxe şi impozite sau la oceanul de hârtii şi hârtiuțe absolut birocratice care se cer pentru orice pas pe care vrei să-l faci într-o afacere absolut legală, curată! Bineînțeles că mulți întreprinzători îşi iau cum s-ar spune, „lumea în cap”, unii chiar pleacă în alte țări spre a dezvolta acolo afacerile ce nu pot porni aici. Dar despre toate acestea deja s-au scris şi se vor mai scrie încă destule cărți în domeniu…

- Tocmai de-aceea, mă pregătesc a vă propune una din ultimele întrebări ale acestui interviu al finalului cărții. Anume, dacă şi pentru ce vă bucurați de ce-ați realizat până acum în viață şi, desigur, dacă sunt şi lucruri pe care le regretați…

- Omule, de unde naiba scoți întrebări din astea? Acum, dintr-odată, să-mi judec eu viața toată, ce am făcut şi ce n-am făcut? În fine însă, ai reuşit să mă provoci, aşa că…

- Aşa că? Curaj, „baroane”!

- Voi începe invers, cu regretele. Regret, de pildă, că n-am avut vreo 10 sau şi mai mulți copii! Nu-i de mirare, aş fi făcut cu ei o sumedenie de afaceri adevărate, îi învățam eu tot alfabetul unei afaceri în care, pe primul loc, este încrederea totală în cei de lângă tine; dacă sunt chiar copiii tăi e ideal. Aşa, toată viața am avut în preajmă inclusiv oameni de ultimă speță, de la Haraidonul acela până la destul alții, după '89. Din cauza cărora, mult după '89, încet-încet am început a ieşi din afaceri, că ajunsesem în situația că ce luam pe mere aproape că dădeam pe pere. La ora aceasta cele mai multe din proprietățile mele funcționează închiriate şi aduc profit sigur şi fără bătaie de cap. Mai regret, de ce nu?, că uneori am avut prea mare încredere în oameni şi prea multă bunătate…

- Pardon, chiar numele dvs., Caraman, sugerează o alăturare gen „cara” (drag, în italiană) şi „man”, adică om, ce nu-i în regulă deci?

- Pardon, unii zic că alăturarea ar veni cumva din limba turcă, aşadar „cara”, deci negru şi „man”…

- Pardon, familia dvs. a venit cu acest nume tocmai din Grecia, de-a lungul vremii. În 1940, la acel mare schimb de populaţii, majoritatea familiilor armâne şi-au schimbat numele, aproape toţi cu terminaţia neaoş românească „escu”. Familia, neamul dvs. a fost printre acelea ce şi-au păstrat numele real. Este de crezut că etimologia numelui „Caraman” derivă din „om drag”, nicidecum „om negru” cum ar zice turcii. Odată pentru că numele e adus din Grecia, care nicicând n-a fost în relaţii de dragoste cu turcii, apoi gândindu-ne că toţi cei ce purtaţi numele cu pricina sunteţi cât se poate de… albi, nicidecum negri!

- Revenim la regretele acelea? Uite, regret şi-acum că în copilărie, atunci în Balta Ialomiţei, am participat, chiar fără să-mi dau seama la omorârea acelor pui de lup de către vărul meu mai mare! Scena este descrisă într-un capitol anterior şi, vă spun, de câte ori îmi vine-n minte, mă cuprind remuşcări sincere. Sigur, la urmă am reuşit să salvez 2 dintre ei, dar ce-am făcut până atunci? Despre acel Haraidon nici n-aş dori să mai vorbesc, pierdem timp şi hârtie prea albă ocupându-de de asemenea specimene negre…

- În cartea noastră există un capitol fulminant; acela când dvs. fiind copil de şcoală, neuitatul nostru Toma Caragiu v-a propus clar să mergeţi cu el la Bucureşti că vă face actor mare, impresionat fiind de prestaţia de pe scena principală a unei uriaşe serbări câmpeneşti de lângă Altân-Tepe. Ba chiar v-a trimis acasă, la Ceamurlia de Sus, să vă luaţi la revedere şi catrafusele, urmând ca după spectacol să porniţi împreună spre Capitală. În capitolul cu pricina am detaliat mult întâmplarea:

n-aţi putut pleca spre altă viaţă cu „Tomiţă”, nu regretaţi lucrul acesta?

- Domnule, să o luăm pe rând. La început şi câţiva ani după aceea, desigur, parcă picase cerul pe mine, nu alta! Sigur că şi la vârsta aceea, nici 14 ani, realizam întru-totul ce şansă pierdusem: să mă mut la Bucureşti unde nea Toma urma să-mi asigure tot traiul şi să mă-nveţe actorie să ajung, cum spunea, chiar mai bun decât el! Apoi, cu timpul, rana s-a închis ca orice rană iar de mai mulţi ani încoace gândesc chiar… altfel!

- Adică?

- Adică văd şi eu ca noi toţi, la televizor, tot felul de lucruri, între care şi actori „de legendă” ai ţării jucând în clipuri publicitare pentru X sau Y produs. Şi înţeleg bine că oamenii ăştia nu fac aşa, de dragul… iaurtului Danone sau altui „personaj” dominant al vieţii de-acum ci, mult mai dureros, pentru că probabil pur şi simplu nu se-ajung cu banii! Sunt nişte lucruri înjositoare pentru ţara noastră! Cum adică, să ajungă un uriaş ca Florin Piersic şi alţii să facă giumbuşlucuri acolo, pe micul ecran, pentru promovarea vreunui prăpădit de produs, ca să ia şi el nişte bani, acolo? Sigur, o să-mi spui că-n lume sunt fotbalişti ce câştigă zeci de milioane de euro pe an şi tot fac reclamă pentru „Cola” sau „Pepsi” dar acolo-i cu totul altceva, o afacere veritabilă din care câştigă toată lumea. Şi-atunci cum să nu mă-ntreb: dacă plecam atunci la Bucureşti cu maestrul şi, să zicem, ajungeam actor mare, acum ce făceam? Reclamă la pastă de dinţi?

- Domnule Caraman, haideţi să privim şi cealaltă jumătate a paharului vieţii, mai luminoasă. Nu cred că n-aveţi şi motive de mândrie…

- Cine-a spus asta? Sigur că am, şi chiar destul de multe. În primul rând mă mândresc cu familia mea, cu cele 3 urmaşe şi cei 5 nepoţi enumeraţi într-un capitol anterior, fiecare-n parte (ca şi ginerii de altfel) ajunşi, sau pe cale de-a ajunge, pe cele mai înalte trepte ale vieţii iar de-acum, de la zi

la zi, încep a aştepta şi strănepoţii! La mine, mândria asta mai e dublată şi de altceva: de certitudinea faptului că atunci, în 1961, nu am greşit deloc lăsând binele momentan de la SMT-ul acela din „fundul" Dobrogei pentru mai binele de lungă perspectivă de la oraş, care să asigure urmaşilor mei pregătirea necesară pentru cariere de renume în viaţă. Poate că atunci am riscat mult dar iată că n-am greşit deloc, dimpotrivă! Alte motive de mândrie? Desigur, acel faimos examen de la Constanţa după un curs intensiv pentru contabili în sectorul IVV unde, din peste 400 de cursanţi, am luat locul I, fiind lăudat „la scenă deschisă", concursul fiind undeva unde era şi o scenă, de mai marii IVV-urilor din toată Dobrogea. Este ceva, nu?, să fii în viaţă la ceva anume cel dintâi din 400… În rest, subiecte de mândrie ar mai fi destule dar îi las pe cei din jurul meu să aprecieze, ca întotdeauna…

- Sunt unul dintre aceştia „baroane", şi-ţi garantez că nici pe departe nu-s singurul. Uite, chiar în timpul elaborării acestei lucrări, zeci de oameni – unii foarte cunoscuţi în diverse medii – ar fi dorit să pună o… „vorbă bună" pentru dumneata, să publice câteva rânduri „de bine" din partea lor în această carte. Aşa, ca un fapt divers, reţin un singur nume: ing. Mitică Dancalescu, reprezentant pentru România al uriaşei firme Renault. Ar fi rezultat însă o… altă carte, pentru care chiar îi aşteptăm, mulţumindu-le din inimă pentru bunele intenţii de-acum. Sau ce să mai zicem de strălucita dvs. fiică, stomatologul de renume mondial Mihaela Caraman, care vroia să îşi titreze cele de bine cu titlul „Nu există-n lumea toată tată ca al meu…" pe scurt, că ne pregătim a închide atelierul: ce s-a întâmplat cu accidentul de-acum 4 ani, de la Bucureşti. Sigur, noi l-a tratat pur… literar; cum e însă cu partea adevărată, cea medicală...

- Pe scurt, a fost vorba de-un accident vascular cât se poate de grav din care, de cele mai multe ori, se… moare pur şi simplu! Ei, aici pot să afirm fără reţinere că ursitoarele acelea

au fost alături de mine şi nu m-au lăsat deloc. Aşa cum descriai în primele pagini ale cărţii, din acea zi blestemată de 5 ianuarie 2005 mai bine de 30 de zile, o lună şi ceva, n-am prea ştiut deloc de mine, parcă am fost plecat din lumea asta şi, cine ştie, am început a-mi vedea, ca într-un film, viaţa întreagă. Mai întâi am fost transportat la spitalul Colentina, unde am stat 3 săptămâni ca şi inconştient, sub perfuzii, fără să pun nimic în gură, apoi am fost mutat la Spitalul Militar Central unde, încet-încet, am început a reveni la viaţa normală. Iar după ce-am părăsit şi acest spital am revenit deseori acolo pentru un program de recuperare cu un renumit medic sportiv. Sigur că sunt extrem de recunoscător tuturor medicilor şi cadrelor medicale care m-au ajutat să ies cu bine din cea mai mare cumpănă a vieţii mele, începând cu formidabila dr. Gabi Mihăilescu, de la Spitalul Colentina, care m-a preluat aşa, între viaţa normală şi … cealaltă reuşind, în vreo 3 săptămâni, să mă redea integral vieţii obişnuite.

- Domnule Caraman, acolo, la apartamentul dvs. din Bucureşti unde aţi „tras" la început nu vi s-au potrivit cheile de la uşă. Aţi mers aşadar la acel prieten bun care v-a primit cu braţele deschise şi unde s-a petrecut totul! Nu cumva acele chei sunt de vină?

- Cheile? În nici un caz! Dacă se potriveau, ce făceam? Intram în casă şi mă găsea nenorocirea asta singur, fără nimeni în jur. Cheile acelea greşite au fost chiar norocul meu, că ce s-a întâmplat m-a găsit în casa unui om care s-a zbătut să mă ajute şi chiar a reuşit, că altfel… Din păcate…

- Din păcate, ce?

- În anul acela nenorocit, ca printr-un blestem, s-au prăpădit chiar acei 2 buni prieteni din Bucureşti şi Constanţa, legaţi cumva de evenimentul descris mai sus. Mai întâi bunul meu amic Fane, cel în casa căruia a avut loc accidentul, s-a dus dintre noi în chiar zilele Paştelui, el fiind un mai vechi bolnav cu inima. După care, culmea!, în acelaşi an şi acel aşa de bun

prieten pentru care-n ziua accidentului m-am întors din drumul spre Constanța alergând spre Bucureşti, ca să-l ajut, s-a prăpădit şi el, tot de inimă… Îl rog pe bunul Dumnezeu să-i aibă-n grija Lui pe amândoi, că tare buni oameni au fost…

- Domnule … „baron”; bunii ca bunii dar cu alții ce facem?

- Adică?

- Toată viața dvs. descrisă pe îndelete în această lucrare a fost dominată de oameni buni dar şi de altfel de oameni, că doar acestea sunt condițiile unei vieți în societate. Eu unul, nu ştiu de ce, aş vrea să încheiem această carte şi cu o apreciere a celor, e drept, puțini numericeşte, care au reuşit să vă întunece din când în când cărările şi zilele vieții.

- Am înțeles „bătaia puştii”. Nu mă încântă prea tare să vorbesc despre josniciile unor oameni dar mi-amintesc că nici ei n-au avut vreo jenă anume când au produs josniciile acelea. Aş vrea să-ntreb altceva: ce au realizat ei oare în viață, ce se întâmplă acum cu ei? Haraidon? Cine-l mai ştie… O fi un biet pârlit pe-acolo, în Prahova, de unde-a venit la Tulcea cu mulți ani în urmă, amărât şi rupt în coate pentru ca, după ce l-am făcut om în toate cele, să se comporte cum am descris în capitolele anterioare! Amihulesei? Ce mai este azi el, cel care-nainte dar şi după acel decembrie '89 se credea a fi un fel de … buric al Universului? Ia, acolo, un biet corespondent de provincie al unui cotidian central care, în unele zile, vinde la Tulcea 7 sau 8 exemplare!

- Domnule Caraman, ce vă doriți pentru următoarea perioadă a vieții dvs.? Pe scurt, pentru persoana şi viața dumneavoastră.

- Pentru mine personal? Domnule, până la ce-a fost atunci, în primele zile din anul 2005, eu n-am avut niciodată treabă cu nici un doctor. Cu alte cuvinte, niciodată-n viață n-am fost bolnav „cu” sau „de” ceva. La fel se întâmplă şi după acel accident. În afară de acea problemă de, cum s-ar zice,

„paralizia” pe-o parte a corpului nu am absolut nimic altceva ba, mai mult, îmi mențin acea tensiune „de aviator” ce am avut-o toată viața! În rest, tuturor apropiaților mei, prietenilor şi, de ce nu?, chiar şi „neprietenilor”, toate cele bune în viața fiecăruia!

SFÂRŞIT

***

EPILOG

… Învăluită-n vălătuci de praf, maşina înaintează cu precauţie prin… partea cea dintâi a vieţii lui Cami, locurile pe unde protagonistul acestei lucrări şi-a petrecut copilăria şi adolescenţa.

Este, dacă vreţi, un altfel de film decât cel revăzut de el acolo, pe patul spitalului din Capitală. Este un film de-un realism teribil care încearcă, fără a izbuti, a face o cât de mică legătură între cele două „capete” ale unei istorii ce, până la urmă, aparţine unei singure generaţii: a anilor '50 şi-a anilor 2000! Dar… ce „legătură”?!

La Ceamurlia de Sus, cândva „un sat frumos, cu gospodării înstărite” cum aflăm din primul capitol al acestei cărţi, de multă vreme (ani) bate vântul a pustiu. Parafrazându-l pe marele Labiş, „poposim într-o vale unde… nici nu mai sună / din strunele undelor limpezi, izvoarele…”, chiar în centrul aşezării, pe unde-n copilărie curgea cristalin un pârâu măricel care primăvara, la topitul zăpezilor, se bulbucea cumplit peste maluri. Ce pârâu, ce zăpezi?! Bietul pârâu şi-a dat duhul de mult rezultând un fel de mic canion pe unde mestecă o iarbă săracă şi uscată nişte ţapi şi nişte capre, veritabili campioni ai supravieţuirii în condiţii de dezastru. Sus, pe mal, o casă părăginită unde Mitre Caraman făcuse, când şi când, acele ore de croitorie iar ceva mai sus, încă în „picioare”, Căminul cultural ce altădată răsuna din hohotele de râs a sute de oameni, părtaşi la glumele în rime ale micului artist pornit a cuceri Dobrogea-ntreagă! Cu hazul şi cultura, desigur. 5 zile-n săptămână în sala căminului nu mai răsuna nici greierii. Dacă

se „potriveşte”, în celelalte două-i câte vreo nuntă mare sau mică şi-atât. Pe străzile Ceamurliei ţipenie de om, decât 3-4 cheflii ce ne salută cu sticlele pe jumătate pline (sau goale…) de la cârciumi locale…

Pustietate mare şi la Beidaud şi-n toată zona.

Facem oarece ocol şi, trecând prin pustietatea numită Valea Casimcei, unde se pare că mai străbate încă un biet firicel de apă, ajungem la celebra Colilia unde, odinioară, clocotea o viaţă năvalnică…

Ce… viaţă?! Colilia anilor '50 este acum un lung şirag de… mormane din pământ. De fapt două şiraguri de mormane, în linie dreaptă de 4-500 de metri, sugerând o stradă principală ce-a fost cândva, mormanele reprezentând, desigur, locul unde-a fost fiecare casă în parte!

O istorie pe care-o poţi atinge cu mâna, atinsă de-acum doar de dangătul de bronz al clopotelor mânăstirii înfiripate aici în anii din urmă, ea însăşi cu istoria ei, destul de interesantă. Se zice că-n anii din urmă aici a poposit cândva, la chemarea unor armâni de-ai lui, faimosul Gigi Becali. Cel care, văzând el „tumulii” de pământ doveditori ai vieţii ce-a trepidat aici, a poruncit ridicarea actualei mânăstiri şi-a vreo… 20 de case – tip lângă ea pentru cei care, eventual, vor veni să poarte mai departe viaţa satului Colilia. În case n-a venit nimeni până acum. Mânăstirea însă funcţionează, cu un grup de călugăriţe ce reprezintă viaţa de zi cu zi a locului. Fapta aceasta poate schimba eventual, în bine, imaginea unanim cunoscută a guralivului Gigi Becali. Nu pentru c-a zidit o mănăstire şi nişte case, doar nu-i la prima asemenea ispravă. Merită însă reţinută şi apreciată… tăcerea în care s-au făcut toate acestea. Cei mai mulţi (toţi?) cred că gesturile acestea au doar scop electoral, dovadă mulţimea televiziunilor ce le prezintă. Iată însă că nici o televiziune centrală nu i-a ridicat osanale lui Gigi pentru mânăstirea şi „cartierul” aferent zidite în miezul Dobrogei, la Colilia. Şi care, desigur, au costat bani cu nemiluita. Şi-atunci,

întrebările vin de la sine. Dacă prin țară mai sunt şi alte asemenea exemple, de „binefaceri” făcute-n tăcere? Şi dacă da, atunci nu-l judecăm prea aspru şi-n necunoştință de cauză pe omul acesta?

Deocamdată însă, maşina înaintează cu precauție prin zona ce-a fost cândva bogata Vale a Casimcei, învăluită-n vălătuci de praf. Prin sate, ici-acolo câte-o făptură. Ajungem şi la Pantelimonul de Sus, „raiul” de-odinioară al tânărului Camy. În vasta curte a fostului SMT, jale mare! Clădirile par încă funcționale dar sunt teribil de „obosite” şi printre ele, în crucea zilei, țipenie de om!

Uşa căminului cultural, „duduind” de cântece şi voie bună cândva, dă semne certe că n-a fost deschisă de multă vreme. Cantina din imediata apropiere dă semne şi mai sigure că de şi mai multă vreme nu s-a ridicat de-aici vreun… abur de mâncare! Sau cine ştie, poate că şi la Pantelimonul de Sus obiceiul ăsta al mâncatului o fi devenit, aşa, ca un cult interzis! Sunt, totuşi, şi câteva „semne bune”. De pildă Dispensarul comunal care arată chiar bine, vopsit fiind proaspăt în alb şi albastru şi care mai are meritul că, aici, s-a născut draga fată mijlocie a d-lui Caraman, Marina!

Înaintăm spre ciudatele „Chei ale Dobrogei” prin nişte sate la fel de ciudate, cu câțiva oameni ciudați ce nu prea ştiu să răspundă la nişte întrebări elementare. Într-unul din ele istoria ce-a fost pare totuşi a reveni, în fața noastră aflându-se, extrem de lucid şi inteligent chiar… fratele bun al unei fete ce atunci când era fată l-a impresionat pe Cami cu glasul ei cristalin, fără a reuşi s-o „transfere” la brigada artistică din prea… îndepărtata Colilia, doamna (de-acum) Safta Cimpoieru, cu care nu reuşin a ne-ntâlni. Cu atât mai bine. cum o arăta oare o revedere între doi oameni care cândva aveau 17 ani iar acum au „sărit” deja de 70?!

La „Cheile Dobrogei”, Cami de odinioară ne arată locul unde, adolescent fiind, a urmărit cu groază prologul asasinării

de către Securitatea de-atunci a grupului de legionari fugari care, cu moartea-n față, cântau din răsputeri acel imn al credinței lor, „Sfântă tinerețe legionară” ce-l impresiona mult pe copil, chiar dacă nu-i înțelegea substanța…

Părăsim zona îndreptându-ne sub toate aspectele spre altele, mai contemporane. Şi totuşi, amprenta vizuală a Văii Casimcei de azi întârzie pe retină şi-n memorie. Ni s-a povestit pe îndelete (nu numai de protagonistul acestei cărți) că, da, cu 50-60 de ani în urmă, această zonă fremăta de viață. Că recoltele erau îndeajuns, că oamenii o duceau destul de bine, că una – că alta…

Unde-i freamătul vieții de altădată? Acum, într-un periplu de 4-5 ore am reținut doar o pustietate fără sfârşit! Desigur, într-o lungă perioadă (45 de ani?) comuniştii au distrus mai toată viața rurală, mutându-i pe săteni pe marile şantiere de la oraşe. Dar iată, sunt de-acum 20 de ani când în țară nu mai sunt comunişti, comunism ori şantiere.

Şi ce facem ca să reparăm ce-au stricat alții?

Dar, cum ținem neapărat la caracterul „nepartizan politic” al acestei lucrări, îl vom lăsa pe mai departe pe cei abilitați în aceste direcții să se pronunțe. Şi, eventual, să nu ne-alegem doar cu pronunțările, cu vorbele…

POSTFAȚĂ

Îmbinarea dintre realitate şi ficțiune constituie de cele mai multe ori rețeta unei cărți de succes. „Ursitoarele” ne propune o poveste adevărată şi un personaj fermecător prin sinceritatea existenței sale, nefardată de pana scriitorului. Eroul are un destin spectaculos, palpitant în multe secvențe ale existenței sale. Nu toate plăcute dar depăşite datorită dragostei sale de viață. Tot ce a făcut, a făcut cu generozitate şi sinceritate şi poate de aceea Dumnezeu l-a ajutat să depăşească praguri mai joase ori mai înalte. Împlinirile s-au conturat în acelaşi mod şi i-au educat atitudinea şi relaționarea cu cei din preajmă. Bucuria de a fi mereu împreună cu oameni de ispravă, de a inița, de a sprijini, de a fortifica un demers sau altul, i-au adus mulțumirea sufletească de care oricine are nevoie.

Familia a fost mediul dezvoltării concepțiilor sale şi motorul energiilor debordante prin care s-a manifestat de-a lungul anilor. Soția şi fiicele sale l-au stimulat şi încurajat, însoțindu-i parcursul în timp.

Volumul conturează personalitatea unui om trăitor în două epoci diferite sub multe aspecte, o personalitate adaptată de rigorile vremurilor noi, dar care nu şi-a pierdut firescul nativ al iubirii de oameni, adică de viață. Paginile scrise sunt aşezate între coperte cu pasiunea descoperitorului unui posibil model existențial. Narațiunea curge simplu şi natural, pentru că aşa a fost.

Vasile ARHIRE
Director TVR Iaşi

Din colecția autorului

Neuitatul tată Stere ne priveşte din Eternitate

Un bun cumnat şi un bun prieten
al lui Cami, Raiciu Mircea,
pe când era de meserie ... sergent.

Sus, în dreapta, „lidera" clanului Caraman, bunica Maruşa, foto din anul 1940 (m. 1948) şi fata ei, Bocea Caraman. Alături, fiul ei Donca, înainte de plecarea pe front (1941), cu logodinca.

Sora Muşa cu cumnatul Nicea

Pescu Naciu şi Maria (naşii)
în ziua nunții (29 noiembrie 1953)

Familia părinților lui Mitre, înainte de a sosi în România

Rude rămase în Bulgaria: unchiul Giogiu şi mătuşa

Familia Caramihai Dinciu din Baia. În dreapta, Cami alături de un bun prieten al lui aflat la anii milităriei (Țiți Mihai), iar jos trei oşteni ai M. S. Regelui (Pescu Mişa, Pufleanu Donca, Raiciu Ştefan) pregătind plecarea (1940) din spațiul armân al României pe frontul de Est al războiului...

Bencu Nicolae şi Moma,
unchii lui Cami (foto 1940)

În cătănie, alături de Stavrositu
Stere şi Pacicu Gheorghe (1956)

O imagine ceva mai „nouă”: Cami la rame şi Mitriță Grozea,
pe lacul din spatele Palatului Culturii din Iaşi, 1956

Alături de prieteni, în anul 1954, în satul Colilia:
Iani Gâgă, Gheorghe Dumitraşcu, Taciu Caracota, Stere Uzum
şi Iancu Guda

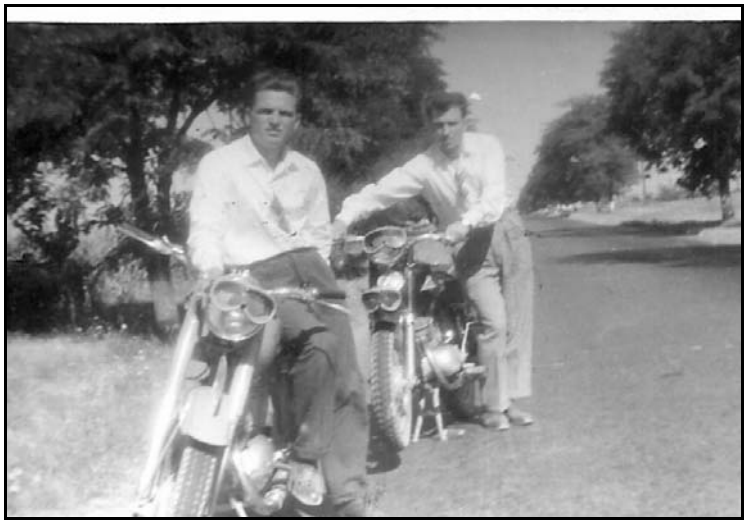

Cami, un împătimit al motoarelor încă din tinerețe,
alături de Pantică Drogeanu (1959), la Pantelimon de Sus

Sus, Cami şi cel de-al doilea tată, Mihai Caramihai. Alături, lângă prima limuzină, cel dintâi autoturism cu proprietar armân din Tulcea!

Ani în care, cum se vede, n-au lipsit nici faimoasele defilări de 23 August, spre care se îndreaptă Cami şi colegii săi...

Încă din timpurile celeilalte orânduiri era clar pentru toți românii că... „iarna nu-i ca vara”, tratând ambele anotimpuri ca atare, în cazul lui Cami cu mâna pe lopată sau pe umărul d-nei Sica. Şi tot prin anotimpul cald erau la ordinea zilei petrecerile câmpeneşti care, ca şi-n imaginea noastră, adunau la umbra pădurii mai toată... floarea armânilor de toate vârstele...

Alături e o imagine–simbol a cuplului pornit cândva din Colilia. Satul nu mai există de vreo 50 de ani; cuplul Cami – Sica au depăşit de mult 50 de ani de căsnicie. Jos, cele mai minunate „roade” ale acestei căsnicii: Nuți, Marina şi Mihaela, fiicele dragi ale soților Caraman, de-acum ajunse şi ele la anii frumoşi ai maturității...

Alături, secvență a uneia din multele „năşii” asigurate de Cami şi-a lui soție, finii Velexar avându-i alături pe iubiții lor „părinți spirituali”.

O mai veche imagine marinărească, cu Mitică Pufleanu şi alți camarazi de-ai lui, iar lângă ea Cami şi una dintre „florile” grădinii sale

„Pușca și cureaua lată”, cum era Cami odată....

„Dar și-acum îmi șade bine / cu (mai) tot clanul lângă mine...” Cu siguranță, Cami ar fi avut charismă de actor național dar (vezi capitolul din carte) a rămas „cu toți pașii în realitate”, o realitate extrem de roditoare, cum se desprinde și din imaginea de jos... alături de familia Pasquale din Italia.

Refugiu la malul mării

Doamna Sica, alături
de premianta Mihaela

La o petrecere, D-na Sica alături
de cumnatul Stere Șacu

Nepotul
Raiciu Stelică

O zi de lucru la vinificație, din anul 1961,
alături de colegul meu, Badiu Vasile

La nunta surorii mele, Rica şi cumnatul Traian,
alături de părinți

Zoia şi Cota, împreună cu sora Tudora şi cumnatul Hristu,
în compania soției Sica şi a tatălui Mihai

Fratele Dimciu şi cumnata Didina

Cumnatul Costel şi cumnata Zaha

La nuntă: cea mai mică cumnată, Chichi, şi Mihai împreună cu toate rudele

În calitate de naşi – la nunta finilor Maria şi Nicu Caraman

La nuntă la Nuți (fiica cea mare) şi Hristu, alături de părinți şi cele două surori: Marina şi Mihaela

Noi cu prietenii noştri: familia Grecu

Eu şi colegele de muncă: Nuți, Cati, Marcela şi Agafia (mama lui Cati)

Nepoții Stelu şi Tina şi băiețelul lor, Mircea

Eu şi un grup de prieteni: directorii de la BRAU UNION – Deliu, Cornel şi Orăşanu

La „nunta de aur” a primilor 50 de ani de căsnicie, eroii noştri şi-au retrăit traseul prin lume şi viaţă ca de obicei, umăr la umăr de-o jumătate de veac încoace. Cu aceeaşi ocazie, o fanfară venită special din Moldova a poposit la „nea Mitică”-n bătătură cântându-i pe îndelete tot ce le-a comandat sărbătoritul, spre bucuria tuturor, inclusiv a... vecinilor!

Ajuns la vârsta când nepoții îi spun „bunic”, Cami îi iubeşte din tot sufletul ridicându-i spre tavanul camerei sau, după caz, imaginea de jos... spre „tavanul” albastru al vieții, asupra căreia bunicul veghează cu toată atenția şi, desigur, cu dragostea toată...

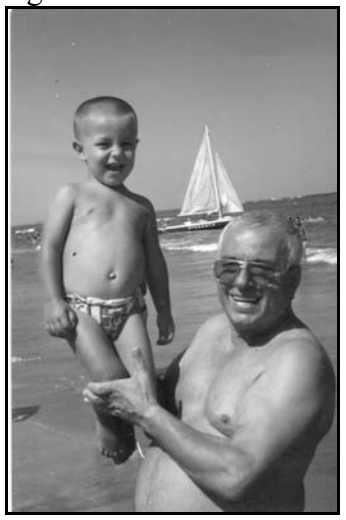

(nepotul Adrian)

Eu şi nepotul meu George

Noi cu cele două fetițe:
Nuți şi Marina ținută în palmă

Nepoți mai mari (sus stânga, Mitruț şi Camelia, copiii d-nei Nuți Chichi şi Anca Iorgoveanu), nepoți mai mici (jos, cu cravată, respectiv papion, doi dintre „americanii" d-nei Marina Țiți, cu tatăl lor îmbrățișându-i), cu toții au loc egal în sufletul generos al bunicului Cami şi, desigur, al bunicii Sica...

De la stânga la dreapta, sus: Mihai Caramihai (tatăl), Mihaela, Marina, Cami, Sica, ginerele Hristu Chichi cu mireasa Nuți Chichi şi cuscrii, părinții d-lui Chichi, imagine de la nunta celor mai ...albi dintre toți. Jos, pregătindu-se de o altă... nuntă, ginerele Vanghele Țiți şi viitoarea mireasă, „mijlocia" Marina.

Trecut şi viitor. Sus, în stânga, bunicul lui Hristu Chichi (m. la 96 ani). În mijloc, tatăl lui Cami (m. la 98 ani), iar în dreapta Tănase Carataş, tatăl d-nei Sica, (m. 99 de ani). Jos, sub cei... „trei muşchetari" muşchetarii viitorului, cei trei nepoți ai lui Cami, copiii lui Cami, copiii Marinei şi ai lui Vanghele, tustrei născuți în SUA, actualmente cetățeni ai Tulcei, România. La cât de veseli sunt, vor fi mai longevivi decât străbunicii...

La „nunta de aur” a soților Caraman, din 2004, primarul Hogea n-a venit cu mâna goală, ci cu valorosul ansamblu profesionist „Baladele Deltei”, care a onorat pe măsură evenimentul.

La rândul ei, nepoata Camelia a dedicat bunicului nişte cântece aşa de minunate de... stăteau mesenii-n loc, ca să-i asculte cântările, „nunta” de la hotelul unchiului Hristu Caraman („Delta”) fiind un eveniment de ținută.

Cu floare roşie la butonieră, Mitre Caraman îşi priveşte cu drag familia, fetele Mihaela, Nuți şi Marina, dar şi ginerele Hristu şi, desigur, soția de-o viață, Sica.

Mitre Caraman alături de cuscrul Chichi Enache şi Nicea Mergeani

Printre alte multe calităţi, două au fost întotdeauna prezente în viaţa eroului acestei cărţi. Prima, sugerată de imaginea alăturată, dragostea lui permanentă pentru tinerele vlăstare ale familiei şi clanului întreg, o dragoste susţinută inclusiv prin multe fapte concrete. A doua, respectul necondiţionat faţă de aleasa vieţii sale şi, în genere, faţă de femeile „clanului ”său, cât se poate de numeroase (secvenţa de jos).

Era prea frumoasă şi emana prea multă bucurie imaginea aceasta de familie pentru ca să n-o fi redat „natur”, fără micşorări ori alte intervenţii „tehnice”. Aşadar sus, de la stânga spre dreapta, faimosul Mitre Caraman, fericiţii căsătoriţi Nuţi şi Hristu Chichi, la fel de fericită d-na Sica iar în rândul de jos, în mare şi veselă formă, celelalte fete ale familiei Caraman, surorile miresei: Mihaela şi Marina. Şi-a fost chiar... casă de piatră!

Cum spuneam, acea „Nuntă de aur” a familiei Caraman de la hotelul Delta a fost un eveniment monden major al Tulcei anului acela. În imaginea alăturată, Cami ne priveşte artistic printre două sticle, îndemnându-ne să le bem rar şi cu măsură... mică! Iar cum un păhărel face omul mai vesel, Cami n-a pregetat să se prindă în horele bucuriei generale alături de cei dragi, armâni şi români deopotrivă, fără vreo „discriminare”...

Mitre Caraman,
în horă, alături de
Cornel Predoiu

În aplauzele tuturor şi „sorcoviți” cu flori, soții Caraman părăsesc locația oficierii, după 50 de ani de armonie, a „Nunții de Aur”. Cum vedem, ambii coboară parcă treptele unei vieți pe deplin împlinite, zâmbetele largi de pe chipurile lor nemaiavând nevoie de adăugiri suplimentare...

...La acelaşi eveniment au strălucit însă şi vlăstarele acestei vieți împlinite, o parte dintre acestea zâmbindu-ne din imaginea alăturată: nepoata Camelia, fiica Mihaela, nepotul Mitruț şi fiica Elena, fericita mamă a celor doi nepoți, cei mai mari din „plutonul” bunicului Cami...

La nunta de aur: sora Lena, Mitică nepotul, fratele Dimciu cu cumnata Didina, Mitică şi Coca Damcalescu

Prietenii mei: Sterghiuli Alecu şi Orăşanu Decu

Verii mei: Cola, Teia, Donca Fudulea şi
lali Gheoghi cu fiii lui: Mitică şi Donca (verii mei)

Într-o atmosferă incendiară, artista Sava Negrean Brudaşcu a ştiut să întreţină petrecerea pe note muzicale şi să transforme seara într-una de vis

Prietenul nostru Cornel Predoiu, director general la fabrica de confecții Bucureşti, împreună cu soția sa, medic stomatolog

Noi împreună cu finii la cununia civilă, fam. Caramihai

Eu cu fiica Nuți şi Cici Alexandrescu dansând chicec

Eu, familia Alexandrescu, Orăşanu Zecu şi Dumitrescu Nelu

În grup, la Techirghiol: Neri Iani, Levende Gheorghe, Fudulea Stere, Caraman Mitre împreună cu soția şi alte cunoştințe

La mănăstirea de maici de la Agapia veche,
alături de părintele Elefterie, unchiul lui Cami - 1973

Încă una din realizările lui Mitre Caraman: pensiunea de la Dunavăț, alături de marea artistă Sava Negrean Brudaşcu

Alături de familie şi de prieteni, în momentele frumoase

La sărbătoarea fraţilor de peste Prut, invitat de oficialităţile Chişinăului

Naşi de cununie Anca şi Mihai Iorgoveanu,
nepoții de soră ai lui Cami ...

... la nunta cuplului Pop Cristian şi Camelia

Cu familia Iancu Perifan şi fiica cea mare, Nuți

Doamna Sica alături de cei mai iubiți: văr, Mihai Caramihai
şi cumnate – Elena şi Raina

La cununia civilă
Mihaela şi Richard

La cununia religioasa, Paris 2011

Mihai Caramihai, Enache Luminița, Doamna Sica şi Mihaela acasă de sărbători

Mitre Caraman cu ginerele Richard, într-o excursie pe Dunăre

SUMAR

5 Prefața

7 „ZIUA CEA MAI LUNGĂ…”

11 **CAPITOLUL I**: DIN „ȚARA UITATĂ” ÎN „ȚARA” DE PIATRĂ

24 **CAPITOLUL II**: LA UN PAS DE GLORIE, CU TOȚI PAŞII ÎN REALITATE

45 **CAPITOLUL III**: DULCE ŞI AMAR, CÂND EŞTI MILITAR…

74 **CAPITOLUL IV:** „CÂND ERAM LA 40 DE ANI…”

99 **CAPITOLUL V**: TINEREȚE FĂRĂ BĂTRÂNEȚE

115 **CAPITOLUL VI**: EUROPA ŞI ALTE ORINZONTURI

127 **CAPITOLUL VII:** CAPITALISMUL „DE STÂNGA” ŞI URMĂRILE LUI

143 CAPITOLUL VIII: CU CĂRȚILE PE FAȚĂ

161 EPILOG

165 POSTFAȚĂ

166 DIN COLECȚIA AUTORULUI - fotografii